

A

3601

VI

MAGYAR TUDOMÁ-
NYOS AKADEÉMIA
KÖNYVTÁRA KÉZ-
IRATTÁR K 55

Szenczi Molnár Albert
versei és glosszái 1597.

FOLYTATÁS

Γίνεσθε φρόνιμοι ὡς οἱ ὄφεις,

Prudens simplicitas amoris recti.

הַפְּרִיזָה אֶת הַלֵּב מִכָּל חַטָּאת

ἀκέραιοι ὡς αἱ περὶ σφαῖραι.

IN INCLYTA GERMANIAE BASILEA.
M. D. XVIII.

PICTORII SA

CRA ET SATYRICA epigrāmata.

MICHAELIS Verini Florētini quædā.

B.DARDANI Epigrāmata ad Dom-
nicum Saūlum Genuensem.

BENEDICTI Iouij Nouocomensis,
Disticha. Ad Franciscū Iuliū Caluū.

LAURENTII Lippij Collensis, Disti-
cha. Ad Laurētiū Medicē Florētinū.

P.FAVSTI Andrelini Disticha. Ad
Io. Ruseum regium Quæstorem.

P.FAVSTI Aegloga moralissima. Ad
Ludouicū Aurēliū Galliarū Regem.

LVDOVICI Lazarelli Septempeda-
ni Bombyx. Ad Ang. Colotium.

De PICTORIO G.F.C.
Macte animi Latas nāgas qd Xpianitas
vtilis de Christi nomine fingit quid.

IO. FROBENIVS

MATERNO HATTENO SACERDOTI S. D.

SACRA Pictorij poetæ epigrammata tibi Mater-
ne humanissime recte consecrauerim. Nam & tu CHRI-
STO pridem inter sacros mystas nomen dedisti. Quæ
ordinem sic honestas optimis moribus, eruditione con-
decoras, ut quantūvis bonis exemplo sis, docti quique
te plurimū ament. Huc accedit quod humanitatē inui-
tat humanitas. qua præcipue te pollere nouit indyta
Nemetū metropolis Spira, & quicquid ubiq; est lite-
ratorum. An non istac me nuper facientem iter, ea comi-
tate excepisti, nihil de te magnopere meritū, eis officijs
es persecutus, ut omnes & humanitatis & sedulitatis
numeros impleueris? Proinde quo maiore tibi gratiā
referremus, quorundā Itatorū lusus sed castos, quos no-
bis Beat. Rhenanus exhibuit, adiecimus, Iouij, Lippiq;
disticha, & Lud. Lazarelli de Bombyce Carmen do-
ctius quā felicius, cuius te libellum iam pridem legisse
puto, cui titulum fecit, Cratera Hermetis. Quibus
omnibus legendis is tibi sit animus, qui nobis
in tui gratiam coimprimendis fuit. Be-

ne Vale. BASILEAE. Calend.

Maijs. An. à CHRISTO

nato. M. D. XVIII.

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

PICTORII SACRA

ET SATYRICA EPIGRAMMATA.

DE CHRISTO CRUCIFIXO

Elige qsq; ades: si qua est tibi cura salutis:
Si tua diuinus pectora tangit amor.
Ecce cruci affixū: q; cūcta mouēte mouent.
Cuius cuncta bibunt fontibus: ecce sitit.

Qui fabricat brutis auibusq; sedilia: pendens
Nil sua quo ceruix sustineatur habet.
Est nudus, largitor opum. speciosior astris
Liuēt. & est iustus, uictima pro scelere.
Qui dat sceptrā: gerit de sentibus ecce coronā.
Latrones inter gloria summa probro est.
Quiq; refrigerium est: ipse est solaminis expers:
Et uitæ dominus, mortuus ipse iacet.
Hæc dixisse uelim. sed tu memor esto tot atq;
Tanta tui causa sustinuisse deum.

DE VIRGINE MATRE.

Nauita fluctuagi deprensus in æquoris alto,
Vndarum immunem quærit adire locum.
Et uolat ad muros cui strenuus imminet hostis:
Et uiso in dumos cerua leone fugit.

a 2 Tu quoq;

Tu quoq; quem patulo insequitur Stygis arbiter ore,
Huc fuge: sub tanta uirgine tutus eris.

AD LEONELLVM. ¶ SVMMISSIO.
Tam monstrosa tuo sub corde superbia regnat:
Vt rerum dominum te Leonelle putes.
Dumq; tibi tumidas imponit uertice cristas:
Paulatim ignarum sub Styga præcipitat.
Ah tandem conare tibi uilefcere. nãq;
Carus eris CHRISTO: si tibi uilis eris.

¶ FLERE MORTVOS.
Dilaceras crines: fletumq; ululatibus imples:
Mœstaq; sanguineis unguibus ora notas.
Credis an extinctos hinc posse resurgere natos?
Fleri obitum: est addi uulnera uulneribus.

AD TITVM. ¶ PECCARE.
Vnde nihil patrare homines diuersa puderet
Crimina: quærebam quæ Tite causa foret.
Vox mihi nescio quæ tenui sic uisa susurro est
Dicere: nulla caret noxa patrocínio.

¶ INGRATVS.
Multa petis strictæ consanguinitatis amore:
Multa sacrosancti iure sodalicij,
Cuncta negant fratres: tibi cuncta recusat amicus:
Quippe manu refugis Petre fricare manum.

AD SEXTVM. ¶ ELEEMOSYNA.

Extruis

Extruis excelsis urbana palatia pinnis:
Atq; suis laribus prædia nulla carent,
Et bene Sexte cubas: bene pasceris: & bene uestis:
Teq; negas uti posse opibus melius.
Falleris. his inopum frigus depelle famemq;
Summus fructus opum est has dare pauperibus.

AD CECILIANVM. ¶ SVSPITOSVS.
Nil famulo credis: nil fratribus: atq; parenti:
Nil audes thalami credere consociæ.
Quid facis infelix? multi docuere fidelem
Fallere: dum falli Cæciliane timent. *

AD PAMPHILVM. ¶ CVRIOSITAS.
Quicquid fit ruri, quicquid fit in urbe requiris:
Et quid inops Codrus: quid Mida diues agit.
Quid tibi quæso serunt aliena negocia rerum?
An ne magistratus Pamphile? nunquid opes?
Qui res alterius proprijs indagat omissis:
Blandiri: aut nigro rodere dente cupit.

AD COSSVM. ¶ PRINCIPES INDOCTI.
Sic humana iacet Virtus: ut nulla salutis
Spes sit iudicio Cossæ relicta tuo,
Quæ sit causa: taces. dicam tibi. causa malorum est,
Plena quod indoctis omnia sunt dominis.

AD BAPTISTAM CASTELLIVM sacerdotē.
Omnes, diues inopsq; ad usq; mortem
Viuunt. diuitibusq; quod pauendum est

a 3

Causam

manus ma
ni lauat vil

fricat. de deo VII Ter

laure

Causam fertilitas frequenter affert
Aeterni interitus. acum Camelus
Ingressu magis intrat expedito:
Quàm regni locuples domum superni.

AD CALISTRATVM: ¶ INSIPIENS:
Forſitan irasci tibi me Callistrate dicis:
Quod me mittendum dicis in Anticyram:
Do ueniam neq; te merito reprehendere possum:
Inſipiens omneis mente carere putat.

AD ZOILVM: ¶ LACHRYMAE.
Naufragium nuper fecisti: desine flere:
Luctibus amissæ non reparantur opes.
Fœdasti uitrijs tua Zoile corda nefandis,
Hoc defle. lachrymæ pectora fœda lauant:
At nisi decipior: rides mea carmina: ride
Vt lubet. ægroto mella mouent stomachum:

AD FRIGIDIANVM: ¶ PVELLAE.
Sæpe solent pectus multæ inclinare puellæ:
Si uideant aliquem non procul esse uirum:
Hunc morem ingenitum fortasse putaueris: erras:
Spectari mammas Frigidiane uolunt.
Claude igitur scelerum portas edoctus ocellos:
Et noli certam leto aperire uiam.
Fœmineo latet in gremio basiliscus: & ipsa
Vbera uim teli dam ferientis habent.

Si male

Si male quid cupere est facinus: fume utile carmen:
Cuncta ferè uigiles uota oculi generant.

AD PLATONEM. ¶ OPERANDVM.

Dicta beatorum ex libris collecta uirorum.
Ad quodcunq; uelis propositum recitas.
Dic Plato quid prodest: argenti splendor an usus:
Effice quod loqueris. nam didicisse parum est.

AD HOMERVM. ¶ HYPOCRITA.

Laudo quod assidua sis in prece: templa frequentes.
Ocia quod fugias: illicitosq; toros:
Quod neq; scœnus ames: neq; delecteris honore:
Non tamen est aurum: quicquid Homere nitet.

AD CRASSVM: ¶ DETRACTOR.

Crasse uides illum dictæria blanda loquentem
Effuge: non semper quæ sapit: esca fouet.
Si qua palàm loquitur: lepidum se ostendit: in aurem.
Non uerba: ignitas ipse iacit faculas.

AD POLYXENAM. ¶ ADVERSA.

Sæpe uides alios alijs accedere uentos:
Ingerere & fluctus sese alijs alios,
Rebus in humanis ita duris dura uidemus
Subnecti: didicit qui tolerare sapit.
Si petis hæc quorsum tibi cara Polyxena dicam:
Vt quod cômune est omnibus: haud doleas.

AD

AD ZENONEM.

CASTIGATIO:

+ Semper enim non est qui percutit hostis habendus:
Nec ferulæ gaudens parcere semper amat.
Diligat est melius nos Zeno seuerus amicus:
Quàm lenis facili pectore decipiat.

AD CAPRVM.

CONVICIA:

Te quereris natum nimis infelicibus astris.
Quod Fabius multis te premat opprobrijs.
Parce Caper lachrymis. nec enim conuicia quisquis
Audierit: sed qui fecerit: hic miser est.

AD LAVRENTIVM.

TEMPVS.

+ Quo te cunq; die nil sancti egisse uidebis:
Hunc tibi Laurenti depernisse puta.
Ista nec in minimis ponas dispendia damnis,
Aere potest nullo uel breue tempus emi.

AD ERASMV M RICIVM. ARCANA DEI.

Miraris iustos alios feliciter uti
Vita: alios tristes semper habere dies.
Sic etiam nocuis alijs contraria semper:
Atq; alijs semper prospera fata dari.
Te moneo: fuge scrutari secreta tonantis
Consilia humani uiribus ingenij.
Aut parcat deus: aut cadat iusto sue reosue:
Veridico fiunt omnia iudicio.

AD CRETICVM. PVERI INSTRVENDI.

Formatur

Formatur tenera in uarias argilla figuras:
Ceraq; tractanti mollificata manu.
Non secus ingenijs licet impressisse tenellis
Mores siue bonos, Cretice siue malos.
Ergo tuus puer ad recti erudiat amor,
Est omni admonitus durior ære senex.

AD SACERDOTES.

Imo pectore cogitate Fratres
Vestram Paulus ait uocationem:
Respondete mihi rogo parumper
Vos: qui in uertice crinibus coronam
Abraxis geritis: licet ne poni
Vobis fercula quæ grauant ferentes:
Nunquid pectinibus comas eburnis
In multos decet anulos reuolui:
Auratq; latus dolone cingi:
A durq; manus gelu uel æstu
Defendi niuea leuicq; circum
Ducto pellicula nigro corymbo:
Et telas Phrygio decore pictas
Ferri uestibus hinc & hinc apertis
A collo ad medium ampliusue pectus:
Aut zonas quibus excitentur ad uos
Spectandos pueri & senes: quis ædes
(Proh crimen) ueniam sacras emendi
Vendendiq; dedit: Timete magnum

b

Vltorem

Vltorem scelerum: nec hunc reflecti
Votis fidite: cum nimis nimisque
Mensuram uitij uidet repletam.

AD QVIRINVM.

† Multæ hominum facies: sic & diuersa Quirine
Corda: sed hæc oculis nemo uidere potest.
Hinc persæpe foris qui mitior esse uidetur,
Sæuitiam orbatæ Tygridis intus alit.
Quiq; aliquem celebrat uultu: sub pectore rider:
Tam facile est ut mens discrepet à facie.
Tu quoq; dum Calaber tibi Rex arridet: in eius
Corde odium tacito posse latere puta.
Forsitan hinc audax dicar. quod sentit: amico
Vera potest nuncq; conticuisse fides.

AD VRSVM. ¶ DETRACTOR.

Quod percunctanti de religione recusem
Respondere tibi: te stupor Vrse manet.
Extimeo canibus sanctum dare: quippe latrantem
Vitæ hominem alterius, suspicor esse canem.

AD PHILENVM. ¶ ADVLATOR.

† Accipitres ubi uidit anas: & aprica Phileni
Cerua canes: properæ dant sua terga fugæ.
Sic uelut hostileis fuge dulcia uerba sagittas:
Mollis adulator non minus hoste ferit.

AD PETRVM. ¶ AMOR SIMYLATVS.

Tenissi

Te nisi Pierio donaro uolumine nostram
Petre relicturum scribis amicitiam.
Desere quantum uis: tales perdantur amici.
Si cessare potest: est simulatus amor.

AD ARNVM. ¶ CRAPVLA.

Vnde tot angantur mortalia corpora morbis
Me petis: à lauto est multipliciq; cibo.
Prisci uno utentes & simpliciore ualebant:
Tunc herbas norat uix medicina decem,
Nunc nemora & montes scrutatur & æquora: & audet
Vti etiam magicis sæpe magisterijs.
Excedunt tamen & morbi medicamina: quippe
Quisq; mori mauult quàm cohibere gulam.

AD MARIVM. ¶ ARMA CONTRA DIABOLVM.

Aduersus Stygij dolos tyranni
Quæ sint arma petis Mari doceri:
Thorax est tumido carere fastu.

Callis, ceu sibi, proximis adesse.

Scutum, castificam tenere mentem.

Lorica est animo pati sereno:

Cum fortuna graui furit flagello.

¶ CONSVETVDO.

Naturale bonum est Roberte uirtus.

Naturæ uitium repugnat omne.

Consuetudo tamen facit frequenter:

Vt contraria sentiant maligni.

b z AD

AD LABIENVM ¶ CONSVETVDO PECCATI.
Quo magis ad mores per me reuocaris honestos:

Hoc magis impura niteris ire uia.
Crede, dies uenient: cum perditus ulcera flebis
Ob longam nimium conualuisse moram.
Nam uetus in uitij habitus creberq; remitti:
Sed penitus tolli uix Labiene potest.

RADIX CVIVSLIBET PECCATI
ERADICANDA. ¶ MERETRIX.

Cum frustra uitij siccetur riuulus omnis:
Ni fontem ualidis clauferis aggeribus,
In cassum ploras: incassum pectora cædis.
Expellenda prius turpis amica domo est.

AD COSMICVM. ¶ POLICIES CORPORIS.

Affyrios fragrat tua Cosmice uestis odores:
Teq; lauas omni terq; quaterq; die.
Cæsariemq; pareis flauentem comis in orbes,
Et nullus toto corpore neuus inest.
Vita dei famulum nunquid decet ista? tonanti
Ni sibi displiceat, nemo placere potest.

¶ POENITENTIA.

Si tibi uis credam te poenituisse malorum,
Prisca uelim posthac crimina non iteres.
Turpe homini nimis est: ubi se fluuiatibus undis
Lauerit: à solito nolle carere luto.

AD PAMPHILVM. ¶ AMICITIA.

Sime

Si me per terras si iusseris ire per æquor: +
Scrutabor terras sedulus & maria.
Nullaq; me poterunt loca deterrere ferarum:
Nec furor undosi turbidus oceani.
Contemnam glaciem ignitoq; Hyperionis æstus:
Contemnam uentos, saxa, niues, pluuias.
Forte loqui uideor nimis ardua. Pamphile, nullum
Difficile est ueræ pondus amicitiae.

¶ PVNITIO.

Dira per Italiam bacchantur bella: putasne
Hæc fieri minime prospiciente deo?
An quereris nimis hunc acri sæuire flagello?
Hei mihi q; timeo ne grauiora paret.
Crimina quo crescunt hominū magis: hoc magis ipsum.
Crescere supplicium Bartholomæ decet.

AD ILISIAM.

¶ VANITAS.

Quicquid & Euphrates emittit & Indus odorum,
Id totum, atq; etiam plus, tua uestis olet:
Væ tibi cum nunq; succurrat Ilisia menti,
Quam grauis in busti carcere fœtor eris

AD SCIPIONEM

¶ ALIOS CORRIGERE.

Ni male coniecto: uidearis ut esse pudicus: +
Pluribus insequeris Zoilon opprobrijs.
Carpere per facile est alienam Scipio uitam:
Sed propriam in melius composuisse labor.

AD IVSTINIANVM.

¶ CONVICIA.

b 3 Credebam

+ Credebam te forti animo similem esse Catonis:
Sed tibi foemineum pectus inesse doces.
Non aliter uerbis te detractoris iniqui
Quam trifido sterni fulminis igne finis.
Fac redeas in te. Nec enim conuicia quēquam:
Sed uitium turpem Iustiniane facit.

AD PROPERTIANVM. ¶ AVARVS.

+ Cum nolit propriæ necessitati
Prouidisse tenax opum Philenus:
Hunc tu credideris tibi daturum
Quos promisit agros Propertiane:
Qui se decipit: an putabit esse
Decepisse alium scelus nefasq:
Haud ulla est homini fides auaro.

AD LAZARVM. ¶ VITIVM IN HONORE.

+ Miraris nostro decurrere fulmen ab ore:
Me stupeo in tantis uiuere posse malis
Qui scelera ulcisci deberet: peccat aperte:
Hic bona pupilli dissipat: ille negat.
Venditur ad dominam sententia iudicis hastam:
Venaleis testes angulus omnis habet.
Deniq; ne longus sim Lazare: mentis habetur
Nunc quicumq; malos non imitatur: hebes.

AD PAMPHILVM. ¶ TACE.

Tandem Pamphile prædicare cessa
Quod fixum est tibi factitare cordi.

Ridendi

Ridendi datur hinc tui facultas:
Si fecisse nequis quod es locutus.
AD XANTHIPPM. ¶ CAELESTIA terrenaq;
Haud fieri Xanthippe potest: fugientibus ut quis
Aeternisq; frui delicijs ualeat.

Quare age præsentis bona q̄ potes effuge uitæ:
Si bona sunt: quorum finis it in lachrymas.

AD MARATHONEM. ¶ ROMA.

Summa Romuleam teneris Vibem

Visendi Marathon cupiditate:

¶ I sed crede mihi: nihil uidebis

Quod piscator amet probetq; PETRVS.

Si tantummodo uisitare forsan

Deuotum cupis illius sacellum:

Dic ipsi bona uerba. uisitasti.

¶ PATIENTIA.

Se deus in placitis abs te cum nosset amari

Qualis in aduersis sit: uideamus, ait.

Tecq; flagellauit. solita est offensa docere

Felici uere tempore si quis amat.

AD PAVLVM B. ¶ MERETRIX.

Paule tibi quoniam blanditur Ilisia: gaudes.

Latari proprio res miseranda malo est.

Illa ne te forsan uox præterit aurea passim

Nota: meretrici est nulla adhibenda fides.

AD QVINTVM.

¶ FINIS.

Præteritos

Præteritos quâuis bene Quinte peregeris annos:
 Non tamen in tuto dixeris esse uado.
 Qualem habeant finem CHRISTI uexilla sequentes
 Quærendum est. uitam mors probat aut reprobat.

AD CAROLVM. ¶ MENDAX.

Discrucior: saluare potes me Carole: siue
 Perdere: mandatis sto: q̃ cadôq; tuis.
 Interitus genus est spes longa, uel obrue, uel iam
 Erue de tantis pectora nostra malis.
 Carole priuari malim uitalibus auris,
 Quàm mea quis teneat sub pede colla diu.
 Me quibus oppugnent ambagibus inspicis hostes:
 Obstrue ueraci guttura falsa manu.
 Alcidae geris ipse uices: cum noueris esse
 Istius officium monstra necare: neca.
 Persæ grande ferunt monstrum mendacia: quantum
 Forsitan Herculeæ non domuere manus.
 Dirue falsiloquos: quæ sunt uerissima debent
 Esse gubernantis tuta patrocínio.

¶ TEMPVS.

Dum longum tibi polliceris æuum:
 Differs præcipitem referre gressum.
 Ne tandem in foueam ruas: memento
 Solum temporibus deum iubere.

¶ IGNORATIO SVI.

Nil mi

Nil mirum est: nostris sint omnia praua diebus:
 Ignara est siquidem pleraq; turba sui.
 Quod si percepto depellere nubila uero
 Ex animo quisquam nauiter institerit:
 Cognoscet quo uita sibi referenda sit: atq;
 Impinget nullis nauigium scopulis.
 Non bene uitari sub nocte Ceraunia possunt:
 Lucis inops rectum sæpe reliquit iter.

AD PONTICVM. ¶ EXEMPLA.

Tolle tuos monitus & uerba disserta: mouemur
 Exemplis multum Pontice, uoce parum.
 Nanq; loqui facile est: summi est fecisse laboris:
 Si cupis audiri: quæ loqueris facito.

AD MARIANVM. ¶ PERSEVERANTIA.

Cœpisti sceleris uiam cruenti
 Declinare. bene est: tibiq; quantum
 Possum gratulor. attamen memento
 Non qui cœperit assequi coronam,
 Sed quisquis Mariane perseverat.

AD OLLVM. ¶ POENITERE.

Si cupis ob scelera iratum placare tonantem:
 Et uotis placidum restituisse tuis:
 Illicitis quantum te noueris Olle uacasse:
 Factantum licitis abstinuisse uelis.
 Nanq; sequi uitæ contraria facta priori:
 Criminis hoc uere est poenituisse sui.

c Hypocrita

C H Y P O C R I T A .

Nil fieri in toto reor infelicius orbes

Atq; adeo nobis exitiale nihil:

Quàm si quis spe gloriolæ sua membra flagellet:

Et sese longa maceret esurie.

Nec uiuo nec defuncto datur ulla uoluptas:

Vsq; subit pœnas: quas sibi sponte tulit.

AD THEOMENEM RICIVM. C S E N S V S .

Præsents durare parum solatia uitæ:

Aeternumq; sequi supplicium recole.

Sic poteris facile audaces pessundare sensus

Sensus humanæ prælia quina animæ.

C I G N A V I A .

Fortes prisca uiros habebat atas

Viuentesq; diu & diu ualentes.

Se somno nec enim dabant gulæue.

Nunc ceu sica cibus: sopor sepulchrum est.

AD BELTRANDVM. C M A L E M O R I .

Ventris abhinc menses fluxus te dissipat octo:

Et febris quarto quoque iterata die.

Iamq; spes est tibi nulla relicta salutis:

Nil medici profunt: pharmaca nulla iuuant.

Et tamen accersi nondum Beltrande iubetur,

Accuses proprio cui scelus ore tuum.

Sed nihil hoc miror. nam qui male uixit: oportet

Hunc male iusticia sic statuente mori.

Ad iudicem

AD IVDICEM. C M O R A .

Qui datus est nobis & nostro terminus hosti.

Præterit: testes posco rogôq; legi.

Atq; breui dici ius obsecro. longior anno est

Vna homini oppresso litigiosa dies.

AD IVLIVM. C C I T O F A V E N D V M .

Si te iura mouent inopum uiolata: tuôq;

Si qua sedet pietas pectore: si qua fides,

Si quis amor tibi iusticiæ sine lite regendæ est:

Si tibi damosi displicet ira fori,

Sis præsens mihi per magnum crucis oro triumphū:

Et recipi testes præcipe quæso meos,

Quodq; probi Iuli est hominis: cras dicere noli

Præsto ero: cum possis non minus esse hodie.

AD PAVLVM. C S V P E R B V S .

Paule uides illum qui tanto incedit honore?

Quælibet angusta est quo spaciante uia:

Qui tunica latos hinc inde fluente lacertos

Librat: & ut dicant rex bone gestit aue?

Mentior, & ferula cædi uolo: si quis ab illo

Quæsierit quid sit: dixerit, esse hominem.

AD EUTYCHVM. C F I N I S .

Nullum æque facile ac sese quisquam Eutychæ fallit.

Gaudeo si uitam quam mihi scribis agis.

Perge. breuem pariunt homini primordia fructum:

Congrua ni fuerint ultima principijs.

c 2

Ad Lariū

AD LARIVM. ¶ INFIRMITAS.

Aggressa est lapidosa te podagra.
 Euita Venerem: dapes, merumq;
 Quod lex: sermo dei nequiuuit abs te
 Extorquere Lari: impetrent dolores:
 Vt dum corporeo malo mederis:
 Inferni fugias lacus barathri.
 Sæpe est principium dolor salutis.

AD MAXIMVM. ¶ CAVARVS.

Ne tua deficiant metuis patrimonialia: si quid
 Ex illis dederis Maxime pauperibus.
 Heu quibus excæcat te uasta cupido tenebris:
 Te nec enim in barathrum prospicis inde trahi.
 Ne pereat census: quicumq; recusat egenos
 Pascere: pro censu funditus ipse perit.

AD BASSVM. ¶ INCAVTVS.
 Fœmineis pueri spectacula festa choreis
 Dum celebrant: multos Basse perire uides.
 Et tamen huc audes accedere. cæcus & amens
 Est mihi: subsequitur qui pereuntis iter.

AD CAROLVM. ¶ DOCE:
 Non est te CHRISTI sapientior alter in æde:
 Nec tamen ulla tibi est cura docere rudeis.
 Militibus quæcūq; piget succurrere captis
 Carole, cum possit: non amat ille ducem.
 VENVS INSACIABILIS,

Humani

Humani nunquàm Proserpina nigra cruoris
 Sat bibit: & tellus non satiatur aqua.
 Atq; licet Nemeen totamq; ingesseris Idam:
 Et Pholoem: nunq; sufficit ignis ait.
 Aestibus impuri modus est ita nullus amoris
 Exitium præter corporis ac animæ.

AD MARCVM.

Vis mea de Lyrico scribatur opinio uersu
 Marce tibi: qualem scilicet esse uelim.
 Consilium capit in media gladiator arena:
 Plurima sunt pingi quæ calamo nequeunt.

¶ MORS VNDE DICTA.

Quæ neq; pauperibus, neq; mole potentibus auri:
 Nec pueris noui parcere: nec senibus,
 Mors uocor. impositū nunquid male dixero nomen:
 Quod fugere à morsu res nequit orta meo?

AD GALLVM.

¶ MORS.

Cum sit cunctarum mors Galle grauiissima rerum:
 Cōmunem uelit hanc cur deus esse, petis.
 Forsitan ut summam fors omnibus æqua ruinam
 Soletur. plures quod premit est leuius.

AD AVRELIVM.

¶ FARRAGO.

Qualis profundo fixus ulceri clauus,
 Stilusue candens igne: talis Aureli
 Est detrahentis lingua. qualis æstiuus
 Est grando aristis: & securis est siluis:

c ; Haud

Haud alius est populo puer gubernator:
 Si uita quæras quæ sit occupatorum
 Lucrosa circa officia: non secus puppis
 Hinc inde uexatur mari procelloso:
 Subitura nunq̃ rebus integris portum.
 Se quisquis inferit fauoribus regum
 Aut semper undantis negotijs urbis:
 Hic inquietus habitat: inquietoq̃
 Animo hinc recedens inferas subit pœnas:
 Vt qui malum egit: perferat malum semper.
 Quid hæc uelit Farrago: dicam in aurem cras.

¶ VIRTUS. ¶ VITIVM:

Desine cælestis tandem incusare meatus:
 Insita sunt nullis crimina sideribus.
 Quo terrena colis: studium ad cælestia uerte:
 Ac bene formandis moribus inuigila.
 Sic proprij nosces animi, non sideris esse:
 Siue hominis uitam degere: siue asini.

AD HIERONY. CASTELLIVM SACERDOTE

¶ PVGNANDVM.

Inuictum te sæpe doles Hieronymè mecum
 Turpibus inuolui sollicitudinibus.
 Et modo conspectis carnem prurire puellis:
 Et modo cor subita corripi ab inuidia.
 Perdere spem noli. nec enim sumus area massa.
 Dum sumus hoc clausi corpore: uim patimur.

Cura sit

Cura sit ut stimulis circum oppugnantibus ipsa
 Mens nunq̃ cedat. pugna Trophæa parit.

AD ALOYSIVM GREPPIVM.

¶ BONA MALAQVE PRÆSENTIA.

Ne bona quis peteret nimio præsentia uoto:
 Et mala ne contra nequiter effugeret:
 Vtrâq̃ constituit cōmunia fontibus atq̃
 Innocuis, trini prouida cura dei.
 Cuncta tibi q̃uis sint læta: tumescere noli.
 Sis ne deo gratus, certior esse nequis.

AD OLLVM ¶ PATIENTIA.

Nec lachrymæ agroto profunt: nec thura sepultis:
 Nec nautis fracta multa querela rate.
 Sic nihil Olle tuum sedant lamenta furorem,
 Imo magis querula uulnera uoce foues.
 Quod pateris: conare animo tolerare libenti.
 Quod geris inuitus: te magis urget onus.

AD LVCAM. ¶ CITO SVCCVRRENDVM.

Factum Bige puta dicis mihi sæpe, quid oro
 Ex uerbis factum uis rear esse tuis? [†]
 An pelagus? terræue globum? cœlumue? putamus.
 Facta: quod hæc certo lumine conspiciamus.
 Vt mihi reddatur sublata pecunia: factum.
 Nunquàm crediderim: reddita ni fuerit.
 Luca rumpe moras: quæcūq̃ negotia fiunt
 Serius: inuita mente uidentur agi.

Ad Marcū

AD MARCVM SVMACIVM.

CITO DANDVM.

Dicere cras dabimus: subito dare cum quis amico
 Est potis: hunc longa discruciare mora est.
 Dum mihi restitui mandare numismata differs:
 Acceleras uitæ fata suprema meæ.
 Si non uis rerum ius defensare mearum:
 Ah saltem curam quæso clientis habe.
 Iam clara mihi uoce nega quod postulo: mortis
 Promissi officij tarda fides genus est.

AD IACOBVM MELLITVM.

DETRACTIO.

+ Nemo tam pius innocensq; transit
 Huius curriculum uolucæ uitæ:
 Ut morsus hominum queat dicaces
 » Euitare. probris bonos notare
 » Sunt solatia uana pessimorum.

AD PONTREMOLVM. CIVSTVS.

Prælia nescio quis mihi litigiosa minatur:
 Inq; meum rabido fulminat ore caput.
 Colligat innumeras terræq; mariq; phalanges:
 Millēq; signato congreget ære duces.
 Nullaq; bellorum Pontremole machina desit:
 Cuncta tuo fretus sperno patrocinio:
 Non opus est: inopem speret te iudice diues
 Vel prece uel precio: uel superare minis.

Iusticiam

Iusticiam gazæ & regum præponis amoris:
 Nec uitæ pluris tempora longa facis.
 Felices essent urbes: si talibus omnis
 Lis cōmissa uiris excutienda foret.
 Sed bene quod saltem Herculei tibi tradita regni
 Cura fuit: per te ius ibi fasq; ualent.

CHRISTIANISSIMO REGI FRANCIAE.

Et reges multos & multos Galle potentes
 Coniurasse tuum fertur in exitium.
 Ne dubita: lætusq; tuis accingere fatis:
 Quōq; hostes plures sunt tibi: fide magis.
 Innumeras unus potis est prostrare phalanges:
 Qui cum cælesti fœdera rege serit.
 Si tibi cum paucis bellum foret: haud ita: quantum
 Diuinæ possit uis caperemus opis.
 Ergo ueni: ut faustus, incredulitatis amici
 Summissa dicant fronte: deus deus est.

AD ALANVM. INSATIABILIS.

Exstructis plantas uillis: plantisq; locatis,
 Vicini campos proximioris emis.
 Protinus hic aliquid mutas: uix munere functus
 Quæstoris, fieri prætor Alane cupis.
 Dux equitum factus, peditum quoq; quæris habenas,
 Spes generat uotis spem sine fine tuis.
 Quæ precor inde capis solatia: quæue uoluptas
 Est ueteri curam substituisse nouam?

d Mutare

Mutare assiduos & non finire labores:
Est homini optanda nolle quiete frui.

AD IACOBVM CALVVM. ¶ PATIENTIA.
En quo peruentum est: multi emendare tonantem
Malunt q̃ uitam corripuisse suam.

Quod tonat incusant, quod fulminat: indignantur:
Quodq; pluit: ningit: grandinat: ore fremunt.
Bacchatur sacer ignis: ager sitit: impia Mauors
Bella mouet: seges est rara: pati nequeunt.

Tu mentem secus institue: & sine murmure cuncta
Accipe: & iniuste crede nihil fieri.
Quodq; alijs damno est: tibi fac patientia uertat
In lucrum humanis dulcius illecebris.

AD VINCENTIVM NOVATVM.

¶ OCIVM FVGE.

Si tibi perpetuæ Vincenti est cura salutis:
Ocia perpetuo delitiosa caue.

Hostis apricantem quoties uidet inferus hostem:
Semper uictrici currit ad arma manu.
Sed timet implicitum manuumue pedumue labore:
Aut mentis uigili sollicitæ studio.

AD COSMICVM. ¶ FIDELIS.

Necte triumphali tua Cosmice tempora lauru:
Dignaq; propensis uota resolue deis.
Inscribiq; iube Pario tua nomina saxo:
Totaq; uictori plebs tibi cantet io.

Scilicet

Scilicet est puerum res ardua fallere regem:
Difficile est opibus præposuisse fidem.

AD PAVLVM Castellium. ¶ Exercenda uirtus.
Quomodo scintillam flanti si adiuueris ore:
Continuo magnas elicis inde faces.
Insita sic animis uirtutum semina cum quis
Excitat: ubertim luxuriare facit.
Dum potes: hæc omni studio cole. sæpe morantem
Agricolam glebas rumpere, fallit ager.
Humanæ formicam imitans iam consule brumæ:
Bruma hominis uitæ est ultima Paule dies.

AD FLACCVM ¶ RAPACES.

Inferno locuples flagrans camino
Gutta suppliciter rogat pusilla
Linguam Flacce suam refrigerari:
Quod de diuitijs suis egenti
Nunquam dicitur erogasse quicquam:
Si quisquis dare de suo recusat
Sic affligitur igneo sub orco:
Quid nam supplicij putas rependi
Illis: qui bona prodigunt uorantq;
Pupilli aut uiduæ manu rapaci.

AD MARVLLVM. ¶ ELEEMOSYNA.

Abs te ne faciem deus Marulle
Auertat metuis: modum docebo:

d 2

Quo secu

Quo securus eris tuam caueto
A nudo faciem famelicóq;
Auertas. dat enim deus pari par.

ANIMVS VIRI PROBI INTREPIDVS EST.
Nunquàm adeo furit exiguo fortuna flagello:
Quin consternata mente repente cadas.
Tèq; bonos inter numeras. quo iure? quibusue
Legibus? intrepidum mens bona pectus habet.
Mars ruat in populos: urbes sacer atterat ignis:
Pallida ieiuno sauiat ore fames.
Vir probus hæc animo constanti sustinet: ut qui
Norit ad æthereas hinc iter esse plagas.
Per uarias dades: per multa pericula: perq;
Mortem ipsam, æternam tendimus ad patriam.

AD DIONYSIVM FER. SACER.

¶ SACRA PAGINA.

Qualiter esuriens in campo quatit eodem
Semen auis: stramen bos: leporemq; canis:
Ingenijs ita diuersis diuersa ministrat
Pabula fiderei pagina sacra patris:
Lac capit hic infans: panem robustior ætas:
Nec caret optato curua senecta cibo.
» Et tamen huic pauci inuigilant: quia pleraq; turba
» Aures: non animum consuluisse solet.

AD AVLVM: ¶ AVARVS.

Multa

Multa deesse putat sibi: cum sibi multa supersint
Marcus: id eueniat forsitan unde petes.
Se desyderio subiicit: nec prospicit Aule.
Mortali uitæ quid satis esse queat.

¶ CONSCIENTIA.

Istud habet damni uitium inter cætera: quod mens
Palpitat assiduo flagitiosa metu.
Semper enim uel si non deprendatur: in ipso
Sese deprendi posse putat scelere.
Dèq; suo alterius quotiens de crimine sermo est:
Cogitat: & credit se magis esse reum.
Inq; dies timor hinc crescit. de moribus ergo
Cura sit. intrepidus nos bona cura facit.

AD ARCHEMIDORVM. ¶ CAPTATOR.

Nunc pyra: nunc turdos: nunc uascula mittis Iulo:
Et dominum & regem: semideumque uocas.
Quid sibi quæso uoluit hæc Archemidore? quid optas
Inde? senem ex facili fallere nemo potest.

AD FRANCISCVM MERVLAM.

¶ STUDIO INSISTENDVM.

Quo fugis? horrèdi qd habet schola? nūquid acervos
Mens tua librorum forsitan extimuit?
Nunquàm clarus erit miles: formidine quisquis
Cedendi, subitæ dat sua terga fuga.
Pugna opus est: si quis uult uincere. arare necesse est:
Vt multo reddat fœnore semen ager.

d 3 Flecte

Flecte pedem: studiūq; uaca. nam plura legenti
Plus dilatatur iugiter ingenium.

AD FRANCVM. F. ¶ EXEMPLVM.
Pone quod in tumido sis æquore: sauiat auster:
Cymbāq; fluctuaga diripiatur aqua
Dumq; truci obniti deberet nauita ponto:
Garriat: auxiliij quid tibi France dabit?
An leuiore putas iuuenilia corda procella
Iactari: fragilis q; uaga ligna ratis?
Si cupis: ut recto proles tua limite uitam
Transigat: id studeas carpere primus iter.

¶ SPES.

In prece dicebam sequere & confide. Tonantis
Mutari in placidum cogitur inde furor.
Ecce datum in patriam est gnatisq; tibiq; reuertis
Achonor & raptæ restituuntur opes.
Teq; tuosq; simul fanies furibunda reliquit:
Quiq; hostis fuerat sanguinolentus: amat.
Pressus ab exemplo discat durare. secundat
Cuncta: ubi spes stabili supplicat ore: Deus.

AD CINNAMVM. ¶ MORS.
Quæ modo iactabas: ubi sunt constantia uerba?
Sunt ubi sollicito libera corda metu?
Te leuis à summo casus quassauit ad imum:
Vtq; graui myrtus uento agitata tremis.

An

An dictum magis est pronum q; Cinname factum?
Inq; uado facile est nil timuisse fretum?
Sume animum: nec te sic desere: teq; memento
Esse uirum: nunquā succubuisse uiri est.
Nulla diu mala discruciant: dolor euolat omnis.
Dum sumus hic: statio nos aliena tenet.
Mox erit hinc nobis migrandum: Collige mecum
Sarcinulas. dicet mox herus: hospes abi.

AD LINVM.

¶ VITIVM.

Vade ultra boream: calidam transcede Syenem:
Teq; latebrosis occule Cimmerijs,
Quo te cūq; feres: turpis comitabitur usus:
Lassari longa nescius ille mora est.
Si quibus obrueris: mens est explodere pestes:
Est opus esse alium te Line: non alibi.

AD THEOPHILVM.

¶ SECRETVM.

Verborum quædā est dulcedo Theophile: quæ clam
Serpit: & arcanas res facit: ut retegas.
Talis & ebrietas: & amoris cæca libi do est.
Hæc tria: secretus si cupis esse, fuge.
Namq; aliter quodcunq; uoles latuisse: patebit.
Atq; breui grandis tempore rumor erit.
Quippe quid audierit quisquam: non posse uidetur
Nescio quo fato conticuisse diu.

¶ QVOMODO DIABOLVM VINCAMVS.

A Stygio

A Stygio quereris te uinci sapius angue:
 Viribus & tantis sistere posse negas
 È terra sustolle oculos: meditaréq; tandem:
 Rectam homini omnipotens cur dederit faciem.
 Scilicet ut nitidos cæli consyderet orbes:
 Aeternamq; illic esse sibi patriam.
 Hinc forteis sumas animos: & robur: & omneis
 Inuicto casus excipies dipeo:
 Morsq; erit in uotis. spe uitæ obij. se supernæ
 Et hostem pedibus supposuisse suum.

¶ TIMIDVS.

Audaceis damas: audaceis dicere ceruos
 Iam potes: his minor est q̃ tibi quippe metus.
 Nulla ubi formido est: semper trepidare pusilli est
 Pectoris: & facile est hinc ruere in barathrum.
 Solerti primum fortisq; deinde necesse est
 Vti animo: ne quis decadat in facinus.
 Ne ueniat caueas rerum confusio: sed cum
 Venerit: aduersum fer patienter onus.

AD PONTREMOLVM. ¶ LIS.

Res agitur dicis mea: dum Pontremole tractas
 Rem Vatis: sed agi rem negat ille tuam.
 Si tua nãq; foret res uatis: ab omnibus ipsam
 Quod tibi perfacile est litibus eximeres.
 Miraris: quærisq; modum fortasse: malignos
 Vt uincas homines: non prece: fuste opus est.

Ad Marcū

AD MARCVM. ¶ VENDERE SVA.

Nunc syluas: nunc prædiolum: nunc pascua uendis:
 Qua precor id causa consilioue facis?
 Laudarem si pauperibus succurrere uelles:
 Et nudus nudum Marce sequi dominum.
 Sin minus: id tandem reminiscere tutius esse
 Ferre famem: uendi q̃ sua rura pati.

AD CATHARINAM.

Fama modo Catharina meas peruenit ad aures: +
 Te nostri celebrem nominis esse tubam.
 Pone modum uerbis. nec enim cum foemina laudat
Vlla uirum: turpi suspitione uacat.
 Ne tamen ingratus tanta in præconia dicar:
 Nunc tibi pro multis laus erit una satis.
 Insignis uirgo es: uis à me discere quæ sit
Laus in uirgineo pectore summa: rubor.

AD CHRISTVM ORATIO.

Nostras CHRISTE preces benignus audi:
 Nosti qua teneor necessitate:
 Et desyderium meum sub imo
 Cernis pectore: non peto superbas
 Cræsi diuitias: nec eminenteis
 Doctrinæ cathedras: ualensq; corpus:
 Nec quicquid gemino nitet sub axe:
 Sed tantummodo posco uulnerari
 Diuina mea corda charitate.

e Ad Fausti

AD FAVSTINVM. ¶ AVARITIA.

Te quoties: quod sæpe quidem est: interogo: sit ne
 Dextra tibi humano tincta cruore: negas.
 Decq; meo grauius quereris Faustine rogatu:
 Cum tibi displiceat pugna: nec arma geras.
 Væ tibi uæ: nam triticeï qui munera foetus
 Occulit: humani est sanguinis ille reus.

AD MARCELLVM. ¶ VXOR.

Nescio quid (nisi decipior) Marcelle uideris
 De socia casti subdubitare tori.
 Utq; latebrosus possis deprendere crimen:
 Subsistis tacitis semper in insidijs.
 Pone: quod inuenias: quid ages? uidisse dolebis:
 Cum bona sit tanto nulla medela malo.

AD LINVM. ¶ POETA.

Arma quod obtuleram pridem uocalia Phœbo
 Ut CHRISTO possem me dare lætus eram.
 At simul ad citharam iam desuetudine segnem
 Elicuit doctis me tua Musa modis.
 Indolui (magni quod dixero pace tonantis)
 Vsum Pieriæ deposuisse chelys.
 Parce: quod arguto raucus respondeo Vati:
 Nil ualet: antiquo quæ lyra plena situ est.
 Parce breuem longis quod chartis reddo papyrus:
 Carminis hoc solum nunc Line pango genus.
 Istud ha-

EPIGRAMMATA.

35

Istud habe Aonidum pro pictis more tabellis:
 Effuge: siqua animæ est cura: Poëta mori.

AD PAVLVM. ¶ SERVIRE DEO.

Paule tuam arboribus frondes ornantibus aulam
 Hyberno incipiunt frigore decidere.
 Sic ne amens fueris: credas id ut esse dolendum?
 Non minor uxoris flere obitum furor est.
 Vtraq; iactura est paruo reparabilis ære:
 Si tamen uxorem perdere damna putes.
 Consortis post fata: hominem seruire tonanti
 Posse manu atq; animo liberiore: lucrum est.

¶ AD EVNDEM.

Doctrinam crepitum digiti asseris esse sonantis:
 Atq; uoluptati qui uacat: hunc sapere.
 O uox tartareis emissæ paludibus: o uox
 Qualem nulla trium protulit Eumenidum.
 Erue captiuo nigras è pectore labes:
 Nil magis excæcat mentem hominis uitio.

PICTORII SACRORVM ET SA-
 TYRICORVM EPIGRAM-
 MATVM FINIS.

EX MICHAELE

VERINO FLORENTINO.

NON DECET CHRISTIANOS MORE ETHNI
CORVM TVRPIA SCRIBERE.

Nos genus electū CHRISTI nos sacra ppago:
Scribemus ueterum turpia more patrum?

MALA DVrant: quæ teneris mētibus discūtur.
Heu male diluitur teneris quod mentibus hæsit:

Præsertim durant quæ didicere mala.

OMNES SVNT FELICES ubi omnes amici.
Quam felix & quanta foret respublica: ciues
Si cunctos unus conciliasset amor?

FORMA CADVCA ET MALI persæpe causa.
Quid fidis formæ populat quam morbus & ætas?
Multis causa mali candida forma fuit.

DE EADEM RE.

Hæc quam cernis anum: quondam formosa puella
Extitit: an nescis quæ breue forma bonum est?

VXOR BONA ET NON PVLCHRA habēda est.
Sit formosa alijs uxor: tibi sit bona. nescis
Quàm noceat castæ forma pudicitæ.

Illa patria

ILLA PATRIA EST FELIX, VBI IUVEN
TVS ASSVESCIT MODICIS CIBIS.
Illa domus felix ubi paruo assueta iuuentus
In festo coctum luxuriatur olus.

DE INFELICI CIVITATE.
Infelix patria est pueros ubi purpura uestit:
Atque ubi præcedit diues honore bonos.

DE FALSIS GAUDIIS.
Quæ durare putas mortalis gaudia uitæ
Sunt breuia: & finis tristis amaror erit.

DE VERIS GAUDIIS.
Vna salus seruire deo est: hæc gaudia sola
Vera putes: quorum gloria finis erit.

IN PECCATO EST plus doloris quā uoluptatis.
Quid latere miser? peccati est nulla uoluptas.
Gaudia plus aloēs quæ tua mellis habent.

INDEX ET CENSOR OMNI CAREAT peccato.
Aspiciat lucem: qui uult damnare tenebras,
Qui carpit mores, labe carere decet.

PECCATOR ET CAECVS ET
BESTIA EFFICITVR:
Cor deus iniusti nebulis obnubilat atris:
Exiit & formam: sitque repente fera.
PECCATVM EST OBEX INTER animā & deū:
Obtenebrat mentem peccatum: est obicis instar:
Quo nequit autorem cernere tecta suum.

e 3 Quanta

QUANTA FIDES FVERIT TAN-
TA RETRIBVTIO.

Est operis mensura fides: nostriq; laboris
Examen: capies præmia: quanta fides.

ALIENA MAGIS QVAM NOSTRA
VITIA CERNIMVS.

Cur aliena magis q; crimina nostra uidemus;
An quia nostra procul: sint aliena prope?

POST GAUDIA DOLOR SEQVITVR.
Aeternus sequitur præsentia gaudia mæror:
Stulte ne delitijs credis utrisq; frui?

DE AVARO.
Nusquam fraude caret: semper mentitur auarus:
Erga inopes furdus ferrea corda gerit.

QVI DEO MILITAT MOR-
TALIA CONTEMNAT.
Terra spernat opes cæli qui militat oris.
Principis æterni castra sequenda tibi.

VT PATIENTIAE crescant præmia, non audit
subito deus inuocantes se.
Vt tua maiori crescat patientia laude:
Non audit subito nota petita deus.

IUSTICIA ET charitas arma sint principum:
Iusticia & charitas ualida sunt principis arces:
Nulla tyrannorum uis diuturna fuit.

CONTRA INERTES.

Tolle

Tolle moras: uolucres menses labuntur & anni:
Vltima sit nescis quando futura dies.

ALIVD.

Quod sit nemo sua contentus sorte requiris,
An patrio extorres uiuimus hic solio?

AD MAGNA PRAEMIA MAGNO
LABORE VENITVR.

Non nisi per magnos ad præmia magna labores
Itur: at ignauis nulla corona datur.

QVI BENE uixit non timet mortem.
Qui bene præteritos sine labe peregerit annos
Non horret mortis uulnera dira pati.

MORS VIRI boni non est flenda.
Non obitus flendus: sequitur quem uita perennis.
Viuus enim semper: qui bene uixit: erit.

ERVDIENDI pueri in ætate tenera.
Dum tenera est ætas: generosos imbue mores.
Tunc facile est cunctis artibus ingenium.

FINIS.

*Re Verino 1. C. 5. in hunc
Circumferuntur Mithras Verino, & de se
quidam Carmina mæro digna uero, q. bus ab
Mithras gratitatem probitatem, ut ipse & grati,
tamen ad solam u. me nulla capigatio, sed
tamen ab utroq. prout debet fieri.*

B. DARDANI DIA

LOGVS IN SPEM LEPIDISSIMVS.

V quæ sustentas tereti uestigia ligno
Es ne dea: an nostro sanguine creta: Dea.
Vnde fata: ex cæca rerû caligine. & ecquæ
Admouit nutrix hubera: Credulitas.

Ecqui nam à tergo plaudent tibi: Gaudia. dic quis
Pallidulo semper te preit ore: Timor.
Suspiciis intento cur cælum lumine: tandem
Hinc dabitur uotis meta suprema meis.
Fare age quæ uultus deturpet causa serenos:
Excrucior quoties irrita uota cadunt.
Cur baculo innixa es: dum pascit opinio mentem
Cæca meam: irrepsit curua senecta mihi.
Quid titubas pedibus: rerum est spes lubrica: sæpe
Quod puto complecti: labitur è manibus.

EIVSDEM DIALOGVS IN IVSTICIAM:

Q Væ dea: Iusticia. ecquid toruo lumine: flecti
Nescia sum, lachrymis: uel prece: uel precio.

Quod ge

*Idem Dialogus de iusticia. Est in
Præfatione. O. Dardani. Gail.
Ecce Dardani iusticia. et quid toruo lumine: flecti.
Nescia sum lachrymis nec minor precebus.
Vnde genus: calig. qui te comit. parent. tr.
Mi modus est genitor. clare fides. comit. tr.
Cur gladium tua dextra gerit. cur laua bilancem.
Ponderat hæc causas. percutit illa reos.
Aurum apta tibi cur altera. & altera clausa est.
Vnde patet. quia copia rara bonorum est.
Cur sola nichil. quia comes assidua est. candida Simplicitas.
Hæc surda iniustis: panditur illa bonis.
Paupere cur semper cultu: iustissimus esse
Qui cupit exiguas semper habebit opes.*

Quod genus: à superis. ex quo genitore: Modo. ecqua
Matre: Fide. nutrix quæ tua: Pauperies.
Quis gremio infantem fouit: Prudentia. quonam
Freta duce agnoscis crimina: Iudicio.
Cur gladium tua dextra gerit: cur laua bilancem:
Ponderat hæc causas: percutit illa reos.
Quid rari assistunt: quod copia rara bonorum est:
Quæ comes assidua est: candida Simplicitas.
Aurum aperta tibi cur altera: & altera clausa est:
Hæc surda iniustis: panditur illa bonis.
Paupere cur semper cultu: iustissimus esse
Qui cupit exiguas semper habebit opes.

EIVSDEM DESPERATIO AD IO.
OLIVERIVM ABBATEM
SVETIONEN.

Q Vod nihil ex animo uati succedat: ab astris.
Id ne datû: an casu fors uenit ista mihi:
An: quoniam stultos uulgi putat esse poetas,
Huic generi non sunt fata benigna satis:
Si mihi concilio meritis uel carmine quenq:
Eripitur misero protinus ille mihi:
Inde mei pereunt nulla mercede labores:
In rapidos abeunt & mea uota notos.

f Esse Dionei

Esse Dionei cupio si miles amoris
 Hinc nihilo spes est irrita nostra minus.
 Nulla puella unquam tantum dicitur amata:
 Quantum à me Glycere semper amata mea.
 Nam mihi non uiuo: domina sed uiuo superbæ.
 Innuat: extemplo quodlibet optet: agam.
 Riserit: excutio risum. saltauerit illa
 Salto. iocos dulci fuderit ore: iocor.
 Ambulet: Incedo. steterit: uestigia sisto.
 Pulso chelyn: dulci perfonet illa lyra.
 Mœreat: excrucior. lachrymet: fleuisse necesse est:
 Ah misero profunt quid tamen ista mihi?
 Obruit assiduis hac me quoque parte procellis
 Fortuna: & uotis non fauet ulla meis.
 Hic uelit: & cupiat nostras extollere Musas,
 Ingenio calcar subdideritque meo:
 Protinus extremam dum credo attingere metam
 Franguntur medijs cursibus ecce rota.
 Nuper Oliuerij ductu: auspicioque uidebar
 Fluctibus è tantis tollere posse caput:
 Exequitur sed dum regis mandata: recessit
 Hei mihi confugium: praesidiumque meum.
 Solus erat rerum spes & tutela mearum:
 Solus erat Musis anchora fida meis.
 Quid reliqui nobis sperandum fata referuant?

Vlterius

Vlterius quo non spes mea tendat: habet.
 Quid queror hæc uni tantum contingere? & esse
 Quid reor aduersos in mea uota deos?
 Itala cum tantis armorum terra procellis
 Fluctuet: & belli fulmina ubique tonent:
 Nec rabiem ferri: nec diri incendia Martis
 Temperet ardenti bellicus ense furor.
 Sunt rari qui non subeant incommoda mille:
 Et qui non aliquo mœreat exitio.
 Viribus ancisis Venetæ respublica gentis
 Regina Adriaci desinit esse maris.
 Penè ruit longo quassata Feraria bello
 Horret Apostolicas Felsina docta manus.
 Nobilis arguti mater Verona Catulli
 Vix tuta auxilio Cæsaris esse potest.
 Arua per Adriacas nullis cultoribus oras
 Senta situ: & rigidis inuia facta rubis.
 Tityrus umbrosæ recubans sub teginine fagi
 Lanigeras nullo carmine mulcet oues.
 Nec legit apricis dulces in collibus uuas:
 Nec bibit è pleno pinguis musta lacu.
 Testylis æstiuo uultus exusta calore
 Miscet aratori pocula nulla uiro.
 Euganeis teneræ non errant montibus agnæ,
 Pascuntur nullæ lata per arua boues.

Belli frangit.

f 2

Mœsta

Mœsta Ceres solis igitur migravit ab agris
 Hostis ubi miseras ruris abegit opes.
 Brixia natorum cædes stragemq; tuorum
 Vidisti laceras sparsa cruore genas.
 Tristia littoreæ memorem quid fata Rauennæ?
 Nuncubi diuerso sanguine terra madet:
 Hic tandem audaceis Gallus prostravit Hiberos
 Captâq; pugnaci Iulia castra manu.
 Territat, Insubres etiamnum fama penates,
 Eluetios ualida bella parare manu:
 Nec prius Italiæ cessuros iactat ab oris
 Quàm domito incipiant unda superba Pado.
 Arma sonant passim, sauit furialis Enyo:
 Hinc terrent Musas classica pulsa meas.
 Iam parat attonita Phœbus decedere Cyrrha:
 Non facit ad nostros ærea concha sonos:
 At mihi forte licet requiescere rure paterno
 Quà uaga saxosi murmurat unda Tari?
 Franca sed Aemilias dum castra mouentur ad urbes
 Nescius & pacis Iulius arma fremit:
 Ah facinus segetes in pabula uertit equorum
 Diripuitq; meas Vasco superbus opes:
 Nec semel hæc toto decies sed frater in anno
 Rettulit heu nostros fata subisse lares.
 Quid miseros ciues nullo discrimine & hostes

Nescius &
 pacis Iuli
 us. Pul/
 chra laus
 sumi ponti
 ficis. Sed

hæc longe pulchrior
 quam sub iudiciis

Cum contra Gallos bellum papa Julius esset
 Gesturus sicut fama vetusta docet.
 Ingentes mox turmas contraxit & urbem
 Egressus, sicut edidit ore minas
 I raptusq; sacras clauas in flumina iecit
 Tiberidis hic uicem ponit ubi uigilat
 Inde manu strictum Vagina diripit enses
 Exclamauiq; treuit talia Voce iuxta

(Sipo

(Si potes es hostes cernere Vasco) premis?
 Virge hostem: cum bella manus & praelia possunt.
 Sed sapias: ad prædam promptius arma capis.
 » Hei mihi quid profunt cõmunia damna? leuari
 » Alterius nequeunt uulnera nostra malis.
 Brixia barbarico fueris quod præda furori:
 Qui tua fortassis damna rependat: erit:
 At quocunq; meæ deflexero uela carinæ
 A portu cogor semper abesse procul:
 Occurrunt hinc Scylla rapax: hinc uasta Charybdis:
 Et Breuia & Syrtes: Cyaneæq; mihi.
 In caput ex merito caderent si talia nostrum
 Ista foret nobis fors toleranda magis.
 Quid superest igitur nisi uitam abrumperet? postq;
 Nulla uenit uotis mollior aura meis?
 » Felices: nondum qui uitæ limen adistis:
 » Aut quibus ex uita mox abisse datum:
 Non uos damna, necesse, incendia, stupra, rapinæ,
 Oppidâq; euersis mœnibus ulla, mouent:
 Vix factura fidem lustris labentibus olim
 Obruta sunt quantis sæcula nostra malis:
 Non est uita ubi sunt tot uitæ incommoda, mortem
 Certa quies sequitur. pessima uita uale.

f 3 QVAE

Hic gladius Pauli nos nunc defendat ab hoste.
 Quandoq; dem clavis nil puerat ista Brixia.
 Nation Vram mihi est oluasa kio: mongia.
 Et uolum kio ista Brixia.
 Ier mi kexjok az paput
 Iragia el mrida aluok jagat
 Uuath a mug komet et uia jagat
 Vegie christus fesus nak a uatlon jagat
 Es yagaf jagat.

Bibliograph.

QVAE POTERAT DICERE DIVVS HIERONYMVS IN DESERTO.

EN hospes rigidis pulso mea pectora faxis
 Ante salutiferi uulnera quinque dei.
Poenitet admissi: si quid peccauimus olim:
 (Felix qui minima labe carere potest.)
 Possumus hinc certam nobis sperare salutem:
 Et simul æternum conciliare patrem.
Virbis delicias: humanæ incendia mentis
Fugimus: & quicquid mollia corda facit:
Antra ideo incolimus uiuo pendentia tophos:
Quæ prius hirsutis lustra fuere feris.
 Nulla hominum si non hic sunt commercia nobis,
 At mecum uitæ sunt benefacta meæ.
 Nemo potest solus uel solis uiuere syluis
 Diuinus si cui pectore feruet amor.
 Non uolucrum hic defunt cantus: nec dulcis in æstu
Aura: nec irriguæ garrulus amnis aquæ.
Viuitur hic paruo: nec me conuiuia tangunt:
Et quia nil cupio: nil mihi deesse potest.
 Sola fames reddit stomacho gratissima nostro
Fercula ponuntur qualiæcunque mihi.
 Terra etenim nullo fruges parit alma labore:
Pro molli frondes sunt mea strata toro.

Nullius

Nullius hic nigra tingo loligine famam
Nec mea corrodit pectora liuor edax.
Nulla meam ambitio uexat: nec gloria mentem.
Pendet ab æterno gloria nostra deo:
 Non Venus huc uario ingreditur fucata colore:
 Protinus egreditur: si qua libido uenit.
 Securos placida somnos captamus in umbra.
 Nec tuba: nec fures somnia nostra fugant.
 Non auri inuigilat oculis: uictuque parando,
Mens intenta patri sola placere deo.
 • Omnia sunt nihili caelestium prater amorem:
 • Quicquid agunt homines: concipiuntque sibi.
 Sæpe mihi assistunt mansueto corde leones:
 Horrendæ assurgunt: terribilesque feræ.
 • Me satis effecit domini custodia tutum:
 • Et mea nullius conscia mens sceleris.
 His tamen in rigidis scopulis: domibusque ferarum
 Fons ubi dat potum: præbet & herba cibum
 Expugnare meum tentat cor blanda uoluptas:
 Sed ratio summa perstat in arce mihi.
 At tu qui indulges Genio: dulciq; Lyæo
 Mollibus & plumis mollia membra foues,
 Ah miser, ah quantos patiere libidinis ignes,
 Si ruit huc cupido dira libido pede.

D. Domini

MVnera dant alij fuluo preciosa metallo:
 Huic datur Eois gemina reperta uadis.
 Ille dabit Libycos dentes: hic Myrrhina mittit:
 Nobile donabit Mentoris alter opus:
 Est quoq; qui mittat florentis cultor agelli
 Tuber, boletos, persica, corna, nuces.
 Quod mea centeni non scindant rura iuueni:
 Nec mea Pactoli proluat arua liquor:
 Hæc dederit Domiti nunq; tibi munera uates.
 Sed pro muneribus Castalis unda fluit.
 Quod si pro donis quereris me mittere nugæ:
 Irus egens Cræso quæ dare dona potest?

B. DARDANI EPIGRAMMA

TVM AD DOMINICVM SAV

LVM GENVENSEM

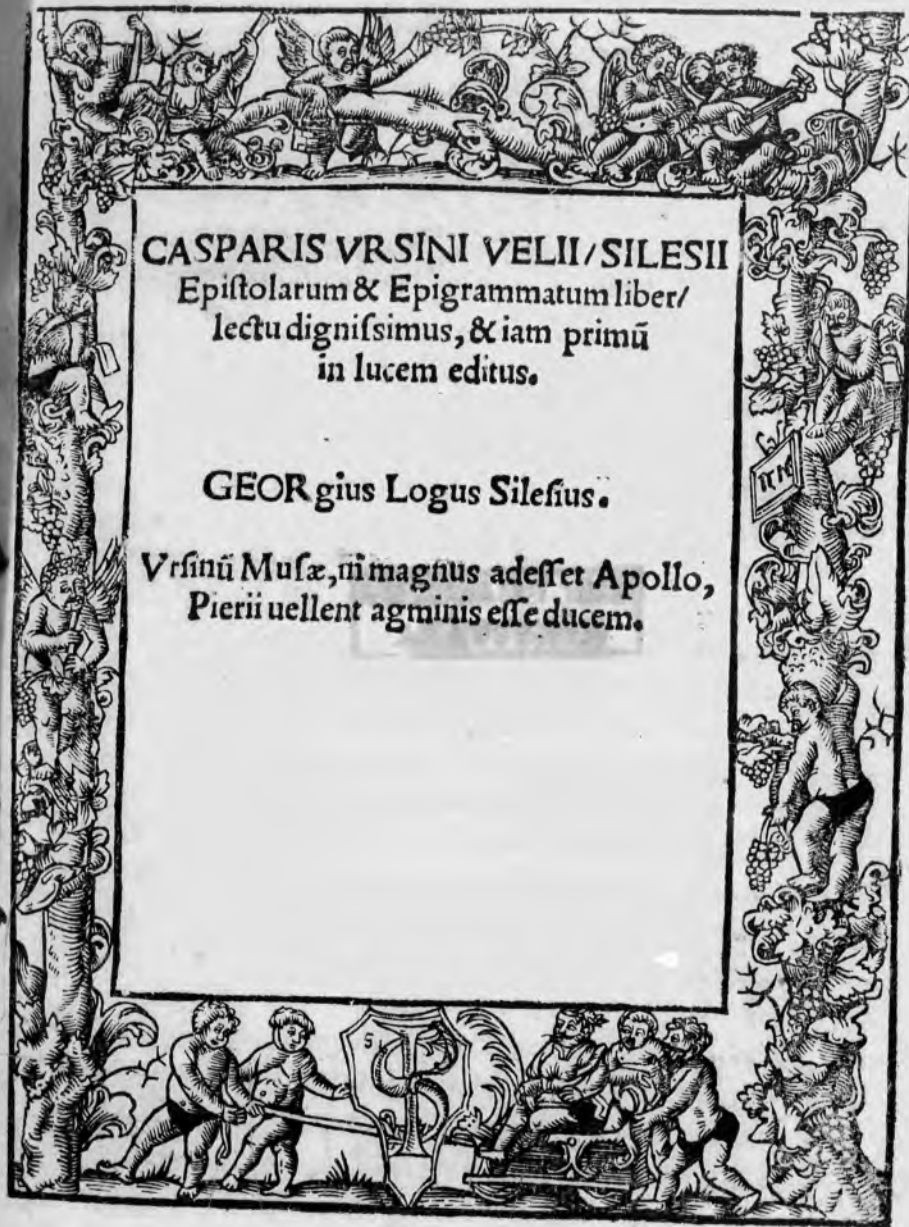
FINIS.

CASPARIS VRSINI VELII / SILESII

Epistolarum & Epigrammatum liber/
 lectu dignissimus, & iam primū
 in lucem editus.

GEOR gius Logus Silesius.

Vrsinū Musæ, ni magnus adesset Apollo,
 Pierii uellent agminis esse ducem.

MAGNIFICO DOMINO LADISLAO DE
Bozkowicz dño in Tribouia, & Marchionatus
Morauiae Camerario, domino colendissimo.
Rudolfus Agricola Iunior. S. P. D.

Translaticia illa Heracliti sententia est,
magnifice Ladislæ, animâ illo in loco
prudentiore & meliorem esse, ubi ficior
& subtilior sit aer, atque hinc Atticos acutiores
creditum est, quod Athenis aer tenuis
& salubris magis fuerit, Rursum uero quod Thebis coelum
crassissimum erat, Thebani pingues, hebetesque
sint existimati, Verum utcumque res habeat, & Pindari
& Linum, magnos & supra uulgarem mortalium casum
insignes Vates Thebis genitos altosque esse constat:
nec Boeonicam in illis suam (quod etiam nunc in adal-
gium abiit) sed Cecropiam in illorum ingeniiis Minerarum
uam effuluisse, uel hoc unico constat, quod solo æquas
turus Thebas Alexander solam Pindari domum in-
columnem esse iussit. Quis Scythas non imitari solum
cælo, sed animorum quoque genuina ferocia non dam-
nauit? At Anacharsim alumnum habuit magnæ & do-
ctrinæ & famæ philosophum. Denique apud Thraces
natus Orpheus est: apud Abderitanos Democritus: &
Thracas tamen immanitate, Abderitas uero stulticia/
nobiles auctores sugillant: ut non temere lib. 10. Mar-
tialis dixerit. Abderitanæ pectora plebis habes. Ger-
maniam autem nostram / quam uetusti agrestem totam,
recentiores duri cæli & Marti quam Musis amicam magis

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

Attici a.

Thy. humi.

pin. dury.

ling.

Boeonicam

Germaniam

autumāt, quos non uiros / quales non animos gigner
re uidemus? An nullus est Erasmus ille Roterodam
mus? quem urſa genuerunt Arctoæ? cuius ne patria
quidem prouerbiu ignominia caruit. Aurem eū Ba
tavianam pro rudi & crasso iudicio usurparunt, adagio.
An penitendus arcanarum rerum interpret Capnio?
Quid in litteris, de te cum primis, de Bohuslao domi
no de Hassenstain, de Augustino Morauo, de Olo
mutzensi, de Vratislaviensi episcopis, de Iano Swolski
Morauo, de Laurentio Coruino præceptore meo, de
Ulrico Hutteno, Cunrado Peutingero, Bilibaldo
Pirghaimero, Ioachimo Vadiano Heluetio, homine
multifar am erudito / & ut uerbo aperiā, Polihystore,
tuiq; nominis obseruantissimo, Beato Rhenano, Iaco
bo Spiegel, Nicolao Gerbellio, Petreio Aperibacho,
Mutiano Rufo, Eobano Hessio, Henrico Glareano,
Ioanne Dantisco, Pierio Gracco maximi inge
nii uiro, Ioanne Cuspiniano, Georgio Collimitio l
terarum & Mathematicę gnarissimo archiatro, Chris
tophoro Crasso Heluetio, Philippo Gūdelio Boio
Vrbano Regio Rheto, aliisq; innumeris uiris, quorū
nomenclatura iustum opus pareret, iudicemus? An
nō omnia ingenio, elegantia, doctrina, iudicio, labo
re, diligētiāq; horum hominum monimenta insignia
sunt? At Romani nō sunt, Itali non sunt: minus ergo
eruditi, minus elegantes? Credat hoc qui Heraclei
sententię suffragatur, nobis constat doctissimos esse
nec minus ingeniosos / quos nominauimus. Proinde
nec Roma quidem eos omnes / qui Romanę linguę

assertores fuerunt, genuit: Cicero qui Romam latine
loqui docuit, Arpinas fuit, Maro qui primus heroicā
grauitatem Romę exhibuit, Gallus erat, (nam tota cis
tra Apenninum & Rubiconem ad alpes usq; in Italia
regio Togatę Gallię nomen habuit). At hodie Ma
ronem Italum dices / quod in Italia / Plinio etiam num
teste / eius patria existat? nihil refragor. Verum ut spes
ro / in Germania quoq; propediem Italiam / non cas
li, non morum / non linguę molliet, sed doctrina, in
genioq; conspiciemus. Liuius non Romanus sed Pa
tauinus fuit. Quintilianus ex Hispania in Italiam, diis
forſan ita uolentibus uenit / ut Roma haberet, in quo
dicendi præcepta elucescerent, adeo lingua latīna ab
hominibus minime latinis adaueta est, Martialem, Si
lium Italicum, Lucanum, Iuuenalem, Propertiū, Pers
ium, Ausonium, Claudianum, Horatium prætereo:
multi enim ex his a Roma non longe absuerunt. Ha
bes autem Guilielmum Budeū Gallum / quem cit
cōtrouersiam, magnis hodie in Italia uiris opporere
ausis. Nos Casparē Vrsinum Germanū, ingenii acu
mine, uerborū copia & nitore / litterarū cū Græcarum
tum Latinarū peritia, insigniter præstantem / qui non
iure laudauerimus? nam præter hoc q; iuuenis est (ans
num enim .25. r. ondu agit) quod Reuerendissimi
Cardinalis Gurtzensis a secretis, quod longa, doctis
simorum hominum Romę & in tota Italia, familiaris
tate usus est, idq; Thurſonis Episcopi Vratislaviensis
auspicio: quod suis expensis, suoq; stipendio longā
musarū castris militiam addixit: illud eum unice com

mendat/quod integer uite scelerisq purus, & qui tan-
te ingenii gratie fidem, comitatem, mansuetudinemq
adiecerit. Sunt complusculi qui facti doctiores, humi-
litis obliuiscunt & superbie castris merent/a quibus
Vrsinus longe alienus est. Eius epistolas & epigram-
mata/quæ in iusti libelli ordinem redacta, typis excus-
dere & in multorum manus emittere decreuimus, tuæ
magnificentiae nomine præmuniri uel a primo frontis
spicio uoluimus: ut tanti uiri auctoritate/ alienus quos-
q labor studiosis lectoribus eo fieret gratior/ id mereretur,
cum uirtus tua, tum singularis eruditio, addo &
humanitatem & liberalitatē, nam qua beneuolentia
me diebus superioribus/ quum in Morauia intrassem/
susceperis/ quantaq tractaueris mansuetudine & libe-
ralitate, etiam si uellem prosequi pro rerum præstati-
one utiq possem. Transeo uero illam in me ipso admi-
rationem, qua prope stupidus hæsi, quum Bibliothecā
illam omnium illustrium scriptorū monumentis con-
fertissimā/ reclusis ualuis/ aduenæ mihi indicasti, cum
Astronomica, Geographica, Musica instrumenta ar-
tificioissime fabrefacta protulisti, exq illis ipsis quæ-
dam deprompsisti, quæ scire atq intelligere non nisi
magnis ingeniis concessum est. Transeo, quod me
discedentem/ magno equitum tuorum comitatu, ad cas-
trum usq Iani Haugwitz Baronis Morauiae honoris-
fice duci iussisti. Transeo alia innumera/ quæ meo me
aliquādo Marte compensare, honestas & ipsum can-
didi uiri officium expostulant. Modo Casparis men-
tio fiat Silesii, cuius tibi ingenium ex his quantuliscūq

295
q Idylliis si non admirationem / spem saltem iniiciet/
magnæ aliquando frugis, nam hæc omnia (ut exper-
tus sum) scribere solet/ stans pede in uno/ nec sibi ma-
gis quicq ad manum est, q tersum & politum omnib9
modis carmen. Quod si quæ lubrica aut lasciuia magis/
quam ut tuæ auctoritatis frontem demereantur, uisa
fuerint, ea obsecro epigrammatū excuset decorum,
nam illi carminis generi magna semper etiam apud
candidissimos auctores / libertas atq (ut uere dicam)
licentia permisa est. Suscipe igitur magnifice Las-
dislæ perlibenter quæ offerimus Casparis mos-
nimēta & tibi persuade / multo maiora illum
editurum/ cum & anni & ocium suppetent
nam nih I Vrsinū a perenni gloria ma-
gis suspendit q anxia aulicarum oc-
cupationū molestia/ a qua liberū
eum diū tandē faxint. Vale bene
studiosorū oīm patrone amā-
tissime, & Rudolphi nō ob-
liuiscere qui tor9 est tu-
us. Iterū uale. Viennæ
Pannoniæ. Anno
partus salutiferi.
M.D.XVII.

CASPARIS VRSINI VELII, SILESII EPIS:
tolarū & Epigrammatū Libellus incipit.

Epistola ad Valentē Crautoaldū Nissenum.

A Eneadū quid agam nūc lētus in urbe roganti
Docte ualēs/qua pte habitē, qb⁹ utar amicis,
Non deae tornato breuiter tibi carmine dicam.

Ocia p̄sidium uatum ac decus ista precanti
Langus & egrediens dedit hęc mandata Quirini
Vrbe: sacrum tu Helicon moue & Parnasia Caspar
Antra petas, simul & graphice depingere tentes
Litterulas quoties opus est aut scribere Regi
Aut ducibus, possis perbelle ducere formas,
Tergore membranę in puro, nitidaq; papiro.
Adstitit Albertus dicent talia princeps
Alberius dulci eloquio donisq; Mineruę
Insignis / siue hic dubiis in rebus aditur,
Siue sacros uersat uigilata nocte libellos.
Legatus diui qui Cæsaris urbe tenetur
Romulidum, nostrāq; aliquid putat esse Thaliā.
Eximieq; duci me commendauit eunti

Ad Capitolinum, plebem, qua lata Tonantem
Fert uia sublimi stat tecto regia: laua
Ad Martis campum, Dextra sed respicit arcem
Tarpeiam, Antica iuga cernit amœna Quirini
Parte, Camilli arcus pone extat & ampla Mineruę
Phana peregrinis ducta in sublime columnis,
Porticus Agrippę: trabibus subnixus ahenis
In summo tectorum argenteus emicat ordo,
Atq; ruinosę sub eodem nomine Thermę

246
Vasta mole iacent, & fornice Pantheon alto:
Attigui propius Horti, quos & Cyparissi
Alticomę, celsę & Pinus, atq; ornat odora
Citrus Adoneo quondam ~~que sanguine creuit~~
Cypridos aspersa & lachrymis & rore beato
Sedis Acidalię. Rami hic candentis oliuę
Et lauri nemus umbriferum, fetęq; marino
Rore, & Amariemi fruticoso germine syluę.
Velat arundineis & septa uirentia clatris
Myrtus, & omnis ea de fronde Hederaq; sequaci
Obductus paries, circumq; supraq; Lyæus
Vestit, & ipse uias expansus opacat amœnas.
Aurea perpetuo redolent pomaria flore
Ditibus Hesperidum Alcinoiq; beatius hortis.
Aeternaq; uirent plantaria fronde, neq; acris
Frigore ledit Hyems/rapido neq; Syrius igni.
Vestibulum ante ipsum primoq; in limine celsis
Porticus erigitur instauraturq; columnis.
Marmoreiq; gradus nos prima sub atria ducunt.
Nobile qua pictum spaciōsa uisitur aula
Res Italę/Sullę & furor & Mauortia Iulii
Facta/ Dacusq; asper Traiani deditus armis.
Et sua transiōdiens stricto p̄cordia ferro
Decebalus, iuxtaq; alia Titus acer in aula,
Quadriuges agit at Capitolia ad alta/uirumq;
Captiuas inuectat opes/& corpora Diuum
Ante aras manibus ludęus Apella reuinctis
Post tergum uda miser defigit lumina terra.
Et ramosa super stant candelabra, columnę
Subuectantur ahenę & cecę crimina gentis,

Monstrantur uirulus captiua ductus in ara.

Hic ego cum paucis habito, quos inter amicus

Stephanus
Rosinus.

Precipue nobis uitæ integritate Rosinus

Insignis, cœli tractus & sidera doctus.

Inj.

Acer agens causas pro Cæsare/ cuius & ingens

Sæpe patrocinium trepidi sensere clientes.

Et quo cum laceræ rudera inter inhospita Romæ

Tecta, Palatinaq; domus/ Tarpeiaq; saxa

Quin & Auentini montem/ Collemq; Quirini

Viso, sacramq; uiam/ & fora per Romana sub ipsas

Tendim⁹ Exquilias: Is homo est perfectus ad ungnē

Egidio Rem

Egidius, quippe historias & singula nouit

Facta Ducum quos Roma habuit, qui prima uirorū

Extiterunt, flos magnanimi usq; ad Cæsaris annos.

Tertius est magnis rebus qui dexter agundis

Pindarus.

Pindarus emunctæ naris, iuuenisq; modesto

Ingenio, cui Musa dedit sermone Pelasgo

Suaue loqui, & magnū dedit ore tonare Latino.

Quinetiam cum post epulas fastidia crudo

Obrepunt medioq; Hyperion ardet Olympo/

Felix music⁹.

Tum fœlix domini fidicen sociiq; laboris

Flexanimi, uario oblectant nos murmure, siue

Arguto radunt plectro, seu pollice nervos

Extendunt, nec non & cantu pectora mulcent.

Hic fœlix mihi sit mira testudinis arte

Amphion lapides inter/ uocalis Orion

Inter aquas, querceta per ardua Thracius Orpheus.

Est tamen interdū quod agam post prandia cū me.

Petrei⁹ Ap-
chacbus.

Noster adit Petreius/ eo est haud lætior unq;

Candidiorue anima in terris. Huic omnia mentis

Abdita recludo, nostri hic penetralia nouit

Pectoris & tanq̃ Cereris tacet omnia sacrum.

Troiani mecum scriptorem euoluere belli

Hic solet, & Licinum diuosq; hominesq; suaue

Carpentem & sale Cecropio nasoq; fluentem.

Ista domi sunt/ sed ubi alto inclinat ab axe

Phœbus & apricis abierunt caumata terris:

Coritium pietate deos & munere uates.

Placantem officiis allectantemq; / reuiso

Cultus ibi historiam louius regum horrida bella

Magnanimosq; duces uobis enarrat & istec

Nobilitat semper uicturis tempora chartis.

Blosius argutis epigrammata salsa poetas

Decantat blandum numeris, & carmina mordax

Lelius ambiguus facit oblectantia sensis.

Ipse autem altiloquo doctus tonat ore Camillus

Carmina siue modis depromit uerba solutis.

Delitias pulchri queritur Vitalis ademptas

Passeris ante diem (nimium o fata inuida) rapti

Ah nimium commotus acerbo funere, paruæ

Iusta parat uolucris. Tum connubialia sacra

Cantat, & ingratos Suchtennius ambit amores.

Hos inter senior Catanus fronte seuera

Assidet & recta diudicat omnia mente.

Quæ bona dispiciens/ quæ sunt contraria blande

Carpit, & hoc scriptis deme inquit. & ocyus istud

Adde tuis, hec Coritius post omnia lassus

Dultia uina senex & mitia poma ministrat,

Argento uina e spumanti, poma canistro,

Appositusq; gulam delectat Carduus & nux

Coritius.

Ionius Tho-
uocomensis.

Blosius.

Lelius.

Camillus.

Vitalis Tho-
uocomensis.

Suchtenni⁹.

Catanus.

Pineola & Cerasum atq; exotica pruna / recensq;
Caseolus, Rogat inde senex num per fora quicq;
Audierim: Qua sit Cæsar regione? Quid ille
Adriacas moueat contraq; Antenoris arces?
Ecquid & audierim num uasta Britannia mixtis
Germanis Morinos domitet Gallumq; rebellem?
Num redit Heluetius toties illusus ab hoste
Quadringenta petitum ferro milia nummum?
Hinc ego nunc externa sinam, quæ maxima uidi
Huc dum forte pedem retuli, depromere mens est,
Ibant pone uetus Magni duo forte theatrum
Germani gratis obiter sermonibus usi
More suo. Langi sapientis uterq; satelles:
Strenuus atq; uiris audax concurrere centum.
Illud itiuuenis quidam importunus & audax
Innocuis: conuitia & ingerit: & malefanos
Nare ciet ronchos etiamq; etiamq; maligna,
Scilicet hæc magnæ sunt arma potissima Romæ,
Rhinocerotas & Archadiæ pecuaria credas
Quantū est hic iuuenū magna cum parte senū, mox
Alter/ut impatiens genus ad ludibria nostrum est
Contundit pugnis caput obludentis, & Ecce
Fit clamor, ruit excitum simul undiq; uulgus,
Excurreunt Romani equites peditesq; ruebant
Hastati pedites: acer Germanus uterq;
Circumseptus hic hos / alios fugat ille, uiam ui
Et faciunt & uterq; euadunt arma. Cadentem
Hic alium a tergo fede Romanus inaudax
Vulnerat, hic ueluti telo percussus in iram
Mafsylus surgit leo, sed cum uulnere uitæ

248
Prodigus, Hostilesq; manus propulsat, & enses
Ense suo. Interea Romanum inuaserat alter
Cuspide transadigens iniurii corpus acuta.
Ecce autem magis hic facinus miserabile uidi
Aduolat ignarus rerum subitq; tumultus
Germanus iuuenis quo non animosior alter
Comminus ense manum / seu conferat eminus hasta
Quem Romana acies cum cerneret, omnis in illum
Irruit, & miseram laceratq; foditq; bis aluum/
Colla bis incauti transuerberat ense / iacentis
Consecuitq; pedem, porro rata turba necatum
Sed delusa, fugit, uiuitq; & parturit iras
Intrepidus, nimium ipse sui / oblitusq; suorum.
Non adeo ueteres credo trepidasse Quirites
Obsidione urbem rex olim ut pressit Ethruscus,
Auderetq; unus pontem diuellere Cocles.
Quorsum o Roma abiit mundo tua cognita uirtus?
Vnus tum potuit pontem diuellere Cocles,
Vnus & ingressus hostiles scauola turbas
Intentare necem regi fuit ausus, & igni
Peccantem torrere manum / nunc arma ducenti
Romulidæ capiunt duo contra, & Martia plebes
Degenerem est confessa animum uel talibus actis.
Finieram, subito quidam admiratus ita in fit.
O gentem rerum dominam si cœperit unq;
Audacem frenare animum. Sanoq; sequatur
Prona duces. Nimium sed adhuc Germania fidit
Indomitæ pubi atq; animis in prælia natis.
Hæc o chare Valens confessio grata uirorum
Atq; frequens desyderium immerfabile nobis

Petrus Bō
domus epūs
Tergetinus.

Lenit amicorum sine me qui principis ora
Ora uident dilecta deis/cantata Poetis
Hic quorum breuiter tibi nomina subtertexam.
Vir Bonhomus quali preciosum iudice Phœbo
Assignes certus Tripodem Magnoq; Soloni
Anteferas/dicasq; Sophon uel Socrate uiuo.

Barquardus
von Stein p.
positus Bā.
bergen.

Tuq; mihi ante alios cordi Marique de bonorum
Flosq; decusq; uirum, ante alios dilecte supremis
Principibus Diuo Augusto Augustiq; gerenti
Sceptra uicemq; mihi cuius tu sedulo numen
Concilias/memorem & nostri facis ipse monendo,

Sebastianus
Sperantius
p. repositus
Briginiensis.

Et Duce quo spes nulla mihi profuxit inanis
Integer atq; animo celebr, Sperantius æquo/
Nostrarum rerum columen, mihi carior uno hic
Fratre & utroq; mihi pluris solet esse parente.

Georgius Sā
mer.

Nec non formoso cui sana in corpore mentem
Præstiterunt superi Georgius atq; benigna
Diuitias fortuna manu, mihi sed nihil horum

Joſ. Zeller.

Incolume est. Porro haud taceam reuerenter honesti
Atq; boni, atq; pii studiosum / & perpete uitæ
Innocuum cursu Celerem cognomine uero
Ioannem quo cum me persuadente sub atra
Nocte mices digitis/nec decipere micando.

Cristophorus
Zangemätel.

Quis uero oblitus tui/quisue immemor absens
Esse potest te qui iuuenis pulcherrime nouit
Cristophore/ingeniumq; actis præstantibus aptum
Quiq; tot argenti tot Chrysea pondera seruas
Principis, & domino prælibas mafsica Lango,
Ante mei ueniant obliuia nominis oro
Quam tua dexteritas animo atq; industria nota

Exciderint. Sed adhuc angit me absentia docti
Cuiusdam/uetat asperius me ponere nomen
Musa, Latinorum nimiumq; seuera potestas.
Sæpe meas duxit cessatum carmine curas
Bella Cothurnato texēs pede/& ardua facta
Cæsaris Austriadæ, nondum ematuruit ingens
Illud opus decimum iam quod limatur in annum
Sed quod pefectum diuinam Aeneida tandem
Accedet propius, si non & carmine palmam
Excierit dubiam. Iam uero grandius urget
Me desyderium quoties Thurzonis amorem
In nos atq; animum repeto & benefacta merentis.
Me Sauri pectusq; catum/uigilesq; lucernæ
Et studiosa quies/tum recti conscia mens/tum
Noscendis labor historiis / & cura perennis
Alliciunt, trahit & quinta iam mense relicte
Dulcis amor patriæ, quin uos ubicunq; sodales
Viuitis Vrsini memores, hoc nauiter oro
Mox agite ut mihi ne sit uobis usq; carendum,
Me fastidita repetat Germania Roma.

Richardus
Bartholinus.

Joan. Turzo
Episcopus
Gratistauicē.
Saurus.

EIVSDEM IN MAXIMILIANI CAES. AVG.
& Henrici Anglorū octauī regis laudē. Carmen.

SI qua nouas nondum Gallorū patria clades
Nouit, at ingētes quæ nō modo patria clades
Gallorum nouit? discat quid lenta Deorum
Ira potest, & lenta potest quid Cæsaris ira.
Si qua nouos etiam Morini non patria casus
Audiit, at miseros Morini quot patria casus
Non audisse potest? discat quid possit in armis

Heluetiorū i-
uicta manus.

Rex iuuenis/nouus Aeacides/fortissimus heros.
Iam dudum pulsi Italia, & Ticinide Galli
Urbe mouent: tum cæsa acies, & strenua Gentis
Heluetiæ atq; inuicta manus, quid lenta Deorum
Ira potest, & lenta potest quid Cæsaris ira.
Iam dudum Senonum testantur inertia corda:
Vacomagumq; mouet strages, & mœnia nuper
Nos excisa docent, Morini quid possit in armis
Rex iuuenis/nouus Aeacides/fortissimus heros.
Si qua etiam ueteres nouit modo patria clades
Euganeæ, & Pataui cinctam obsidionibus urbem:
Aeniliæq; uiam, discat quid lenta Deorum
Ira potest, & lenta potest quid Cæsaris ira.
Iam dudum ah Venetæ clades, & flebilis eheu
Cognatæ simili fato miserabile Troiæ.
Urbs Pataui ruitura, docet quid lenta Deorum
Ira potest, & lenta potest quid Cæsaris ira.
Si qua etiam bellis habilem non patria dextram
Nouit, & intrepidumq; quæcunq; in prælia pectus
Exemplo sciat illa nouo, quid possit in armis
Rex iuuenis/nouus Aeacides/fortissimus heros.
Primus hic intrauit socio cum Cæsare pugnam.
Ultimus exiuit socio cum Cæsare pugna.
Nempe ea facta docet populos, quid posset in armis
Rex iuuenis, nouus Aeacides/fortissimus heros.
Dicite quid uobis animi, quæ præmia tantis
Debentur meritis, musæ o mea numina Musæ
Dicite mercedem possit sibi uiuida uirtus
Magnanimi hinc regis/diuini Cæsaris illinc.
Ridemus, nil uana potest audacia Galli:

Lætatur

Lætatur, tua multa potest industria Cæsar.
Fontis aquas pandamus ubi sua proluit ora.
Currite tælices undæ Permessidos undæ,
Iamq; sacro Bœotis inundet fumine tellus.
Ora rigate uirum/ & distendite pectora Vatum
Aestroq; ingenioq; & diuite carminis usu.
Dicite Pierii diuino carmine Vates
Cæsaris ardentes pugnas, & pulchra secundo
Marte rudimenta Morini quum mœnia iuxta
Bellatorem equitem belli pedes arte repressit.
Dicite Pierii diuino carmine Vates
Flaminia quantas cedes quæ funera mer sit
Ronchus, Barbaricaq; intecit sanguine lymphas,
Amne uirum condens & corpora quadrupedantum.
Dicite Pierii diuino carmine Vates
Exutos regno Gallos, & ditibus aruis
Insudrium: & iuga per timidos alpina uolantes
Dum nequeunt acrem Heluetiū spectare sequentem,
Dicite Pierii diuino carmine Vates
Ter congressa phalanx, desertus milite Gallo
Ter cecidit fugere indocilis Germanus in armis,
Gallica sed diro auspicio tum castra secutus.
Dicite Pierii diuino carmine Vates
Gallia Cæsareis subigi, & fatalibus armis
Iam dudum assueuit, uicit stipata phalange
Externa, deserta externis uincitur armis.
Dicite Pierii Vates quid lenta Deorum
Ira potest, & lenta potest quid Cæsaris ira.
Seraq; posteritas uideat quid possit in armis
Rex iuuenis/nouus Aeacides/fortissimus Heros.

B

AD IOANNEM THVRSONEM, EPISCOPũ
Vratislauienſem, de Sigifmundi Poloniæ & Vladiflai
Vngariæ, regũ, conuẽtu in Poſonio. Epiſtola.

VINDELICIS Auguſta iacens late inclyta terris
Nos tenuit bis, Thurze, decem cum principe ſoles,
Inde Licum emenſi ratibus, iam claſſe parata
Danubium regnatorem ſulcamus aquarum.
Multa quidem ripis ſpectauimus oppida circum
Vitigeros inter colles/caſtella/ ſitumq;
Vrbis ab exiguo quæ ducit nomina Rego.
Quaq; ſuum amittit nomen torrentior Aenus,
Danubiumq; opulentat aquis & flumine magno
Cõfluus, applaudũt Nymphæ Iſtrides/Iſtrides undæ
Et iam ſe Rhenum credunt æquare bicornem.

Grein, Haud procul inde aut Grinæa ubi mœnia ſurgũt
Eſt locus horrendo qua uertice proruit Iſter
Præruptis ſcopulis utrinq; arctatus, & una
Parte abſorbet aquas, aliq; excuſſat ab imo
Nauifragos fluctus, uiſu miſerabile, nautæ
Sæpe etenim illidunt naues, nant flumine merces
Præcipitantq; uiri merſati gurgite uaſto
Fruſtra heu Nicoleon & numina ſancta uocantes.

Nos auſi penetrare/ipſi poſuere repente
Venti, terribiles uiſiq; ſileſcere fluctus.
Credo equidem ſenſere uirum quem flumine amico
Deueherent, gratum diis & mortalibus æque.
Atq; ut Pannoniæ uentum eſt ad pulchra Viennæ
Mœnia, ſucceſſum & tectis, mox prima uiroꝝ
Delectos procereſ, princeps acciuit habendo

251
Concilio, acturus magnis de rebus/ & inde
Seceſſit Surtiis conſinia ad oppida terris.

Hic porro interea nos conſuetudine ſuaui
Doctorem fruimur, mihi Cuſpinianus in illis
Eſt potior, uir enim hic mellito fundit ab ore
Dulcia uerba / quibus molleſcunt pectora regum,
Dives opum, forma excellens, & pectore magnus.

Et quo cum magna digreſſus ab urbe Quirini
Germanos late populos patriamq; reuiſi
EGIDIVS præſtante Remus cognomine, quo non
Candidiorem animam Lucina in luminis auras
Protulit, ipſe ſacras leges Romanaq; iura
Nouit, & eſt inter conſultos Principis unus.

Ac longe ante alios facundus diuite uena
Eloqui præſtat Vadianus, & innumera ui
Carminis, imparili pede, ſeu pede fluxerit æquo.

Cõſpus item Aemiliæ parui prope flumina Rheni
Natus, ad extremam bonus atq; ſuauiſ amuſſim.
Auſonio reliquos æquat ſermone, Pelasgo
Ore præit, mecum hic magnæ de mœnibus urbis
Delitiis, genioq; ſolet non pauca Quiritum
Differere, ah nimium nimium diſtamus ab illa.

Quin & amicitia nobis coniunctior, ori
Ingenioq; modum ſcite qui figit honeſtum
Rudolphus, latices iuuenis ſatur Hippocrenes,
Nunc & Rhetæis gens dura ſub alpibus audit
Aut ſimile, aut melius, Peligni carmine uatis.

Et iam Pannonius rex, & rex Sarmata fratres
Poſonii coiere, prior ſed Pannonius rex
Iam grandis natu & defecto corpore languens

Joan. Cuſpi-
nianus,

Egidio Rem,
ll, doctor.

Joachimus
Vadianus,

Ang. Cõſpus,

Rudol, Agri-
cola,

Filiolo cum rege, sua cum principe nata.
 Alter ab extremis Scythiæ comitator oris
 Victor ouans gelidique Borysthenis affluit undis.
 Nuntia ut ad Langum peruenit epistola regum
 Aduenisse uiros, mox apparat ire uocatus.
 Quo cum ceruleas instructa classe per undas
 Omnes deuehimur pia numina uoce sonantes,
 Numina, quis magni ius est maris & fluuiorum
 Precipuum, & lati iam optata ad littora regum
 Venimus, imperio nobis genitoris amico
 Aduersum natu rex ipse nouissimus iuit
 Torquatos inter proceres interque togatos
 Pontifices, ipse emicuit ceu sydereus sol
 Blanda tuens, huic flaua genas lambitque tegitque
 Cæsaries, omni subeunt ex parte ministri
 Auro intertextis induti uestibus omnes
 Diuersos illis habitus atque ora uirorum
 Vidimus, inter eos studiosus Sarmata cultus
 Regifici, quamque est habitu, tam corpore pulcher.
 Nec sua deluerunt Germano serica, non &
 Copia pictæ uestis, fulgentis & auri.
 Quamque grauis cultu tam gens fuit ore uerenda
 Vbertate tamen Panno præcelluit acer
 Siue auri uestes, siue auri pondera cernas,
 Vera loquar, sed parua Charis, quia simplice uestes
 Arte laboratque membris ingentibus hærent.
 At laus est patrio non ultima uiuere ritu
 Indigenas, & non externæ sumere cultus
 Luxuriæ, ac mores non perdere præstat auitos.
 Ora perusta gelu crudus Scythia, turpia Moschus

Imbellis sublimè apicato tegmine uincit,
 Atque latus curuo procedit Acinace cinctus.
 Iamque decem totidemque dies fluxere, peractis
 Conciliis, magnis impensaque tempora curis.
 Cum bene compositis diuino pectore rebus,
 Auspiciisque deis, quas non est dicere, Langus
 Digreditur, læti dominum comitamur euntem.
 Sarmatico Langus celerem dedit astura regi,
 Nobilium pelles subito rex ipse ferarum
 Tresque simul pateras dedit, aurea munera, Lango.

Atque ita nos illo discessimus. Hactenus ambo
 Et regem reges, & fratrem pectore fratres
 Augustum expectant Augustæ stirpis uterque,
 Magnus uterque, uirum tum re tum nomine magnū,
 Venturum alloquio, quem consilia alta petentes
 Heluetii retinent Insubro cum Duce fortes.
 Et Lusitani rex littoris, armipotens rex
 Emanuel, nec non cui septem cura tuendi
 Regna per Hesperios incumbit maxima tractus.

Nescio quos etiam perhibent componere motus
 Belgarum, infidi perturbant omnia Belgæ,
 Haud impune tamen, Deus omnia lumine iusto
 Aspicit, o solus quam multa negocia Cæsar
 Sustinet & quanto curarum pondere fudat
 Subiectos placida populos dum in pace tuetur,
 Debellatque malos & proterit impiger hostem.

Ne tamen ulterius iunctos tibi sanguine Reges
 Distineas Cæsar, qualis modo cunctique labor te
 Implicitum tenet aut quocunque sub orbe moraris
 Tolle moram, & uenias, neu dedignare precantes

Aspectu Reges/tua quos presentia reddet
Imperio faciles, parilesq; per omnia uotis,
Pacturos animum, atq; aeternum in foedus ituros.

AD STANISLAVM SAVRV

Canonicū Vratisslauiē. Ep̃la.

Idem Caruon in Vni-
as in libro postulat
Antioch libro primo
Caruon? tomo.

QVI fieri credam? uel quæ contraria uotis
Fata meis? uel quæ aduersantia sydera dicam?
Vt mihi Saure solum natale reuifere tandem
Sit uetitum? peregre externis regionibus errans?

Sexta recessit hyems/nunc septima labitur ætas
Vt patria careo, multo cupientior illo
Quem retinebat amans Atlantis filia magni.
Ogygiæ in syluis Spelæaq; subter amœna
Indole capta uiri: patrio licet ille Camino
Cernere surgentes optarit in aera fumos
Et quamuis illi coniux quam cœlitibus diis
Antetulit/uiduo contenta senescere lecto:
Et quamuis illi genitor grandæuus, & una
Telemachus puer impense cordi fuit, omnes
Vt rulerit casus ac mille pericula solus.

Me patriæ desyderium non uilius urget
Me canum patris caput admonet: allicit usq;
Et genitrix & blanda soror: tum quicquid ab uno
Sanguinis est nostri. Magnusq; ante omnia Thurzo
Integer & purus sceleris cui debeo primum
Hanc animā: tum quicquid ero non immemor uni
Acceptum referam, nobis duce contigit illo
Aonias pulsare fores & limina Phœbi
Tangere. At o site princeps memorande sequebar,

Thurzo

Quam mihi nexuerant gestarem uertice Laurum
Pegasides, iam & Peligni uestigia Vatis
Fortassis premerem: atq; solo firmarer eodem
Nunc miser exclusus foribus ceu perfuga pœnam
Commeritam luo: uix hos indignatio uersus
Extudit: atq; exile modo quod pene refrixit
Scribendi studium. Quo me quo deniq; uertam?
Spernor, & irato nunc utor Apolline, Quanto
Me fuerat satius concessa per ocia uitam
Ducere. Parnasi moliri ad culmina gresum,
Et latuisse domi, q̃ consecrarier Aulas
Regum sollicitas, caput hoc obtrudere Curis.
Sed deus hanc nobis sortem ac fortuna dederunt,
Ipse deus qui cum consortibus Ambrosiam Diis
Carpit, & aeternum cura sine transigit ætuum:
Expers morborum & spernens genus omne malorū
Fortunam calcat pedibus. mortalibus ægris
Ipse cadis geminis/qui stant in limine cœli,
Gaudia tristitiamq; simul, discrimina promit.
Hinc rari obueniunt risus & gaudia rara,
Cura frequens: nec non diuturni copia luctus,
Immodicusq; dolor. uerum non omnibus idem
Est Deus: & paucis equalia pocula miscet.

Et mihi nascenti treis uix sorbere bonorum
Concessum guttas: plenum cratera malorum
Exhaustire datum. sitiens miser omnia sumpsi.
Vnde tot aduersi casus. dispendia centum
Atq; alia ex aliis ueniunt incommoda nobis.
Tum comes insequitur duris exercita rebus
Paupertas, ratio dignorum indigna, popelli

B 4

In uanc & celebra-
tissimi cum laudibus
Aeterni:
In uanc & celebra-
tissimi cum laudibus
Aeterni:

Hoc: non uerū
ignorantia: sed
de industria a
Poeta inser-
tum est. Nam
perturbato er-
nis anio nū-
la magis opi-
nio conuenit.

In uanc & celebra-
tissimi cum laudibus
Aeterni:
In uanc & celebra-
tissimi cum laudibus
Aeterni:
Vale pueri. Tum p. M.

Contemptus, quin & pronam mihi lubrica frontem
Sæpius ostendit, capturum Occasio lufit
Momento referens ceruicem auersa recaluam.
Dumq; incerta peto amisi spe falsus inani
Certa bona. Et magnis paruorum eludimur umbris,
Vt canis ille cibi maioris imagine lusa
Amisit rictu carnem, fallentibus undis.

At nihil est eque durum & graue Saure, neq; angit
Me res ulla magis, q̃ qui mihi cumq; sodales
Contigerunt aut quos ususq; & tempus amicos
Effecere mihi primos ubi carpere cœpi
Dulcis amicitie fructus/commertia soluit
Digressu fortuna meo: suauisq; diremit
Iura Sodalitii. sic iussus abire Quirini
Urbe quot heu nostri conuictus membra reliqui.

Ex illo sortem o duram super omnia sortem
Tempore Petreio carui mihi iunctior illo
Nemo fuit, fuit haud alius me iunctior illi.

Porro quid memorem quos conciliarit amicos
Coritiana domus. tot omitto nomina docta
Dicere, magnorum tot candida pectora Vatum.
Durius heu multo multoq; recentius illo
Infixit fortuna iterum mihi uulnere uulnus.
Namq; ubi me Lango cum principe pulchra Viēna.
Excepit, læta treis Cæsar in urbe uolentes
Dum tenuit Reges, illo mihi tempore multum
Creuit amicorum: quis cum mihi uiuere quantum
Suaue fuit, sine eis tantum nunc uiuere durum est.

Saure modo illorum per me tu nomina nosce
Virtutemq; uirum; nã tu gratabere nostris

254
Temporibus: uere hæc fœlicia sæcula dices.
Illustrem & patriam tanta sub luce uirorum.

Cognita Pierii fœlix industria Gracci
Cæsaribus, natoq; patriq;. Hic/ strenua primum
Aetas dum fuerat laudem quæsiuit in armis.
Tum molles elegos iuuenilia carmina lufit.
Pannonis ille & sapiens legatus in oris,
Membrum Cæsarei fidumq; & grande senatus
Vixit: eo melius nemo est hoc munere functus.
Verum ut deterior morbis comitantibus ætas
Incubuit, dulci cum coniuge rura colebat
Propria, & aerias propriis in montibus Arces,
Vir qualem multis e milibus augur Apollo
Præterat, & cuius merita est sapientia primas.

Proximus huic ætate fuit neq; moribus impar
Stiborius, nemo hoc natura occulta tenebat
Aut cœli tractum melius, nam sydera nouit
Ceu digitos unguesq;, sed/ heu, sed auara negarunt
Fata uiro mihi longa frui per tempora, terra hic
Diffugiens/ diuum nota in commertia uenit.
Iamq; explorati migratuit ad intima cœli.

Sunt duo præterea, Germani, parcite Vates,
Quicquid & est usq; doctorum, quos ego multis
Prætulerim, fors & possim contendere recte
Vix alios nunc esse duos, quos scilicet istis
Anteferas: nihil est perfectius, omnia nacti
Naturæ ingeniique bona, & recte omnibus usi
Aequarunt ueteres: præsentia nomina uincunt,
Vt Collimitius animo complectitur orbem,
Sic illum toto nihil est quod præterit orbe.

Pierius
Braccus.

Andreas
Stiborius.

Georgius
Lanistetter
Collimitius.

Petreus A.
perbacchus

Spectarit terras, terrarum adyta omnia nouit.
Spectarit cœlum, cœli tenet omnia solus.

Gladius
Beluetius

Huic meus afsidue Vadianus & impiger hæret
Confociis celebrer studiis, felicior autem
Eloquio, ac musis acceptior, omne uir iste
Iudice me punctum tulit & palmaria fumpfit.

Victor Samp
J. A. doctor

Victor item egregia iuuenis uirtute decorus
Iura deum legesq; hominum percallet, & amplo
Rite magistratu nunc fungitur, ipse suorum
Ante annos longe spes exuperauit, & omneis
Aequales magno post se uidet interuallo.

Rudolphus
Agricola,

Quid Rhetor Agricola studiosius? ille Diei
Noctem operosæ addit multam: pene anxius autem
Omnia doctorum uersat monumenta uirorum.

Hi mihi Saure nota tum de potiore sodales
Exitierunt, quorum nil consuetudine suaui
Aut præstabilius fuit aut iucundius unq̃.
Nunc tibi sed breuiter uerbisq; in pauca coactis
Quam pote confieri de me non nulla referre
Constitui, ne tu ignores qua sorte locoue
Vitaq; resq; mihi fuerint/ me Langus Iberos
Mittit ad occiduos, Septembribus ipse Kalendis
Longum iter ingrediar populos urbesq; potentes
Belgarum peragrabo, dehinc & fluctibus atris
Oceanus emensis, ad Bethica littora tendam.

Ergo est in fatis patria procul urbe sub axe
Parrhasio longe posita ad solem usq; cadentem
Saure Pyrenæos ultra procurrere montes.

Præterea haud uereor tibi paruū iniungere munus
Et dicenda meo non plurima nomine Thurzo.

Cogit enim officium: libeat contemnere leges
Scribendi: & malim proserpat epistola quibus
Longa: suiq; oblita modi diffusa uagetur
Quam mihi signa animi celerentur idonea grati.

Siue noua uitam Carthagine duxero: muris
Tarraco siue suis me clauferit: aut ubicunq;
Terrarum Hesperia degam ulterioris in orbe
Semper ego illius uiuam memor. Indyta porro
Hoc autore domus Thurzeia nomen habebit
In populis habitant uitreum qui propter Iberi
Flumen: qua arua secat quaq; alluit oppida Bethis.

Hanc equidem repetēs prima incunabula gentem
Cum patria, & toto Gepidarum illustrius orbe
Nomen Thurzigenū præstante propagine: magnis
Factorum meritis, ac ueræ examine laudis.
Qualicunq; tamen dixissem carmine nostro
Iampridem, & proauos iuissem rite per omnes.
Ni toties fortuna meis contraria ceptis
Præpedisset opus, nostroq; infensa labori
Crescentem oppræssit Thurzeida limine primo.

Sed facilis nostri iactura est carminis/illam
Qui melius gentem uates tam diuite uena
Dicat, & æternum uicturis nomina Chartis
Commendare queat, celebrẽ q̃ gente Bohema
Dubrauius? multo qui me fœlicior horum
Est cultor studiorum: & fama notior orbi.
Hic tulerit primas me iudice siue pedestri
Siue lubet magnum sermone tonare ligato.

Inprimis magni dicet benefacta parentis
Quem mire iuuenis solers industria fecit

Thurzonum
laus,

Joannes Du
brauius,

Pœne deum, nam si q̄ prima ostenderit usum
Vomeris alma Ceres, mandarit semina terris.
Cassia texendi mortalibus intulit artem
Pallas, & æratas acies & cornua Mauors
Intruxit, dedit arma quibus se oblectat Enyo:
Esse dei meruere? pari ratione meretur
Cœlicolum senior Thurzo nomenq̄ locumq̄.
Hinc maius tractabit opus, maioraq̄ facta
Ordiri properet, præconia fratribus æqua
Carmine promeritis impertiat æquis honores.
Pontificesq̄ duos cœli usq̄ ad sydera tollat.
Neptuniclarum & magnæ genus Amphitritæ
Cognatum antiquis Heroibus; Hanc quoq̄ gentem
Certus eo referat: nam testis originis huius
Thursio (certa fides) medio natat æquore piscis
Vnde illis nomen/genus Oceanitide Tethy.
His sub principibus stultum sit querere Vates
Materiam e Græcis authoribus. An ne quis oro
Histacitis Troiam malit, uel dicere Thebas?
Quisq̄ adeo uellet ueris perferre uideri
Plurima ficta bonis? fraudari hæc sæcula tanta
Laude, neq̄ obliuiat hæc facta prioribus annis?
Magna secuturis post nos exempla relinquens:
Hæc tu purgando de me narrare memento
Pontifici, memorem & nostri fac sæpe monendo,
Vtq̄ amet absentem: tum uero diligit æque
Absentis fratres. Qui natu proximus, opto,
Non animus nobis aduersus tardior illum est
Quam fuit, estq̄ modo in me contra principis extet.
Hoc oro, hoc ingens uotorum est summa meorum.

Hoc

256
Hoc mihi queso ratum superi cum Præfule faxint.
AD FRATREM BALTHASAREM
Sacerdotem, Epistola, Elegiaco uersu.

Vnde tibi ueniat si quæris Epistola frater
Ne dubites fratris nomine scire potes.
Principio absentem cupio saluere, bonusq̄
Iuppiter optatis annuat oro tuis.
Quod nisi fors fuerat nobis contraria: Coram
Plurima, quæ cogor scribere, dicta forent.
Nam quid agā, ut noris, qua sim regione: quid instet
Quæq̄ uelim: statui cuncta referre tibi.
Me tenet herbosis late Boiaria campis
Nobilis & fœlix uberis ora soli.
Hic ubi frugiferos disterninat Aenus agros
Norica Boiorum finibus arua secans.
Languenti mæsti cum principe uiuimus omnes,
Nunc læti, quoniam fortius ille ualet.
Dii melius statuere, redit uis integra membris
Et sua nunc solidus roborat ossa uigor.
Huius ad occiduos iussu proficiscar Iberos /
Quam procul a patria disita terra mea est.
Ibitur in Belgas primum, Morinosq̄ uidebo,
Et mihi Santonici est ora petenda maris /
Vasta per insanos uisenda Britannia fluctus
Multa mihi terra multa ferenda mari.
Immenso errandum Pelago Germane priusq̄
Bethica conspiciam quo feror arua celer.
Flecte Deos nobis, aris iam dedite frater
Atq̄ pio fœlix ore precator iter

C

*Idem carmen q̄ est
in 3. libro Petronii,
ut uideat q̄ sit apud
nos in 1. libro: Tomic.*

Vt ualeam imposito prudenter munere fungi
Mens sit incolumi corpore sana mihi.
Deniq; uotiuu p̄ce numina sancta fatiges
Hora reuertendi ne sit adempta mihi.
Hęc facito quoties sacris operabere Mystes,
Et totū innocuo concupis ore Deum.
Præterea canos uerbis solare parentes,
Sæpe tibi pater est/sæpe monenda parens.
Qui, quoniam titulis & honore caremus inani,
Et mihi diuitias fors inimica negat,
Non tamen iccirco uera se laude putarint
Frustrari, aut nullum promeruisse decus.
Non sumus incelebres, facili me carmine notum
Vatibus annumerat Martia Roma suis.
Vilia quæq; placent uulgo: contraria nobis
Sunt studia, & laus est posse placere bonis.
Eligit immeritos odit fortuna merentes.
Quis pote fortunæ uim prohibere malam?
Hęc sibi subiecit pedibus Dea nomina regum
Mobilis: & regum debilitauit opes.
Non antiqua sequar magnorum exempla uirorum
Illius rabiem tempora nostra docent.
Decidit imperio dux Sfortia, milite Cæsar
Pene suo, pudet ah dicere, uictus erat.
Hoc de me satis est: nunc quæ est sententia: recte
Accipe quo uobis consuluisse uelim.
Qui minimus natus frater quæq; unica nobis
Est soror, eductas conuenit esse probe.
Alter ut ingenuis iuueniles excolat annos
Artibus, & discat moribus esse bonis.

257
Quem bene si noui certe est puer indole clara,
Quiq; sua ad metam currere sponte uelit.
Alterâ præcipue est seruanda uirentibus annis,
Ille uiris sexus mollior esse solet.
Et quia nostrarum est nimia indulgentia matrum,
Et solet hæc ætas deteriora sequi.
Cui non Ausonidum placeat custodia maior?
Educat Italicas cura suprema nurus.
Quotq; uidēs illic matronas ire per urbem
Dixeris & forma & moribus esse Deas.
Illic non choreas/non & spectacula uisit
Anteaq; uirgo nubat adulta uiro.
Atq; opere assiduo lasciua retunditur ætas
Parca cibi est illis copia, nulla meri.
Publica quinetiam festis in templa diebus
Raro salutatū numina uirgo uenit.
Templa deum sanctos quæ facta petuntur in usus
Materiam magni semper amoris habent.
Sestias in Veneris percussa cupidine primo
Cydippe in sacro lusa Diana tuo est.
Casta domi superos oret, bonus undiq; castas //
Exaudit facili Iuppiter aure preces. //
Nec mihi colloquium iuuenum placet, ipse puellam
Qui cito in auriculam turpe susurrat amans.
Cernimus amplexus manifesta q; basia: tum, quod
Lais in obscuro fornice damnet opus.
Mos tuus interiit Germania, quando puellis
Sera Venus fuerat cognita, sera uiris.
Crinibus ingrediens cum fleuit adultera scissis
Verbere per medias turpiter acta uias.

Inproba quinetiam manus est scribendo puellæ
 Hac in parte magis conuenit esse rudem.
 Sæpe sinu cartham deprendi forte cadentem
 In qua sit facinus dicere lecta mihi.
 Byblis abhorrenti transmisit talia fratri:
 Tale Phaon Sapphus legit amantis opus.
 Ista cauent Italæ matres: & maxima sanctæ
 Cura pudicitæ est dos ea summa uiris
 Vnde illis ueniunt diuortia rara, simultas
 Nulla, neq; indigni semina dissidii.
 Liberior nostris est uita, quod insita fertur
 Simplicitas, constans & sine labe pudor.
 Esse quidem & possunt: uerum addita cura uetabit
 Multa, quibus probitas uicta pudorq; cadunt.
 Dulcia uerba quibus cor molle labascit, & aurum,
 Et data persuadent munera sæpe malum.
 Multaq; uirgineum que præstat habere pudorem
 Multaq; que noceant mitto cauenda, loqui.
 Præsentî Germane tibi sint omnia curæ:
 Dulcis & hæc tecum sedulo mater agat.
 Hoc quoq; te monitum uolui: quâ postmodo mittes
 Culta sit, & docta litera clausa manu.
 Præferat Vrsini cognomen, & utitor illo.
 Nomen idem Latio conuenit eloquio.
 Hoc nos Arfillus celebravit nomine: uel me
 Ausus honoratis annumerare uiris.
 Romanos culto memorat dum carmine Vates:
 Scilicet hæc de me scribere certus erat.
 Alta superuolitans Vrsinus tecta Quirini
 Gaspar Parrhasii fertur ab axe soli.

Arfillus.

Herastichon
 Arfilli: ex ei-
 us de claris
 uerbis poetis:
 Catalogo.

Barbariem incultam patriis a sedibus arcet,
 Ducit & Aonias in noua templa Deas.
 Hoc duce Germanas late fluxere per oras
 Attica Romano consiua mella fauo.
 Doctus idem fecit Vadianus, & officiosa
 In nos Agricola sæpe Thalia fuit.
 Postremo hoc etiam mandatum perfice fratris:
 Prospectum rebus si cupis esse tuis.
 Quicquid amicorum nobis uel fecimus isthic
 Vel quorum absenti est conciliatus amor.
 Accipe, ne dubites illorum nomina frater
 Candida & indicio pectora disce meo.
 Utq; ego consiliis, tu non minus utere & horum
 Posce meo duris nomine rebus opem.
 Nil uenerabilius Sauro neq; sanctius istic
 Crede mihi, excepto principe, frater habes.
 Nos amat: & multi facio sapientis amorem. *A. l. r. r. l. m.*
 Permagni refert complacuisse bonis
 Quamq; potest tam spero uolet prodesse roganti,
 Hunc tu sub dubio tempore frater adi
 Tum uir Lamprichius probus atq; suauis: & huius
 Certa mihi est Romæ cognita sæpe fides.
 Nemo pontifici cordi est magis, hunc ego nullis
 Expertus rebus defore iuro tibi.
 Nec Kyriacus opem cum uult præstabit inanem
 (In carmen Latium non bene nomen abit)
 Nil mihi principio uisum officiosius illo.
 Et modo, ni fallor, non piget esse meum.
 Quartus ab his mihi quem uirtus tua fecit amicum
 Qui nulli, fido corde, secundus erit.

Cladianus.
 Agricola.

Saurus Ca-
 nonius Hæ-
 ristiauiensis.

Lamprichius

Kyriacus.

Hesius inextincti iuuenis candoris : in illo
Miris conueniunt plurima summa modis.
Cuiq; Valente meo nemo est addictior : ipsi
Viueret cum paribus Dii uolueret pares.
Hos moneo cole præcipue & uenerator amicos,
Quoq; potes tantos munere iunge tibi.
Qui tibi Thurzonis genium/tantiq; fauorem
Principis extemplo conciliare queunt.
Mite uiro ingenium est, & gratia prona iuuandis
(Principibus uirtus est ea summa bonis.)
Hunc quoties opus est uel tu fidenter adito
Dummodo iusta petas cuncta repente feres.
Multa tibi nostra facturum spondeo causa
Plura sed ingenii pro bonitate fui.
Cætera quæ nunc non locus est perscribere : missa
Perferet Hesperio litera ab orbe tibi.
Et properata suum nuncumat epistola finem,
Viue memor nostri frater, & usq; Vale.

CASPARIS VRSINI, AD IOANNEM
Stabium, Cæsareum Historicum,
Leopoldus.

Alma parēs Regum, o nutrix domus Austria centū,
Ter fœlix gratare tibi, gratare supremis
Nunc age principibus, summi quorum alter Olimpi
Sedibus, & magna diuorum in gente receptus
Vescitur Ambrosia, & diuini nectaris undam
Purpureo bibit ore, deum Carchesia libans
Insignis LEOPOLDVS auis, & stemmate Regum

Nunc maior quoniam socia inter numina numen
Cœlesti fruitur uita, & mortalia cuncta
Desuper aspectans hominum iuuat usq; labores.
Alter habet terræ Imperium, cui maximus orbis
Inclinat (Nam quid Romano Cæsare maius
Orbis habet?) uicttricem Aquilam ueneratur Eous
Et Lusitani maris accola, quicquid & ultra
Usq; sub extremæ profertur littora Thyles.
Hic uir hic ingentes maiorum equauit honores
Atq; domi atq; foris. Si gentem ab origine prima
Aeneadum repetas, nomenq; per omne recurras
Austriadum, nostro inuenies nil Cæsare maius.
Vir pietate ingens, obseruantissimus æqui,
Cura lous, dilecta Deis pars optima rerum,
Cognati ante alios, sed longe maxima Cæsar
Cura Ducis, modo quo ueniunt treis auspice Reges
Concilio inter se magnis de rebus habendo
Vnanimis, dominumq; uocant, ipsumq; salutant
Augustum ore pio. Non morbus & ægra senectus
Quo minus optati nunc Cæsaris ora uideret
Pannonium prohibent Regem. Non ardua fratrem
Quæque uie, non bella tenent asperrima Moschi
Quin neniāt, longo & uideat post tempore numen
Cæsareum, Porro ipse ingens puer indole mira
Non dubitat iussu magni genitoris, & ipsum
Augustum appellare patrem, tantumq; ueretur,
Omnia cœlicolis similem. Dii quantus in ipso est
Ante annos animus? Pueroq; in principe uirtus
Multa uiget. quantū instar habet? quib; emicat actis?
Fœlix ante alias age Pannonis Austria terras

Austria diues opum, cui Pampineo autumnus
Implet agros, uestitq; uuis Semeleius Euan.
Et læta arua Ceres flauis opulentat aristis,
Fœcundatq; solum, cultis & nascitur hortis
Flore Crocum tenero. Sed enim fœlicior alta
Stirpe uirum, quorum imperio ductuq; reguntur
Res hominum, placida frueris q; pace, q; omnis
Et uotis respondet ager, respondet & annus,
Quod nunc magnanimo cum Cæsare fœdera iungunt
Reges, obstringuntq; animos, & sanguine mentes
Deiunctas propiore ligant, tu hæc omnia munus
Principis esse tui (pietas cui summa per orbem
Cognomen dedit, & numero quem grata Deorum
Iunxit posteritas, numenq; in templa uocauit)
Credideris. Proin thura deo tu mascula ad aras
Sacrifica succende manu, olli dicere grates
Iamq; referre tibi fuerit super omnia curæ.
Et sancto gratare duci, atq; præcantia uerba
Iunge, simul lætum ante aras Pæana canunto
Infantes scelex pueri, teneraq; puellæ.
Hunc quondam Iunone fauente/atq; auspiciis Diis
Germanas Italasq; inter decus Heroïnas
Enixa est ITHA mater, & ipso a nomine patris
Indidit egregium LEOPOLDO nomen. At illa
Christicolum accinctis Legionibus addita, turmas
Aeratasq; acies inter, præstantibus ausis
Bello tentandas Solymon comes acris ad arces
Dum graditur, mediis in milibus ecce ruentem
Iusta in bella, nimis mors, heu crudelis ademit.
Ille autem studium pia sacra, deosq; colendi

260
Accreuit puero, templis reparauit honores,
Induxitq; nouos delubra in plurima cultus.
Dona ferens, uario ornata stant munere passim
Aræq; effigiesq; Deum, fulgentis & auri
Argentiq; sacros hic pondera uertit in usus.
Dehinc ubi concessum regnis succedere auitis
Iungitur huic uinclis pia connubialibus AGNES
Cæsarea de stirpe, genusq; a sanguine regum
Fœlix prole pater, bis quatuor inclita natos
Fœmina, bis quinq; & natas sacra edidit aluo.
Non quales Niobe infœlix contendere contra
Ausadeam, cuius Delos erratica partu
Ante, modo ad rapidos immota stat insula uentos.
Sed uirtute pares atq; haud pietate minores
Illustri genitore, ille indefessus ubiq;
Instaurare deum focia cum coniuge cultus,
Templum ingens animo uersans tibi maxima uirgo
Nata Palestino Dauidis sanguine regis *maria*
Nescius ipse loco quo conderet, ecce per auras
Lutea reginæ de uertice flammea sacro
(Mirandum dictu) circum uicina coorti
Extemplo uenti rapiunt in tesqua, nemusq;
Umbriferum, cœlo non illis imber aperto,
Non hyemes nocuere graues, atq; horrida uenti
Tempestas, quæ forte locos LEOPOLDVS eosdē
Integra deueniens nono post reperit anno.
Obstupuit uisu, mox & mirabile nouit
Ostentum, loca nimirum hæc, ait, esse putandum est
Grata deæ, templisq; hic fundamenta futuris
Prima locare iubet, moliriq; ardua tecta,

Imposuitq; aras, arisq; sacrauit honores.
 Hic ubi cœruleo se Cæcius admouet Istro,
 Aruaq; Pannoniis mons Norica diuidit agris
 Dux coluit loca amœna, & summo uertice montis
 Arcem habuit, præuastam arcem, non hostibus ullis
 Excisu facilem, atq; domum rectoribus aptam.
 Non longe hinc noua tēpla, modis quę condita miris
 Sunt diuinarum longe ditissima rerum,
 Hæc ætas Neoclaustra uocat, post numina uitæ
 Innocuæ, exactumq; annis scelicibus æuum.
 Et LEOPOLDVS, & ipsa thoro fidissima Coniux
 Illo rite loco corpus, uitaq; soluta
 Condi marmoreo uoluerunt membra sepulchro.
 Ipsi autem cœlo illustres rediere beatas
 Ad sedes animarum, & summi in tecta tonantis
 Vnde genus duxere, suæ & cunabula gentis.
 Quos, mihi si dederit plenas in carmina uires
 Calliope, si Mœonidæ fors alite ducar
 Ingenii, Andinosq; mihi sit tangere fontes
 Ore sacro, maiore Deos post carmine dicam.
 Versibus intexam uitas, atq; ibo per omne
 Austriadum genus, atq; o partem magne tuorum
 Cæsar in hiis aliquam merito cantabo laborum.

AD IOANNEM CUSPINIANVM.
 Cæsareum Consiliarium.

Natus in Arctoïs ego Cuspiniane Selingis
 Asper ubi coluit rura paterna Quadus.
 Pene puer cecini tibi non nisi nomine notus
 Carmina iudicio sepe probata tuo.

Hac mihi laude sacrę creuere in carmine uires
 Instar enim Phœbi Cuspinianus erat.
 Quæ mihi misisti illius diuina putauī
 Verba dei/ docta uerba notata manu.
 Vrsini (memini) nomen mihi dulce dedisti,
 Hoc ratus ingeniū commeruisse meum.
 Credo equidem non hoc nomen sine numine diuum
 Auspicete, spreto rite priore tuli.
 Forsitan ipsa suo natum sub sydere Vatem
 Hoc dici uoluit Parrhasis ur̄sa modo.
 Candida quinetiam doctorum corda uirorum
 Nomen & ingenium concoluere meum.
 Barbarus & sacra procul editus urbe Quirini
 Urbis ego Vates illius inter eram.
 Ausus enim Arfillus nos annumerare Poetis
 Illic quos celebres tempora nostra ferunt.
 Non minus est etiā Blossii mihi nomine nomen
 Et sibi me patitur Lilius esse parem.
 Et conferre suis audet mea carmina Vidas
 Laudat & ingenium Phædrus amatq; meum.
 Cumq; suis nostros uulgauit Scipio uersus
 Attica quos dictat Calliopa mihi
 Ipse suas Catanæus operas mihi sepe notandas
 Misit, & hystorias Lobbus ipse suas *Jouius*
 Sæpe meos recitās uersus Porcarius inquit
 Non multum Andino distat hic a culice.
 Bembus (& hoc uerū est) quoties mea carmina legit
 Ten, ait, Ausonii sanguinis esse negem?
 Pamphilus hoc etiam dixit cognomine Saxus
 Cuius sum magno carmine notus ego.

Arfillus.

Blossius

Lilius,
Vidas.

Phædrus,
Scipio Car-
theromach⁹.

Cataneus

Jouius.
Porcarius.

Pamphilus
Saxus.

AD MARIANVM ELEGIA.

Atus in arctois cum sim Mariane Selingis
 Queris Cæsareum cur ita numen amem?
 Romanasq; aquilas Germanaq; signa, uirumq;
 Victrices toto semper in orbe manus.
 Mille tibi extemplo possim cum dicere causas
 E causis fuerit milibus una satis.
 Cæsaris ingenio fastosa potentia Galli
 Qua fuit iniusto Marte parata ruit.
 Irrequieta mari gens quæ dominatur in alto
 Omnis perfidiæ dissidiq; parens
 Lenta quidem sensit q̃ Cæsaris ira noceret
 Cuius adhuc nondum sensit obesse manum.
 Expertus dixit Rex deinde Britannus amicum
 Iure mihi debes Cæsar & esse pater
 Primus enim Cæsar pugnam feliciter orsus
 Cœpit cum Ducibus Gallica signa suis.
 Hunc quondam diues sibi legit Iberia regem/
 Iam rex Hesperio uiuit in orbe nepos.
 Iulius alter & hoc incommoda publica dixit,
 Hortatus lingua deficiente patres.
 Cæsarem amate pium Romani summa potestas
 Præfulis imperio statq; caditq; suo.
 Deinde Boristhenio de littore litus ad Istri
 Quam cito Sarmaticos uidimus ire duces.
 Et nunc uicta ciet fortes in bella phalanges
 Ac ferro ad magnum fulminat Eridanum
 Non sequitur Parthos fugitiua nec agmina Thracū,
 Nec premit imbelles post sua terga Getas

D 2

Coletus. Tu mihi sæpe tuos uersus, ego docte Coleti
 Coritius. Coritio cecini teste subinde meos.
 Esse meas aliquid nugas Sodere putasti
 Dignum & quod ferres carmen ad ora uirum.
 Cursus. Tuq; meam Cursi tuq; o Casenona Thaliā
 Casenona. In prima posuit doctus uterq; nota.
 Vitalis. Me tamen ante alios iuuenis Vitalis honorat
 Digna Sophocleo qui canit orsa pede.
 Monachus. Me tibi coniunxit Monachus Beroalde feuerus
 Beroaldus. Qua iacet Ethrusco Sena quieta solo
 Thamiras. Nouit me Thamiras, & me Sadoletus amauit,
 Sadoletus. Dux atq; Ausoniae cultor uterq; lyrae.
 Atq; alii quorum non est modo dicere nomen
 Et decus & secli lumina magna sui
 Hinc ego si laudem tam nomina docta quis oro
 Non malus officium carmen habere putat.
 Non equidem iccirco uideor (modo sana notarint
 Pectora) Germanos uituperasse meos
 Sæpe mihi media defensa est carmine Roma
 Theutona cunq; suis Theutona terra uiris.
 Nectibi Roma tuas fœlix Germania laudes
 Inuidit, cum esses carmine dicta mihi.
 Capnio. Sæpe meo legitur celebratus Capnio uersu,
 Celtis. Notus ab hoc nostro carmine Celtis erat
 Vadianus. Et meus Aeneadum celeberrimus Vadianus in urbe est,
 Cuspinianus. Hos inter nomen Cuspinianus habet.
 Longa nimis fuerat nomenclatura uirorum,
 Dictaq; uersiculis nomina docta meis.
 Esto igitur procul hinc male sana calumnia nemo
 Arguerit nostrum candidus officium.

Sed regnis iterum Aufonia insubriumque potenti
 Indomitos Belgas exuit imperio
 Atque iterum infestos proceres iterumque rebelles
 Adriacos frangit Marte uir iste suo.
 Quid memorem quantum est ausus puerilibus annis
 Regem hunc regalis senserat Alba suum.
 Bis sex commisit cum milite praelia Gallo
 Sequanicis toties uictor abiit agris.
 Inde duces regesque & quicquid gentis ubique est
 Incluta magnanimi Caesaris ora colunt.
 Si qua tamen nondum tam sanctum numen adorat
 Patria quam fastus cernere recta uetat
 Crede mihi uel nescit adhuc Heroa potentem,
 Vel nimium fidit uiribus illa suis.

ELVSDem ad Paulum Iouium Nouocomensem,
 Romae agentem, Historicum insignem. Epistola.

Paule Ioui magnis studiorum exercite curis
 Sedulus æternis regum mauortia chartis
 Facta notans, ecquid libris intexere pergis
 Exutum Italiae regno/totiesque reductum
 Belgarum regem? contraria militis arma
 Theutonici nostris conatibus? impia certe
 Corda uirum pene & Germanæ perfida pubis
 Ardua miremur sine pectore corpora. Quorum
 Virtus heu Veneto pudet heu diuenditur auro,
 Non tam digna suæ, quæ gens est prodiga uitæ
 In scelus omne ruit turpique libidine cæca
 Rem studet iniuste, non querere nomen in armis.
 At ne totius paucorum crimine gentis

In discrimen honos rapiatur, iustus in illos
 Sæuus in immeritos, tu ne metire malorum
 Ingenius animum atque fidem: tantummodo sæda
 Dissidia infidæ plebis/rabiemque furentum
 Debes uelle tuis liquido committere libris,
 Cætera par magnis scriptoribus, omnia recte
 Tute nec inferior Crispo neque Cæsare peior,
 Sed iam paule tuis appone coronida libris
 Et capitolino scripturas Dyioe dignas
 Ede, laboratum satis est, si scribere tentas
 Omnia bella, prius tanto immoriere labori
 Forſan quæ finem scribendi feceris, o he
 Iam satis est/au eo ingenii iam docta uidere
 Incrementa tui, nunc desine Gallia uictrix
 Debellanda iterum, si Diis placet/Adria porro
 Augusti lentas deridet Cæsaris iras.
 Ille fatigatus nondum/sed Marte repressus
 Instaurat uires ignominiasque priores
 Vult bellis abolere nouis, noua parturit arma,
 Mox ferro repetitum urbes ruiturus ademptas.
 Verum quid reges agitant ne sit mihi curæ
 Noscere, Dulichius neque enim quæsiuerat heros
 Quid gemini Atridae facerent/quid Phthys Achilles,
 Scire mihi studium est potius dulcissime, primum
 Coritius quid agat uita dignissimus: utrum
 Ille ualet satis ex animo. Dii parcite cano
 Dii capiti uiridem queso indulge te senectam.
 Denique Vitalis quid agat studiosus, amicus
 Lilius: & Cataneus acer: quid Blossius autem
 Dulcis: ubi Arfillus noster: quid musa Colotii

D 3

Coritius,

Vitalis Pæ
 nomita,
 Lilius,
 Cataneus,
 Blossius,
 Arfillus,
 Colotius,

Admirationem in
 5. proximo ante
 23. libro interius.

Culta facit: quicquid doctorum nouimus istic
Scire uelim bene si ualeant: quibus omnia lata
Comprecor: atq; dies cura sine currere faustos.

Porro autem numero si forte repertus in isto
Quis fuerit: de me qui percunctabitur: illi
Quamuis lata parum tamen hæc sis dicere certus.
Ex quo me tenet incerta Germania sede

Egidius Re-
mus,

Digressum comite Egidio Tyberinide Roma,
Multa tuli: primum pontis dum cunctor ad Aeni
Bis sua diminuit bis adauxit cornua Phæbe.

Lango Car-
omalis,

Dehinc urbs Augusti retinens a nomine nomen
Vindelicis me excepit agris cum principe Lango.
Arua pererravi Rhetorum, & Norica uidi
Oppida: Pannoniæ postremo lata Viennæ
Mœnia contigimus: bis sex ego mensibus illa,
Dum sequitur princeps Augustū, commoror urbe.

Hoc uno uobis foelicior aere, cælum
Romano siquidē patrium præstare uidetur,
Sudificus melior Boreas humentibus Austris,
Cætera uos nobis nacti meliora tenetis
Foelices nimium solida hæc nisi gaudia uobis
Barbarus irrumpens ferro contaminet hostis:
Ast ego magnarum spe lusus perpete rerum
Indigne uitam uario discrimine ducō,
Atq; lupum teneo miser auribus, & feror amens
Has ego per Syrtes formidatamq; Maleam,
Quis non promissis lactatus & ore suauis
Sic rerum dubius: curarum & concitus estu
Fluctuo spes inter uarias: diuexor in horas
Tristitiaq; metuq; uelut qui nescius errat

264
Incertusq; uia sub Dedaleo Labyrintho
Itq; reditq; frequens: neq; enim tum Gnosia gestat
Fila manu/ errantem quæ tecta per inuia ducant.
Sollicitusq; magis dubium cum solus & anceps
Tendit iter: nunc inde, pedem nunc promouet illuc
Et iam fert animus procedere: tentat & audet
Ire per ambages: & diuersoria cæca
Dum sperat superare, uocant uestigia retro
Lecta pedem, deterret inexuperabilis error
Quæq; patet clausa est eadem uia tramite torto
Alter & ire uiam pes dum parat/ ambigit alter,
Haud aliter uitam incertus traho/ Vana salutis
Nunc spes aridet misero, nunc differor expes,
Et nostræ sine fruge operæ iactantur inanes
Sicut arenosum qui scindit uomere litus.
Deniq; qui fueram non uili Carmine notus
Et celebres inter Vates iam nomen habebam
Paule uides mihi res quorsum redit? Hei mihi quantum
Hei quantum Vrsino uideor mutatus ab illo,
Vt si forte bonis quis me conferre Poetis
Audeat, In lente ugentum, ne stultus & ille
Cenosum locet egregia cum Pallade porcum.
Ah non coniectum me in flumen oportuit istud,
Spernentem monitus domini Thurzonis amicos,
Foelix qui sapit alterius discrimine: uidit
Abreptum in preceps alium sibi cauit: & ipse
In portu miserum raptari gurgite cernit.

Finis.

*Cum te Immundi
in suis pulchram
conferre Minerva
Effect grande in
et morte pœnâ dunt*

AD DOCTiss.dom. Georgiū Ratzenperger, per
eūdem Vrsinū in Natalē Erasmi Roterodami.

Carmen.

Matalis rediit dies Erasmi,
Partus conscia lux beata magni,
Fausto sydere/sole gratulante,
Et læto auspicio, fauentibus diis,
Ridenti genio beatiori,
Exultantibus Aonis puellis,
Phœbo dulcius accinente carmen.

Ad communia sacra iam frequentes,
Et natalitias adeste pompas.
Quorum frons hedera uiret sequaci.
Et Parnassia luculenta Daphne
Lambit tempora, quosq; semidiuos
Virtus nobilitat/manusq; bello
Non instrenua: quosq; sacra cœlo
Vatum carmina nauiter bearunt.

Hac nil candidius die Batauis
Illuxit, populisq; quos inundant
Ister maximus, auriferq; Rhenus.
Qua lætus puer extulit sub auras
Tam sanctum caput. Affuit beatæ
Dextra luno facilima parenti,
Ter Lucina uocata, ter repressit
Vltro parturientis hæc dolorem.

Extemplo positum est onus suaue,
Et fœlix utero recessit infans,
Vitæ ad munera / Luminis sub oras.
Natum prima uocat recens Erasmus

265
Diuorum monitu beata mater.
Rebus nomen/ & omen auspicatum.
Vt quo nil meliusq; gratiusq;
Largiri potuere fata nobis,
Nil concedere dii queunt benigni,
Maius nec dederunt prius dabuntq;.

Nati Lanificæ manum sorores
Admouunt niueis repente filis,
Et lætos glomerant dies benignæ.

Potro limen ad extimum comatus
Magnæ Cynthia adstitit parentis.
Vitæ uim cecinit deus, futurum
Diuino Pataræus ore cursum.
Et sanctam pueri indolem retexit
Nisusq; ingenii laboriosos.

Cum Phœbo cecinere tum puellæ
Hippocrinides/ audiit sub imis
Rhenus fluctibus/ extulitq; canum
Rauco fonte caput/ Simul lacertos
Muscoso leuat uuidos ab antro,
Insuete stupet euocatus attonis
Blanda ad murmura uocis, & nouarum
Miratus faciem nimis dearum
Intonsiq; dei fides canoras
Mox cursum requieuit incitatum,
Cum Latonius interim Phænetes
Et Carmen cecinere tale Musæ.
Sed diuinius ore grandioris
Terris orte puer modo Batauis
Accessure meæ nouum cohorti

E

Et primum decus auitatis huius
Summis mactē bonis. Tibi ecce fontes
Pandit Chyrra suos, & ampliori
Vena Pyerii fluunt liquores.
Atq; arces referat suas Cytharon
Et sacrum penetralibus recludit
Imis ex adytis. Puer Latinæ
Iugis Pallada Cecropis Mineræ
Admirantibus omnibus uicissim
Romanis simul & simul Pelasgis.

Quin sub tempus idem probe rotundo
Ore, atq; eloquio disertiore
Insectabere barbaros magistros,
Incultamq; coargues loquelam,
Infanas & ineptias refelles
Sana mente seueritate iusta

Post idem reducem suis Philippum
Regnis usq; ab Ibericis profectum
Verbis excipies / & uniuersi
Consensu populiq; patriæq;
Dices nomine gratulationem.
Casus difficiles iterq; durum
Attactumq; Britannia minaci
Tempestate solum. proinde gestas
Tot res egregie domi forisq;
Ingenti simul explicabis ore.
Regis quo nihil orbis ante maius
Vidisset propria hæc tibi fuissent
Si Germania dona, Cæsariq;
Aequa mente Diespiter faueret,

266
Verum heu uocibus usq; luctuosis
Immaturum obitum, necemq; acerbam
Deflebis iuueuis, manumq; duram
Et Fati uiolentiam maligni
Incusabis, & usq; & usq; amaras
Nequicq; querimonias profundes.

Exin maius opus reconditumq;
Nulli consimili modo priorum
Tentatum aggrediere, quodq; abunde
Diuerfa scatet eruditione.
Etiam Græca Paræmia & Latina
Terfa fronte aperitur explicata.
Dii quantum est operis? quid hoc librorum?
Pleno est copia florulenta cornu.

Tum Graii generosus Euripidis
Assumens Tragicam seueritatem,
Ad Proscenia Romuli uocabis.
Cum Vates opera tua Pelasgus,
Fortunas Agamemnonis cadentes,
Et fletus Hecubes amarulentos,
Orchestram bene ductus in Latinam,
Romano grauis intonabit ore.

Plutarchi tetricas sub inde carthas,
Nec non scommata falsa Luciani,
Quis mores hominum suaue carpit,
Illuditq; deis nihil merendo,
Donabis niuea Latinitate.
Dein mentes hominum libidinosas,
Nec non pectora cæca prauitate,
Et uitæ tenebras periculosa

Scite nomine Moria notabis.

Scribes milite digna Christiano
Et quæ uir sapiens bonusque uitet
Trades: quæque sequatur examussum.

Tum uero sua principes docebis
Quæ sint officia, & quibus reguntur
Gentes artibus & tenentur urbes.

Purgabis ueteres Sophon libellos
Mendis/interituque uindicabis
Scripturas Senecæ catas seucri

Et sanctos Hieronymi labores
Antiquum reuocabis ad nitorem.

Legum denique sacra tu nouarum
Cunctis Biblia rectius legenda
Et Graiis dabis & dabis Latinis.

Mythes sacrificus dei subinde
Placabis prece Cælites/ & aras
Collustrabis odoribus Sabæis,
Semper rite litabis ap precatus.

Tu decreta dei atque iura cæli
Perscrutabere funditus, perennem
Callebis sapientiam deorum
Supremis animi artibus colendo.
Quæ post hac pius omnibus repandens
Magnis digne diis loqueris unus.

At longum fuerit nimisque longum
Complecti numero tuos labores
Et producere cuncta nominatim.
Exte, sicut Hymetiis ab alueis
Fauis Attica mella cum Latinis

Vndabunt locupletius per Orbem.

Primas quicquid agas feres. rotundi
In leges bene carminis ligabis
Sermonem, & facies repente uersus
Affines Lyricis Horatianis.

Scribes uerba modis celer solutis,
Magno cum Cicerone fulminabis.

Promes Socraticis frequens ab arcis
Præsentis animæ omnibus medelas,
Et sancte dabis instituta uitæ,
Ingens sobrietate uel Platonis.

Scripturas quoque temperabis omnes
Festiuo sale/Comico lepore.

Hæc tum sceris antequam senecta
Tanges Vndecimum grauate lustrum.
Et terras simul exteras adibis.

Primum Lutetiæ Parisiorum
Sectatus sapientiæ magistros
Intrabis penitus larem Sophiæ.

Mox Romæ tereti & potente lingua
Facunda Ciceronis in Palestra
Desudabis/& impiger disertis
Libris, Felsinea uacabis urbe.

Vises Cæruleos senex Britannos
Et uersabere regiis in Aulis
Inter nomina magna: & optimates
Heroas/Procuresque purpuratos.
Emereberis omnium fauores
Vita mirifice decorus omni/
Pura mente/suauitate morum

Et dulci eloquio / atq; comitate

Illinc deinde reuersus adiacentes

Rheno belligeras adibis urbes.

Duri ex Heluetii iugis profectis.

Hic te Capnion innocens uidebit

Pullati rabie gregis tot annos,

Rictu & mordicus appetitus atro.

Oblectaberis hospitalitate

Rhenani & studiis simul Beati.

Brandi uersiculos probabis idem.

Idem laudibus efferes probiq;

Et docti monumenta Vimpelingi.

Doctorum tibi quicquid est ubiq;

Applaudet reduci / tibi & Latine

Arsurget bona pars sodalitatis.

Nostri & nominis uniuersus ordo

Inclinet caput omnibus Theatris.

Illis culte locis Erasme canus

Post quinquennia iam decem peracta

Nocturnas uigilabis ad lucernas:

Hebraeae salebrofa uerba linguae

Exemplum studiosus ad Cathonis

Edisces. Sitis impotens honesti

Et famae pretium nihil iubebit

Non tentare boni. Proinde nunq;

Magnorum obsaturaberis laborum

Porro cetera quae sequetur aetas

Diuinis inhiabit apta rebus:

Humanis moderatius uacabit.

Quamq; Consiliis senatuiq;

Regum addictus eris, fideliorq;

Et non ultima pars patrum fereris.

Te uitae tenor innocens, & usus

Commendabit honestior, tibi usq;

Cordi simplicitas bonum / piumq;

Et recti studium / inq; taminatus

Vitae candor erit beatioris.

Hæc tum Phœbus Apollo uera nobis

Olim precinuit / deo canenti

Fatorum stabilis statim potestas

Subscripsit. Subito o Erasme prodis

In lucem noua lux tibi tuisq;

Non solum genitus, sed uniuerso

Orbi nasceris, optimū deorum

Munus, quale nec antea dederunt.

Nec sunt, ut reor, amplius daturi.

Debebunt alii penatibus diis

Comuni & patriæ parentibusq;

Vni patria debitor Erasmo est.

Huic Germanicus orbis & Latinus

Nec non Græcia restituta debent,

Tot propter uarios uiri labores

Dotesq; ingenii affluentiores.

Hunc quantum est hominum modo bonorum

Quantum uiuit in orbe Candidorum,

Hunc & scæmina, uirq;, & hunc puellæ,

Imberbes pueri senesq; cani

Exornate diem: Dies Erasmi

Hic Natalicius meretur esse

Toto festus in orbe. Vos Erasimum

Et donis & honoribus Deorum
Omnes accumulate. Nunc & omnes
Ante aras bona dicitote uerba.
Et linguis animisq; confauete.
Erasmo bona comprecemur omnes:
Soles ariolemur & beatos.
Quot uixit, numeret tot ille post hac
Natales celebres & auspicatos.
Hec illi rata uota dii benigni
Possunt reddere. uota dii uel ista
Ut iusti fuerint, rata exhibebunt.

IN PARIDEM GRAMATICONEM.

Obuius hesternæ properantem ad fercula cœnæ
Quo ferar, ingrata Dispari, uoce rogas
Ad cœnam propero respondi, talia reddis,
Siste gradum sunt quæ dicere pauca uelim.
Matutina tibi dederit ientacula pistor:
Grata de hinc medio prandia sume die.
Quinetiam mensas bellaria tange secundas:
Dicere quæ Græca uoce tragema potes.
Deinde tibi appositam modice sed carpe merendam:
Eximat ut feram cœna parata famem.
Nunc tibi significet quid commessatio dicam:
Seruat honoratus Seruius ista male:
Non etenim Latia manauit origine nomen
Protulit at græco nobile fonte caput.
Quod uico ueteres agitant conuiuia, nempe
Hinc commessari dicere iure potes.

269
Dumq; mihi narras ientacula, prandia, cœnas.
Et tot magnifice friuola uerba iacis,
Nescio quid dicas docilis uis Dispari fiam,
Non quid significant fare/sed ista dato.

DE EODEM.

Priscus adoptiuos si poscat Apitius unq;
Et mecum heredem quærat habere Parim
Nomina quandoquidem pascunt hinc sola ciborum:
Possum ego uix plena pellere lance tamem.
Nonne libros illi, quis fit satur archimægirus,
Ipse penum moriens sed mihi iure daret?

IN BARBARVM QVENDAM.

Nuper ut ingrederes Roma quod Carmine dixi:
Ut Roma exires Barbare, dignus eras.

IN AEDES GEORGII COLLIMITII MATHEMATICI VIENNÆ AGENTIS. Carmen.

Aduena Musarum chorus & Pataræus Apollo,
Diac; Mercurio cum duce Pallas erat.
Quæsiuere diu bene quo diuertere possent:
Solliciti in tota Cæsaris urbe locum.
Pannoniæ in fines sacro ex Helicone profectis
Ecquis, ait, nobis Cynthius hospes erit?
Præteriere forum, uerum haud accommoda Musis
Turbida clamosi sunt loca uisa fori.
Alta dehinc culti subierunt tecta Lycæi:
Aptus erat, sed non optimus iste locus.
Hinc non digressi longe, Cyllenius Hermes
Tum Collimitii substitit ante fores.

Et dixit, Musæ Lybetrides/ & bona Pallas,
 Arbiter & nostræ Phœbe diserte Lyre
 Si lubet/ hiis mecum pariter succedite tectis:
 Possumus hospicio non meliore frui.
 Candida Mercurio paret bene turba monenti,
 Et subit exulta limina casta domus.
 Vidit uterq; deus/ socia & cum Pallade Musæ
 Videre ingenii munera quisq; sui,
 Admirata nouas artes Tritonia Pallas:
 Non est hic nostri nescius hospes, ait.
 Proinde Deæ atq; Dei æternum data tetsara seruet
 Hospicium nobis/ incolumenq; Larem.
 Hic & conueniant docti tantummodo Vates,
 Ne temeret castam turba prophana domum.
 Assensere omnes dictis, sua quisq; repente
 Signa dat, hospitii non abolenda sacri.
 Inde tot ingenii cultus homini, inde beatis
 Vsq; frequentatur Vatibus ista domus.

EIVSDEM AD Cœnam sodaliū Inuitatio.

AD CONuiuia non Apitiana,
 Ad Carchesia non Bonosiana,
 Sed quis Cœnula Socratis placeret,
 Nec quis pocula displicent Platonis,
 Dulces carmine prouocem sodales,
 Comes morigeros & elegantes.
 Vnum nomine quemq; nunc uocabo
 Iucundum mihi Symptom futurum.
 Primus Sympota Bartholinus esto:
 Cultor Pyeriæ pius cohortis.

Bartholinus.

Quem iuxta Vadianus ille noster
 Accumbat, pater Elegantiarum:
 Accumbat pater & facetiarum.
 Veloci pede curre digne tanto, in
 Primis Symposio Velociane,
 Cuius non bene prima nominati
 Versu syllaba clauditur trinodi.
 Huc Collimitium puer uocato:
 Pars sodalitiū bona est disertis:
 Magnorum pater est Apollo Vatum:
 Docti numen habent idem medentes.
 Post hunc Pyerium uocato Gracchum:
 Virum candidum & optimum poetam:
 Dignum Symposio peritorum.
 Quin te Cuspiniane iam uocarem:
 Si magno tibi parua complacerent:
 Ascripsi loca prima Bartholino:
 Assurget tibi Bartholinus ultro.
 Iuxta ille Agricola, ille candidorum
 Pars selecta hominum recumbat, illum
 Inuitant Charites, & ipse Apollo,
 Ad conuiuia Rizius uocetur:
 Quo nil doctius eruditiusq; est.
 Petreius cito Rizium sequatur,
 Romano sale & Attico refertus:
 Vitæ dimidium meæ, meæ ohe
 Mirator nimius ueni Thaliæ.
 Insigni mihi sede collocetur
 Facundo Fruticenus ore notus.
 Extrema optima turba Sympotarum

Vadianus.

Thomas Hel-
 locianus.

Collimitius.

Pierius Gra-
 cchus.

Cuspinianus.

Rudolphus A-
 gricola.

Rizius.

Petreus Ag-
 bacchus.

Joannes Fru-
 ticenus.

Caspar Bac-
chus . alias
Saltzer.
Petrus Ju-
lianus.

Me dignabere sede, iunctus exit
Conuiuis numerus decens locatis.
Ac ne defuerint boni ministri,
Iuges/afsiduiq;, prodigi.
Alter symposiarcha Bacchus esto,
Alter symposiarcha Iulianus.

AD VOLFGANGVM Hayligmayr Boiemũ.

Mutua quę geminos in bella armaret Atridas,
Posset & Oebalidas scindere lingua pios:
Theſea Pyrihood ferre/Patroclon Achilli.
Si queat & magnos uertere ad arma Deos
Illa quidem non te posset committere mecum,
Rumperem ut æternæ fœdus amicitia.
Namq; mihi tua te uirtus cum fecit amicum,
Hunc, dixi subito, per placet eſſe meum.
Vincula amicitia uirtus adamantina neſcit:
Quis ne dura quidem fata nocere queunt.
Illa Agamennonio Pyladen coniunxit Oreſti,
Et iugere ad Scythicas egit utrumq; plagas.
Ac ne te iugiat noſtri ſtudioſe, uiciſſim
Quantum Bene tui ſim ſtudioſus ego.
Accipe quos inter mihi ſis memoratus amicos
Qui ſunt coniectus dulcia membra mei.
Pallas & Vrania ſtudium uenerabile magno
Hic Collimitium iunxit amore mihi.
Pyeridum fauor / & Gryneus Apollo Ricardum
Dimidium uitæ conſtituere mea.
Integer ac uitæ purus Vadianus, & ipſe
Noſter / & Aonii eſt pars ueneranda Chori.

Collimitius.

Ricardus.

Bartolinus.

Vadianus.

His ego te iunxi / nectere or eſſe minorem
Moribus / ingenio / pectore / amore / fide.
IN MARIAE EFFIGIEM ROMAE
MARMORE EXSCVLPTAM.

Momus ubi hoc acri conſpexit lumine marmor
Perfectumq; omni parte uideret opus,
Neſcius ipſa Deæ in Mariam deſlexit, & alma
Conſpiciens maius Cypride numen, ait
O quæcunq; dea eſt tua nunc ſandalia carpat,
Omnia / uel Momo iudice, ſumma tenes.
IN CAESAREM VENANTEM.

Si quis adhuc hominum dubitat te maxime Caſar
Sed non uulgaris, numen habere Dei.
Iam ſciat hoc, nudam uidiſti impune Dianam
Dum ſequeris ceruam per iuga ſumma leuam.
Ira deæ fatum meditata Acteonis, undas
Sed fruſtra ultrici ſparſit in ora manu.
Proinde rata eſſe patrem uultum demisit, humiq;
Fixa uerecundus reſpit in ora pudor,
Atq; ait arridens, quid me pater optime tentas?
Corpore an hoc dubitem ſtulta latere louem?
ALIUD IN EVNDEM.

Caſaris arma Senon, uerum haud impune, ſuperbus
Riſit, & in uili Caſaris ira ſuit.
Riſit idem tumidus contempſit & Adria nomen,
Nunc cui lenta nimis Caſaris ira nocet.
Iulius his inquit ſapientior, Hunc bene regem
In numero nihili dicitis eſſe notam.
Sum decies, quam ſolus ego cum Caſare maior,
Vos tandem hinc unum perdidit, atq; nihil.

DE NOSCENDO SEIPSVM. Ex Græco.

Fare age qui mundum metiris & loca terræ?
Cum tibi de modica sit breue corpus humo.
Te metire prius, te nosce ante omnia, terræ
Immensæ poteris tunc numerare plagas.
Corporis at glebam si non metire pusilli/
Innumeræ numerum qui pote nosse rei?

IN FORTVNÆ VARIEtatem. Ex Græco.

Fundus Achemenidis fuerá, nūc me ipse Menippus
Possidet, huius eram, & sio statim alterius
Credidit ille suum/atq; hic extimat esse suum me:
Sed me, fortunæ sum quia, nullus habet.

EIVSDEM IN STVDIORVM GER-
maniae laudem. Ad Vadianū.

Itala Cecropia cum Pallade Pallas: obibant
Passim Theutonici culta Lycea foli.
Altera uix magno in Latio/uix altera docta
Setantum Cecropis, sensit in urbe coli.
Atq; nouem Phœbo uiderunt auspice Musas
Gorgonei sacras pandere fontis aquas.
Et iuuenes duplici textentes carmina lingua,
Attica Romano iungere mella fauo.
Admirata prior Græca inquit Athena, uolauit
Huc etiam alato Calliopea gradu.
Vnde nouum hoc studium? bello gens dedita, Martis
Temperat Aoniis classica seu modis.
Aufonis hæc contra, post debellata Quirini
Mœnia Sueuorum, Vandalicaq; manu.

Paulatim ingenii cœpit Germania cultum:
Atq; tuo atq; meo claruit eloquio.
Et merito, imperium qui transtulit: ilicet artes
Transferat ingenuas eloquii ue decus.
Sicego Romulidas inter, dum regna manerent,
Inter Cecropidas maxima tu fueras.
Hanc sibi regna modo usurpant uictricia laudem:
Quæ claudunt dominis Rhenus & Ister aquis.

TVMVLVS ANDREAE STIBORII THE-
ologi & Mathematici excellentissimi. Per Cas-
parem Vrsinum, officii ac Pietatis ergo.

Quæ dea quæ tumulum iuxta obseruatur? & altum
Ingemit, effusas dilaniatq; comas?
Atq; isthæc quæ pompa? quis o miserabile tantus
Occidit, ut tangant hæc quoq; fata Deas?
Afsidet Vranix huic tumulo Dea præfica, uoces
Fundit & has: gemite o, noster & iste fuit.
Stiborium ingeminate Deæ ingeminate sorores.
Instar eant lachrymæ fontis ab ore pio.
Incusasse iuuat, quæ non mutare potestis
Fata uirum, & duræ uincula Persephones.
Crudelis libitina/o & crudelia fata/
Mortis & o leges ex adamante graues.
Interea mecum o mecum hæc iterate sonantes,
Spargite odoratis frigida membra rosis.
Rore & Acidalio/Ambrosiaq; lauare iacentem,
Dicite & æternum floreat hic tumulus.
Ipsa autem gradiens nota inter sydera cœli
Spectet, & hæc fieri gaudeat umbra sibi.

Vi.

Po.

DE NOSCENDO SEIPSV. Ex Græco.

Fare age qui mundum metiris & loca terræ?
Cum tibi de modica sit breue corpus humo.
Te metire prius, te nosce ante omnia, terræ
Immensæ poteris tunc numerare plagas.
Corporis at glebam si non metire pusilli/
Innumeræ numerum qui pote nosse rei?

IN FORTVNAE VARIEtatem. Ex Græco.

Fundus Achemenidis fuerá, nūc me ipse Menippus
Possidet, huius eram, & fio statim alterius
Credidit ille suum/atq; hic extimat esse suum me:
Sed me, fortunæ sum quia, nullus habet.

EIVSDEM IN STVDIORVM GER-
manix laudem. Ad Vadianū.

Italia Cecropia cum Pallade Pallas:obibant
Passim Theutonici culta Lycea foli.
Altera uix magno in Latio/uix altera docta
Setantum Cecropis, sensit in urbe coli.
Atq; nouem Phœbo uiderunt auspice Musas
Gorgonei factas pandere fontis aquas.
Et iuuenes duplici textentes carmina lingua,
Attica Romano iungere mella fauo.
Admirata prior Græca inquit Athena, uolauit
Huc etiam alato Calliopea gradu.
Vnde nouum hoc studium? bello gens dedita, Martis
Temperat Aoniis classica sua modis.
Ausonis hæc contra, post debellata Quirini
Mœnia Sueuorum, Vandalicaq; manu.

Paulatim ingenii cœpit Germania cultum:
Atq; tuo atq; meo claruit eloquio.
Et merito, imperium qui transfudit: ilicet artes
Transferat ingenuas eloquii ue decus.
Sic ego Romulidas inter, dum regna manerent,
Inter Cecropidas maxima tu fueras.
Hanc sibi regna modo usurpant uictricia laudem:
Quæ claudunt dominis Rhenus & Ister aquis.

TVMVLVS ANDREAE STIBORII THE-
ologi & Mathematici excellentissimi. Per Cas-
parem Vrsinum, officii ac Pietatis ergo.

Quæ dea quæ tumultum iuxta obseruatur? & altum
Ingemit, effusas dilaniatq; comas?
Atq; isthæc quæ pompa? quis o miserabile tantus
Occidit, ut tangant hæc quoq; fata Deas?
Assidet Vranix huic tumulo Dea præfica, uoces
Fundit & has: gemit o, noster & iste suit.
Stiborium ingeminate Deæ ingeminate sorores.
Instar eant lachrymæ fontis ab ore pio.
Incusasse iuuat, quæ non mutare potestis
Fata uirum, & duræ uincula Persephones.
Crudelis libitina/o & crudelia fata/
Mortis & o leges ex adamante graues.
Interea mecum o mecum hæc iterate sonantes,
Spargite odoratis frigida membra rosis.
Rore & Acidalio/Ambrosiaq; lauare iacentem,
Dicite & æternum floreat hic tumulus.
Ipsa autem gradiens nota inter sydera cœli
Spectet, & hæc fieri gaudeat umbra sibi.

Vi.

Po.

Mirantur stellæ impavidam : miratur & ingens
Signifer, & prolem credit adesse Deum.
Excipit hanc gremio assurgens Isetis amico,
Sydus ut immenso luceat orbe nouum.

IN BOVES, NAVIGIA TRAHENTES e mari. Ex Græco.

Non tantum humectas proscindere uomere terras
Scimus, & ex alto ducimus ecce rates.
Pacis opus docti sumus. Et Delphinis aratro
Iunge, mare & iunctos arua secare iube.

HINNULI MORIS. EX GRAECO.

Vbera uix partu Capræ distenta soluta
Mordicus afflixit uipperae dente nocens.
Deinde uenenatae lac immedicabile mammæ
Hinnulus, attactis hausit ab uberibus.
Proque parente recens natum occidit, illico uenter
Quod dederat, tristi morte papilla tulit.

SOMNIVM, QVO DOCETVR NOCEN- tes sepe impunes euadere/deorum nutu, ut ad merita supplicia reseruē. Ex Græco.

Carpenti somnos sub muro forte caduco
Visus in obscura nocte Serapis, ait
Heus tu quisq; es hinc procul ah miser effuge, surge
Ocyus atq; alio te refer hinc cubitum.
Euigilans homicida abiit/murusq; ruinam
Lapsus humo uasta mole repente dedit.
Ille scelus superis & gratos cede nocentes
Else ratus, fecit sospita sacra Deo.

Ipse autem in somnis iterum Deus affuit, heus tu
Men fontes scelerum, dixit, amare putas?
Qui modo fugisti facilem male perditte mortem:
Iri sublatum te cruce disce miser.

IN ALDVM DEFVNCTVM.

Cœpit Rem Plato Publicam docere,
Aldus post Academiam struebat,
Quod nunc est Plato, mortuus quod Aldus,
Hoc Respublica & Accademia est nunc.

ORACVLVM.

In ferrum, Italiæ pro libertate ruentes
Heluetii aduerso ceciderunt Marte, suumq;
In cœdem proni nimium, effudere cruorem.
At te, crede mihi, ulatrici hac e gente superbum
Pœna manet, uenient te contra Galle uirorum
Agmina, conflictu amissos ultura propinquos.

VADIANO SVO.

Tu mihi tu Vates culto celeberrime uersu
In media Aonidum ualle canendus eris.
Namq; tibi pater est, pater est tibi magnus Apollo:
Ipsa tibi mammam Calliopæa dedit.
Et Venus & Charites pulchrum afflauere decorem,
Corporis ut ualeas ingeniq; bonis.
Petreius (memini) de te mihi talia dixit,
Laudator, me nunc iudice, parcus erat.
Hinc breuiter quæ sit sententia nostra profabor:
Dicta tibi Delphis ista uenire putes.
Caspar erit uita Vadiano deditus omni,
Casparis & spero sic Vadianus erit.

Consimiles iungunt concordia pectora mores:
Dissimili studio dissociatur amor.
Cum cithara doctas iungant in carmine uoces,
Arte quibus sacra magnus Apollo fauet.

DE SEIPSO A CVPIDINE RAPTO.

Basium merui Veneris: si friuola non sunt
Verba Deæ, seruat pollicitisq; fidem.
Namq; per immensum profugū dum quæritat orbē
Filiolum, & triuīs errat in ambiguīs.
Aequoreosq; aditus rimatur, & ardua cœli
Culmina, nec puerum reperit alma parens.
Inueni fugitiuum in me sua tela nouantem
Intra tormosæ limina Pasiphilæ.
Prodere quem mens est: nostris namq; os sibus ille
Ignem lasciuīs implicat ex oculis.
Accenditq; malis crudelis amoribus ægrum:
Si prodo hunc, duplici commoditate truar.
Suauiolum Cytheræa dabit, me prensus & ille
Desinet occulta perdere sæuitia:
Quod si Diua neget mortali basia, tanti
Mi fuerit si det figere Pasiphylæ.

AD LILIVM.

Hesternæ cœnæ Lili mihi nocte dedisti
Qualem Thitono, non mihi, iure dares.
Vilis in exiguo rubuit tibi gammarus orbe:
Apposta & bubulæ portio carnis erat.
Acria clauferunt cœnam tria poma, secundas
Quæ mensas credam sola fuisse tibi.

244
Anno sum lateri scortum confedit utroq;
Et data sunt nobis uina nec horna quidem.
Quod si iterum cœnæ me uis adhibere rogatum:
Non aliter, uerum hac lege uenire uolo.
Aut mihi pone uetus ueteri cum Thaida uinum,
Aut uino iuuenem Thaida iunge nouo.
AD CHARCPAEAM, EX GRAECO.
Mitior Aeacides, circum licet Hectora muros
Iliacos rapuit, te Charopæa, fuit.
Ille quod infixit ferro sanauit eodem
Vulnus, & auxilium, noxius ante, tulit.
At ego quem tetigit telo tua dextra latenti
Saucius hoc longo tempore uulnus alo.
Nam quid commerui: Pelides acer in hostem
Proruit, officii crimine plector ego.
Crudelis nimium: nec enim q; tabeo curas
Et mala q; læti causa terere mei.
Credere quis poterit scelus hoc? immitis Achilli,
Fœmina sæuitia uincitur ira tua.

VADIANO SVO.

Non biduo heu nostram uidi Vadiane puellam:
Perpetua est ætas hoc misero biduum.
Qua si iterum biduo fuerit mihi forte carendum
Altera non ætas uiuitur, emoriar.

AD CYNNAMAM.

Iuppiter Europam niuei sub imagine Thauri
Dilectum Crates per mare uexit onus.
Duxit olorinas candenti corpore plumas
Cum Deus ad Lædæ tecta uolaret amans.

Et clausam pluuius Danaen delusit in auro,
Semihominis Satyri cornibus Antiopen.
Amphitryonia fuit regem mentitus, in unam
Mirifice noctes cum coiere duæ.
Dissimilisq; sui magnas Deus Heroinas
Dicitur ingenti nobilitasse satum.
Et si te uideat, sed ne te uiderit oro,
Cinnama in amplexus & uolet ire tuos.
Nō aurum, nō Thaurus, olorue, aut quidlibet horū,
Verum se maior si queat esse uelit.

AD EANDEM.

Tres Charites, Ven⁹ una, nouē sūt Cinnama Musæ,
Inter eas es tu Gratia, Musa, Venus.

VADIANO SVO.

Non leuis hesternæ tibi nocte molestia creuit
Casparis immodica garrulitate tui,
Dulcia namq; inter Lenæi pocula Bacchi,
Dulcia cum fuerant uerba ferenda mihi.
Verba nimis, fateor, temerarius acris fudi
Potus, in Heluetios o Vadiane tuos.
Tu tamen ut certe es uir candidus atq; suauis,
Texisti risu uulnera Sardonio.
Et bene si nouite, nunc immersa profunde
Ebria Lethæis uerba feruntur aquis.
Centum dignus ob hoc annos conuiuia uocari
O membrum nostri dulce sodalitiū.

AD CINNAMAM.

Cinnama mi quod sum niger obiciis improba, qd tū
Si niger? & niger est Carbo sine ignis ope.

225
Quem simul ac flammis adoleueris illico candet,
Purpureaq; rubet gratius ille rosa.
Sic me forte tui si corporis uiseris igni
Tange modo, e nigro fiam ego purpureus.

AD EANDEM.

Quod tibi displicio nimium, q Cinnama nobis
Sæua places, isthoc non, mihi crede, placet.

VADIANO SVO.

Oscula non domitæ rapui Vadiane puellæ,
Sed non impune hæc rapta fuere mihi.
Nam pro basiolo/ pro molli uerbere linguæ
Excepit pugnum dextera mala grauem.
Siccine respondes/inq; bene sæua merenti
Quid faceres merito propudiosa male.
Et subito sed non cui fiximus oscula malam
Offendi pugno sæuus & ipse pari.
Erubuit, placatus ego mox altera iunxi
Bafia, sæpe lubens quæ repetita dedit.
Oscula sic pariunt pugnos / sic oscula pugni
Ira & amicitias feria mæsta iocos
Aequa & iniqua simul miseri patiamur amantes
Credite, non alia lege paratur amor.
Omnia speremus/timeamus & omnia: reddunt
Tristitia letitiam: uerbera basiolum.

DE AMORE, EX GRAECO.

Quid mirum si torquet amor ferus ignea tela?
Atq; truci ridens occulit ore dolos:
Nunc non Martem amat & non est Vulcania coniux
Mater? & hinc ferri est conscia & inde foci.

Nonne mare est huius uentorum uerbere mater
Vasta fremens? genitor nemo? nec alterius:
Quare Mulciberi flammam Dea fluctibus iram
Aequalem, Martistela cruenta gerit.

DE EODEM. EX GRAECO.

Durus amor quid tum si durus? talia mērens
Dicam iterum atq; iterum sæpeq; durus amor.
Nimirum ridet puer hæc/ac perfidus istis
Gaudet, & insultat iurgia si que loquar.
Ast ego demiror glauco Venus orta profundo
Qui potuisti ignem de liquido parere?

AD CYNNAMAM.

Audi Cynnama nam quid me durissima temnis?
A male contempto iurgia digna uiro.
Te propter tabesco miser, te propter & ista
Spretum est formarum quicquid in urbe manet.
Ausus & intactis ego te præferre puellis
Sordebant aliæ, dum mihi sola places.
Sola mihi tu sæua places, o amantis acerbam
Sortem. Displiceo næ tibi solus ego.
Et possum durare miser constanter amando
Dumq; tuus non sum, uiuo superba tuus.
Bis sua diminuit, bis cornua Luna repleuit
Ex quo sub tacito pectore creuit amor.
Deniq; nil feci, perierunt uerba diesq;
Atq; quod hiis grauius restat, ego pereco.
Has ergo centumq; alias iactabo querelas,
Increpet & uersa te prece noster amor.

VADIANO SVO. Ex Boiaria.

Qui mihi sint ignes, qui sint si quæris amores,
Cynnama an hic/an sit hic Gelasina mihi?
Sit licet ista pudor fari, tamen æger amaram
Hanc tecum sortem mi Vadiane querar.
Heu mihi q̄ nostris Venus est contraria uotis
Quas noctu futuo nauseo luce miser.
Optauī quoties formas spectauimus istas
Centum custodis lumina Iuno tui.
Has porro informes ubi conspicio, aut male tango
Tunc ego Tiresia cœcior esse uelim.

FINIS.

GEORGIUS LOGVS SILESIVS LECTORI.

Longius a molli Vatis dum carmine distet
Vita, nihil uitæ Musa iocosa nocet.
Hic licet Vrsinus lasciuos canter amores,
Crede mihi hunc probitas non nisi casta tenet.
EIVSDEM IN VRSINVM EPIGRAMMA.
Hic Vrsinus erit (Phœbæi credite Vates)
Cuius Apollineum nectar ab ore fluet.
Hoc duce Romuleis Germania Varibus obstat,
Nata Medusæo dum canit orsa lacu.
Dicite Pierides castæ Pataræia felix
Quo duce tam fausto contigit arua pedes
Næ Phœbus pater est, genitrix prius innuba Pallas,
Vbera lactenti Calliopæa dedit.
Mortales certe sublimi carmine uincit,
Dicite num Phæbo dulcius ille canat.

ERRATA. C. 1. Mens sit ut. D. 1. Calliopæa. Ibi. Iobbius.
Ibidé. Coloti. Ibidé. Casanoua.

Impressum Viennæ Austriæ per Ioannem Singreniū.
Expensis uero honesti uiri Ioannis Meczker. (1577)

DVO ELEGIARVM LIBRI
HENRICI GLAREANI
HELVETII AD
VLDERI-
CVM
ZINLIVM
DOGGIVM.

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

De Glareano G. F. C.
Helvetiae primos inter numerate Poetas
Tempora Apollinei Paphni de clincta
Genis.
F

Nescio qua natura malicia, charissime Vlderice omneis hoc habeamus, iuuenes insanimus, senes delyramus. Insaniui & ego meam, quā uides, insaniam, idq; strenue, non tamē, ut puto, prorsus inconsulto. Quippe cū uideam omneis, q̄tq̄ Elegias scripserūt, obsecram lasciuia carminib⁹, tanq̄ quid necessarij, ac huic generi peculiare, inseruisse, aut, q̄ id aliter non posse fieri ostendere uoluerint, aut, qd' libētius crediderim, carmē multis nō placitum, si huiusmodi illecebræ nō adessent, pertimuerint, qd' Martialis de suis Epigrāmatibus saepe conquestus est. Si forte ipse nō idem facerē, insanire me dicat quispiā uehemēter timui. Sed longe alia mihi ratio in cōscribēdis Elegis fuit. Nā prāterq̄, q̄ uita mea omnis a lasciuia cauit, hoc quoq; consiliū meū absterruit, omne scilicet meū tēpus, omnēq; laborē huc pertinere, ut prosum potius q̄ delectē. Duos igit' libros Elegiarū institui. Priorē qui sit πανηγυρικὸς, quippe in qua laude dignos extuli, alter δ' ἰδασκαλικὸς, uidelicet in quo optimæ indolis iuuenes ad uirtutes & præcipue ad pudiciā adhortatus sum, id qd' potissimū hoīs Christiani puto, q̄q̄ multi Poetæ nostræ ætatis, gētilis nō solū omī turpitudine imitati sunt, sed (qd' absq; dolore meminisse nō ualeo) pene superarunt, adeo q̄sdā magis iuuat esse Catullianos Propertianosq; q̄ uel Paulinos uel Christianos. Accipe igit' mi charissime Vlderice libellos hosce meos præcipitatos potius q̄ editos, abieci em̄ eos, ne in periculo apud me solum essent, emēdaturus suo tpe, ad quæ nunc lubēs cōniueo. Postremo hoc unū tibi persuasum habe, te mihi ex aio charū, idq; tuo merito, sed nō est opus cū cōmēdare, quē multijuga disciplinā tum multijuga uirtute satis cōmēdat, bñ uale. Basileæ ex Lacydio nostro. An. Christi. M. D. XVI. ad Idus decēbris.

AD ERASMV M ROTERODAMVM
IMMORTALE ET VNICVM
BELGARVM DECVS,
EKATOETIXON.

Omnis iners hoies, mutūq; inuaserat orbē.
Presserat & terram nocte silente quies.
Ipse soporifero ponēs mea mēbra grabato
Occubui, & tenebris pene sepult⁹ eram.
Ecce sub obscuro uisa est tua musa barathro
Ante oculos uolitans protinus esse meos.
Non secus ac nebulis latitet si Phœbus opacis,
Aut sub nube aliqua candida luna meet.
Tum pepulit radijs quodcunq; obstabat amcenis,
Cessit & omne, illa subueniente, chaos.
Subticui, caput haud tenuem erecturus ad auram,
Quid uelit, ausculto. tum mihi chara loqui.
Illa uerecundo dum me uidet ore tacentem,
Auriculam prendens, uellicat atq; premit.
Cur me me, dixit, cur compellare uereris?
Cur nostros surda negligis aure sonos?
En uenio, quia doctiloquus sic iussit Erasmus,
Non titubes uotis præsto erit ille tuis.
Illius Ambrosio quanq̄ frons nectare fusa est,
Atq; Helicon sacro lauerit amne comam.
Nec tamen exiguum paruo de flumine riuum,
Nectremulæ spernet stamina rauca lyra.
I celer, optatum inuenies, & habebis amicum
Quem dare non alium sæcula posse putes.

F 2 Dixerat,

Dixerat, & sonitus blanda cum uoce recessit,
 Inq; leuem uolitans aera praptes abit.
 Excitior uisu, uideo cecidisse figuram,
 Cui responderem nemo nisi aura fuit.
 Ergo o praesidium, & spes iucundissima uitae.
 Dux & iter uerae dulcis Erasme uiae.
 Ausculta, tua musa meis discessit ocellis,
 Illi debueram paucula uerba loqui.
 At quia discessit, nec sit cui singula dicam,
 Haec iussi musam uerba referre meam.
 Scilicet ut dignas tibi uir doctissime grates.
 Offerat, id quod non bene posse reor.
 Nanq; ego cui moduli, cui nec sit culta Minerua,
 Qui possim dignum ludere quae so melos?
 Nec tibi pro meritis quas dicam nosco camoenas.
 Da ueniam modulis, ingenioq; meo.
 Sunt mihi raucifono stridentia carmina plectro,
 Et tenuis surdo murmure uena data est.
 Clauserunt placidae dirceia flumina Musae,
 Et mihi Parnasi blanda fluentia negant.
 Arida uix mihi Clytorio sitis amne leuatur,
 Vix mihi Salmacidos mollia damna patent.
 Si tibi raucidula stridentem uoce cothurnum
 Percutiam, dices heus miser ito foras.
 Si rursus citharam plectro crepitante fatigem,
 Nenia inest dices carmine barda tuo.
 Quid pie Erasme canam? nisi garrulus inter olores.
 Argutos strepitem coruus & anser iners.

O utinam

O utinam andini mihi sit facundia cantus,
 Et sint peligna carmina docta lyra.
 Te canerem longo, uir praestantissime libro,
 Nullaq; pars uacuo margine abiret iners.
 At longe tua me probitas, tua uiuida uirtus
 Vincit, & est uersu non bene picta meo.
 Quae natura sagax imis tenet abdita ualuis,
 Tota intra ingenium scis posuisse tuum.
 Tuq; oculis certus, coelestia regna subintras, *Aluonem*
 Tu penetras summi limina celsa poli.
 Quot sint, quae rerum species, quaeq; orbis origo,
 Utq; locum capiant quaeq; elementa suum.
 Splendida quo rapido uoluantur sydera lapsu,
 Vnde tuum lateat candide phoebe caput.
 Quidq; subobscuram cogat decrescere lunam,
 Vnde pluat rosea discolor iris aqua.
 Quae solidas quatiat uiolenta potentia terras,
 Cur uolitent dubio fulmina saeva polo.
 Cur scindant piceas horrenda tonitrua nubes,
 Vnde ruat gelidis stridula grando globis.
 Cur quod non cecidit sydus cecidisse putatur,
 Et quae sint refluui semina caeca maris.
 Quae subsint casu, quae nam fortuna uoluet,
 Perfida uentosis non bene recta rotis.
 Cur sol Aethiopes urat, cur denigret Indos,
 Cur minuatur radios trux Arimaspe tibi.
 Omnia pernoscis, maiori es dignus honore,
 Quam tenui uersu commemorare queam.

F 3 Roma

LIBER PRIMVS

Roma uelut digne magno Cicerone superbit,
 Et demostheneis attica turba sonis.
 Septem urbes certant docto quæ patria Homero,
 Treis genuit magnos Corduba dara uiros.
 Vnum te solem, quæuis & sydera multa
 Protulerint oris Belgica regna suis.
 O latum festumque diem, qui numine dextro
 Te dedit in nostros mitis Erasme lares.
 Qua scindit liquidus basileia moenia Rhenus,
 Qua sunt Heluetijs fœdera prisca uiris.
 Est in te grauitas matura, modestia prudens,
 Socratici mores, cæsariusque decor.
 Ingenium felix, quo non præstantius ullum
 Dotibus hisce tuis Attica terra tulit.
 Sed te præcocibus, iam parcere uersibus opto,
 O decus o Bataui gloria prima soli.
 Tu dabis omnigenam matura in carmina uenam,
 Tu dabis ad Musam calcar & arma meam.
 Hactenus hæc, Batauæ sydus uenerabile gentis
 Lux Alemannorum candide Erasme uale.

AD ILLVSTREM D. RENATVM DVCEM AL-
 LOBROGVM ET COMITEM VILLARII.
 O decus Allobrogum magnorum altissima proles,
 Magne RENATE Ducum.
 Qua Rhodanus liquido iungit sua colla Lemanno,
 Præcipitatque uada.
 Quid Deus auspicijs & tam felicibus astris
 Te dedit his laribus.

Res

Res nostras pariterque tuas componere, & iram
 Cogere frena pati.

Dicimus exiguas quas possumus edere grates,
 Innumeras sed enim,

Ingenteisque simul superis debere fatemur
 Magne Renate comes.

Vera salus mundi, summi sapientia patris,
 Christus imago Dei.

Nil aliud propius iussit quam pacem & amorem,
 Nil prius esse ratus.

Natus homo ad pacem est, pacem natura reclamationat,
 Pace elementa sedent.

Pace stat hic orbis, sine pace relabitur orbis,
 In chaos omnigenum.

Pax facit ut melius ualeat Respublica Christi,
 Pace uirescit humus.

Christigenæ pugnant inter se, Turca quiescit
 Scilicet haud uigilans.

Heu miseri qui bella parant, qui castra sequuntur,
 Qui sibi fata ferunt.

Gratulor huic horæ, uentura gaudeo pace,
 Gaudeo pace data.

Hoc tibi debemus, debet tibi Gallia tota,
 Ipse tibi Rhodanus.

Allobroges debent, quod te tam clara creauit,
 Terra Renate sibi.

O nimum felix tanto commissa patrono
 Patria clara Ducum.

Felix

LIBER PRIMVS

Roma uelut digne magno Cicerone superbit,
 Et demostheneis attica turba sonis.
 Septem urbes certant docto quæ patria Homero,
 Treis genuit magnos Corduba clara uiros.
 Vnum te solem, quousque & sidera multa
 Protulerint oris Belgica regna suis.
 O latum festumque diem, qui numine dextro
 Te dedit in nostros mitis Erasme lares.
 Qua scindit liquidus basilea moenia Rhenus,
 Qua sunt Heluetijs fœdera prisca uiris.
 Est in te grauitas matura, modestia prudens,
 Socratici mores, cesariuscque decor.
 Ingenium felix, quo non præstantius ullum
 Dotibus hisce tuis Attica terra tulit.
 Sed te præcocibus, iam parcere uersibus opto,
 O decus o Barani gloria prima soli.
 Tu dabis omnigenam matura in carmina uenam,
 Tu dabis ad Musam calcar & arma meam.
 Hactenus hæc, Batauæ sydus uenerabile gentis
 Lux Alemannorum candide Erasme uale.

AD ILLVSTREM D. RENATVM DVCEM AL-
 LOBROGV M ET COMITEM VILLARII.

O decus Allobrogum magnorum altissima proles,
 Magne RENATE Ducum.
 Qua Rhodanus liquido iungit sua colla Lemanno,
 Præcipitatque uada.
 Quid Deus auspicijs & tam felicibus astris
 Te dedit his laribus,

Res

Res nostras pariterque tuas componere, & iram
 Cogere frena pati.
 Dicimus exiguas quas possumus edere grates,
 Innumeras sed enim,
 Ingenteisque simul superis debere fatemur
 Magne Renate comes.
 Vera salus mundi, summi sapientia patris,
 Christus imago Dei.
 Nil aliud propius iussit quam pacem & amorem,
 Nil prius esse ratus.
 Natus homo ad pacem est, pacem natura reclamationat,
 Pace clementa sedent.
 Pace stat hic orbis, sine pace relabitur orbis,
 In chaos omnigenum.
 Pax facit ut melius ualeat Respublica Christi,
 Pace uirescit humus.
 Christigenæ pugnant inter se, Turca quiescit
 Scilicet haud uigilans.
 Heu miseri qui bella parant, qui castra sequuntur,
 Qui sibi fata ferunt.
 Gratulor huic horæ, uentura gaudeo pace,
 Gaudeo pace data.
 Hoc tibi debemus, debet tibi Gallia tota,
 Ipse tibi Rhodanus.
 Allobroges debent, quod te tam clara creauit.
 Terra Renate sibi.
 O nimum felix tanto commissa patrono
 Patria clara Ducum.

Felix

LIBER PRIMVS

Felix ante alias q̄ pacem præferat armis.
 Et meliora malis.
 Sed quid opus longis ambagibus addere uerba.
 Sesequipedumq; manum.
 Proinde Renate faue, comes illustrissime, gentis
 Allobrogum specimen
 En tibi commendo quicquid potuisse uidebor,
 Me studiumq; meum.
 Falco decus patriæ, nostrorum insigne laborum,
 Perpetuumq; iubar.
 Quo duce magna sonant, & habent mea carmina laudem,
 Clara sonante lyra.
 Is mouet ingenium, & nostras quoq; suscitât arteis,
 Is iubet ire Chelym.
 Proinde beate Renate uale, longosq; per annos
 Viue Renate, uale.

3. AD D. LVDOVICVM BERVM BASILEIENSEM
 PHILOSOPHV ET THEOLOGVM.

Bere decus Rheni, patriæ solamen auitæ,
 Bere meum sydus, perpetuumq; iubar.
 Bere beata fides, maiorum fama tuorum,
 Bere pater morum, socraticiq; chori.
 Quo plectro, quibus Vranijs tibi digna loquamur?
 Quod genus harmoniæ candide Bere uoles?
 Dissiluit mea blanda chelys, mea fistula torpet,
 Et testudineæ dissiluerunt fides.

Raucaq;

ELEGIARVM.

Raucaq; barbaricum sonitat mea Musa boatum,
 Nec didicit blandæ tangere fila lyra.
 Tene canam, cui tanta Deus, cui tanta dedere
 Sydera, cui Pallas munera tanta dedit?
 Dignior es uenerande meis, maiorq; camœnis,
 Dignior hoc nostro mi Ludouice melo.
 Nil mihi cum musis commune, nec aptus ad ista
 Quæ pede gorgoneus flumina fudit equus.
 Et nec, ut ursa suum consueta est lambere foetum,
 Nondum maturos ipse relambo iocos.
 Tu cœlum doctus, tu certo sydera lapsu
 Prendis, & ætherios labere adusq; polos.
 Quot mundi, quot sint quæ rerum elementa uocentur,
 Quo superi cœlo flamina nostra locent.
 Quid spes, quidq; fides, chari quid gratia Christi,
 Quid χρης excelsa quæ subit astra polo.
 Omne genus rerum uoluit tua noscere Musa,
 Quicquid inest pelago, quicquid & astra tenent.
 Præterea domus ampla tibi, locuplesq; penates,
 Et cum diuitijs contigit amplius honos.
 Omne genus rerum quib; tua perspiciat mens,
 Et teneat rutilo lumina fixa polo.
 Doctrinam tamen exuperat tua uiuida uirtus,
 Et probitas ingens, & bona uita simul.
 Casta fuit tibi uita omnis, moresq; pudici,
 Ornat & ingenium candida fama tuum.
 Quid tibi Bere dari potuit plus? aut quid in isto
 Carcere mortali plus sibi poscat homo?

G Vita

LIBER PRIMVS

" Vita hominis, prope bulla, perit, quid uiuimus umbram,
 " Umbra sumus miseri, puluis & umbra sumus.
 " Sola manet uirtus, sunt omnia cætera mortis,
 " Solus amor Christi, & uita beata beat.
 Viuere quis nostrum tam falso nomine uitam
 Sanxit? & has tenebras quis tulit esse dies?
 Demens heu nimium nec sat rationis habebat,
 Nubila qui uerum dixerat atra diem.
 Proinde mori est iterum nasci, mihi tædia uitæ
 Huius, in alterius prata dedere uiam.
 Et desyderio uenturæ tangor arenæ,
 Non terret Phlegeton, non canis ille triplex.
 Non cocytecus populuscq; Poeticus omnis,
 Non nautæ rigido cruda carina salo,
 Eia age dimidium uitæ, pie Bere ualeto,
 Gloria rauriacæ splendor & urbis honos.

4. AD HERMANNVM RINCHVM AGRIPPINVM
 VBIVM SENATOREM, ET CAESARIS
 MAX. AEMILIANI REGISQVE
 VTRIVSQVE BRITANNIAE
 CONSILIARIVM.

Rinche decus patriæ, spes & solamen auitæ,
 Rinche decus Rheni, perpetuumq; iubar.
 Rinche fides ubiæ, sed & indyta gloria gentis,
 Rinche sub ætherios tollier apte polos.
 Cur rogo te celebrant alio sub sole Britanni?
 Cur recolit nomen puppis Ibera tuum?

Cur

ELEGIARVM.

Cur morinus diues? cur pronus in arma Batauus?
 Cur qui de Getico littore ducit opes?
 Nempe q; es talis, quem sic sapientia rexit,
 Ut uelit officio qualibet ora suo.
 Addere si placeat reges, comitesq; ducesq;
 Albionis splendor rexq; paterq; probat.
 Cæsar idem ostendit, uenturum sydus olympum.
 Quid magis ad laudes ducere posse putas?
 Si quisq; est a diuitijs laudandus in isto
 Carcere mortali, tu mihi primus eris.
 Si quisq; a linguis uarijs, atq; ore canoro,
 Doctus es ad multos uerba referre modos.
 Hellæumq; ducem referes, qui natus Athenis
 Fugit ad hostiles, perfica regna, domos.
 Aut, qui bis deno tonuit rex ore Bithynus.
 Aut, Galli domitor Iulius orbis apex.
 In te simplicitas sapiens, facundia præstans.
 Eloquium prudens, ingeniumq; sagax.
 Cur igitur Cæsar, cur te petiere Britanni?
 Nempe q; officijs pendet uterq; tuis.
 Cætera sub ticeo, quæ te tenet indyta uirtus,
 Qui dari mores, quæ inuiolata fides.
 Parce humili plectro, pauidæq; ignosce iuuentæ.
 Orat ab Heluetio musula parua solo.
 Et quas non possum dignas persolvere grates,
 Accipe de paruo munera parua uiro.
 Finge tibi missas ab eo qui mittere uellet,
 Si posset meritis æqua referre tuis.

G 2 Ad

AD MATTHIAM AQUANVM PHILOSOPHV
ET THEOLOGVM AGRIPPINENSEM.

Hactenus in nostris cur non dilecte camoenis

Meccenas positus, non ratione caret.

Nominis obstabat ratio, tum syllaba pugnans,

Quam nolim longas impedit una duas.

Si Mathiam dicam, multorum lesimus aures,

Et si Matthiam forsitan arte caret.

Fecerat id Naso, claudio non dicere uersu,

Aut Tuticanum audet, Tuticanumue loqui.

Nomen eat, nostris frater succede camoenis,

Quodue lyra, ausculta, concinet oro melos.

Tu mihi prima salus, tu nostræ gloria uitæ,

Ingenij grauitas, perpetuumq; decus.

Te solum meditor, gaudebam (crede canenti)

Aspectu placido colloquioq; tuo.

Tu mihi quicquid ago, blanda sub imagine semper

Præsto es, & ante oculos uideris esse meos.

Tu sophiam dederas, uafros effingere elenchos,

Claudereq; in gyrum dicta proterua doces.

Pabula prima dabas, sitienti porrigis undam,

Suggeris auditu casta susurra meo.

Impellit tua me probitas, tua uiuida uirtus,

Vrgent dulciloquo blandula uerba sono.

Hæc scribam, tua forma placet, tua uita Deorum.

Hoc coeleste caput tam ratione sagax.

O me felicem, dum, te duce, mœnia lustro

Quæ Sophia erexit, quæq; Minerua tenet.

Num

Num superos lesit quondam mea clara iuuentus?

Heu tarde nimium pascua ad ista ueni.

Mane satis, si te semper licuisset habere,

Nam te postposito, barbarus autor erat.

Nunc te plusq; habeo Glareano candida uati

Spes, uitæ exemplar, sydus, imago, decus.

Tu me quodcunq; est iubeas, ego iussa capeßsam,

Tu certam monstres dulcis Aquane uiam.

Atq; ego dum uiuo, uiues quoq; candide mecum

Vnica spes animi, dulcis Aquane mei,

Tu mihi fluctuagis certus nauderis in undis,

Non sine te pelagi rauca fluenta peto,

Dum rugit leo, dum montanis sauiit in oris

Vrsus, & hyblæa gaudet hymettus ape.

Vnus amor nobis, una est sincera uoluntas,

Corpora nostra iugo spiritus unus habet,

Optima persuades, utinam non relinquere possem,

Sed super imposito semper adesse iugo.

Parce iuuentuti, rituq; ignosce sinistro,

Aetas det mœres difficilemq; ferat.

Currebam quondam spaciofo paruulus agro,

Et locus in pueris tum mihi primus erat.

Paulatim subiit uariarum copia rerum,

Sum iuuenis fateor, sum male doctusego

Sim grauis, en spernor, cognomine hypocrita dicor,

Implumisq; uocor Dædaliusq; puer.

Zoilus igniferas phaethonta subire quadrigas

Succlamat, dum me rectius ire uidet.

G 3 Quis

Quis potuit, quæso, recte facere omnibus unus?
 Profiliat, genitum pangimus esse Deum.
 Dij superi, quonam modo recto tramite eundum est?
 Mantica quæ tergo non modo picta meo?
 Simplicitas placuit, tu simplicitatis amator,
 Corrige quæ mala sunt, cætera quæso file.
 Et meminisse iuuat, dum me pia fata referuant,
 Dum mea perpetuo gloria in orbe uolat.
 Carminis esto hic pes, si quid mea musa meretur,
 Te canat, & meritis præmia digna ferat.

AD HIERONYMVM ARTOLPHVM RHETVM
 MEDICVM ET MVSICVM.

Rhete decus *μουσῶν*, Muttanæ gloria gentis,
 Qua caput indomitum
 Exerit, & nitidus profert sua cornua Rhenus
 Horridus in Borean.
 Qua Leopontinis Etruatica rura colonis
 Flumine secta patent.
 Huc ades o nostros solus miserate labores,
 Effugiumq; meum.
 Errabam Troia incensa, Rhamnusia cornu
 Leserat heu miserum.
 Vnus eras per quem uoluit mea Musa renasci,
 Vna salus miseræ.
 Das epulas, das uina mihi, quæ Rhetica terrent,
 Rhete Falerna Deum.
 Das tectum, sub quo licuit mihi quicquid honestum,
 Pierides quod amant.

Et dulci

Et dulci reuocas cantu, mea membra labore
 Exanimata graui.
 Multa mihi bona largitus, multa hospes abunde,
 Plus quoq; q̄ merui.
 Pro quibus ut referam dignas Hieronymæ grates,
 Splendida lingua deest.
 Sed neq; deest animus, neq; mens mea in omne parata
 Iusq; decusq; tuum.
 Proinde tibi mea Musa canit, bene factaq; librat,
 Et dolet opprimier.
 Sed ueniet fortasse dies, qua digna rependam,
 Nunc uoluisse sat est.
 Velle satis, cum non possim, sed finge repensum,
 Quando ego posse uelim.
 Digna ferat Christus, quæ nos tibi ferre nequimus,
 Digna tibi superi.
 Promeritum recolo, quem sit dignatus Erasmus
 Colloquio adcipere.
 Et uerbis lactasse pijs, quibus arrigit aures
 Phœbus & Aonides.
 Te medicina fouet, magnusq; Galenus, & illo
 Hippocrates senior.
 Ipse uides, quæ sit natura potentibus astris,
 Sydera quid ualeant,
 Quid creet exanguis humano in corpore morbos,
 Omnigenumq; malum.
 Quo pellenda modo febris, aut medicanda phrenesis,
 Quo fugienda Phthisis.

Multaq;

LIBER PRIMVS

Multaq; præterea meliore sonanda *camœna*,
 Dandaq; in ora uirū.
 Proinde uale, ualeant qui te genuere parentes,
 Coniugiumq; tuum,
 Atq; ego si bene quid merui erga multa merentem,
 Dic Glareane uale.

AD AGABERTHVM SALANDRONIVM
 BASILEIENSEM VIRVM HVMANIS-
 SIMVM, ET IURISPERITVM.

Chare Salandronie, & nostris fidissime rebus,
 Chare Agaberthe, tuæ gloria prima domus.
 Chare hospes, quo non isto mihi charior orbe,
 Chare sub hanc oram semper amate mihi.
 Eia faue, stultum produnt mea carmina mundum,
 Stulta quidem res est, non male nata tamen.
 Mille facit mundos prudens Democritus, omneis
 Prudenteis, omneis simplicitate bonos.
 Vnum hunc ceu stultum risit prudenter, & intra
 Conclussit stomachum quicquid hic orbis habet.
 Felix Democriti ingenium, sed opinio felix,
 Democritus felix, Democritiq; typi.
 Risit Aristoteles tam prudenti & subtili
 Iudicio, risit non bene salsa putans.
 Scilicet ut iuuenem audacem præponere rebus,
 Et palmam posset solus habere σοφῶν.
 Solus Aristoteles magnorum stella sophorum,
 Pulcher Alexander solus in orbe Deus.

Vt doctus

ELEGIARVM.

Vt doctus superet doctos, laurumq; reportet,
 Vt male sanum orbem non bene sanus agat.
 Tam sapiens rerum sector, nouus arbiter orbis,
 Solus nusq; hæret, prælia solus agit.
 Totus in hunc stultum demersus lumine mundum,
 Nil quod erat supra hunc noscere cura fuit.
 Vnum motorem uidit, fateor, coluitq;
 Cur genitam molem hanc ingenitam esse probat?
 Cum faciat tamen infinitum, ac cuncta potentem
 Motorem rerum, mobiliumq; patrem.
 Infinitus erat, potuit producere mundum
 Haud dubie ex nihilo, & cuncta creare simul.
 Quid si unum, cur non pluris, uariosq; creare
 Ille opifex rerum conditor ille potest?
 Aut si hic est solus nobis bene cognitus orbis,
 Quis demens alios abnegat esse rogo?
 Aut hoc qui sciri potuit? cum nostra sub orbe hoc
 Cognitio sedeat, limite pressa suo.
 Ceu stultos etiam uelit omnia scire Deum rex,
 Ceu nequeat sine te consilium esse Deum.
 Solus Aristoteles mundum sine fine gubernat,
 Solus hic æternum perpetuumq; facit.
 Felices homineis probat, & pistrina beata,
 Felices stultos esse negare potest?
 Demiror quicq; felix potuisse uideri,
 Talibus in nebulis, talibus in tenebris.
 Quid satius fuerat se non ostendere stultum,
 Atq; bona gradier simplicitate uiam.

H Sed tam

Sed tam cæcus adest insanis mentibus ardor,
 Tam multis animos cæca cupido rapit.

Vt quenq; nequeas ex tot modo millibus unum
 Dicere prudentem, chare Agaberthe uale.

AD OSALDVM MYCONIVM LVGERNANVM
 BONARVM LITERARVM PATRONVM.

Candide pars ingens nostrorum Osalde laborum,
 Seu qualem Alcides, Pirithousue petat.

Surgit amazonio pharetrata caterua flagello,
 Et mihi Centauri bella cruenta parant.

Huc ades o Theseu, tua ope est opus, accipe tela,
 Tela uenenatis obijcienda malis.

Omnia in hoc mundo vincit patientia, & atas,
 Et labor, & probitas, ingeniumq; sagax.

Laudo tuum ingenium, quod & ipse probauit Erasmus,
 Pallados ille pater, mœoniq; chori.

Temporibus q; sit Socratis Plato natus Athenis
 Gaudet, & exuuias ille triumphus habet.

Lætor ego q; temporibus sum natus Erasmi,
 Gaudeo, & exultans bella trophæa fero.

Ah quoties agro comites affatus amice est,
 Pabula quanta animæ contulit ille meæ.

Is docuit mores, meliusq; infudit IESVM,
 Is docuit cœlum, perpetuasq; domos.

Et docuit penitus stultum contemnere mundum,
 Vexit & ad superos mentem animumq; meum.

Quid dare plus posset Cræsusue Cyrusue roganti?
 Quid Calaber diues, quid Sybarisue potens?

Ille

Ille hinc digrediens, docta sciotericon umbra,

Dona dedit dextræ munera eburna meæ.

Accipe, ait, nostri monumentum & gluten amoris,

Accipe phidiaca dona polita manu.

Vmbra tibi uitam notat, & uaga gaudia mundi,

Circulus ætherio sydera clara polo.

Elige utrum malis, utinam tibi sydera cordi,

Et qui syderibus præsidet orbis herus.

Accepi lachrymans, nomenq; incidere iussi,

Osculaq; huic ipsi terq; quaterq; dedi.

Sed redeo, gratare tuis Osalde camœnis,

Est aliquid tanto complacuisse uiro.

Plus certe, q; si gelidis mea musula metris

Strideat, atq; oneret teq; tuumq; caput.

Gratulor & patriæ, uentura gaudeo uita,

Quæ graios fonteis romuleosq; refert.

Heluetios priscos, gentem in fera prælia natam,

Comperimus græco uerba notasse stylo.

Atq; utinam positis etiam nunc refluat armis,

Quicquid apud graios romulidasq; fuit.

Ecce Camillus adest, pius & facundus Erasmus

Quo nil candidius romula terra tulit.

Miles ego, q; uis imbellis, inutilis, æger,

Ære tamen mereo, teq; merere uelim.

Nec timeas uulgus nebulonum & inutile mundo,

Nec Chrysippeas fulmina cæca faces.

Chare uale, pharetrata fugit tua tela caterua,

Chare uale Theseu, quo duce tela dedi.

H 2 Ad Iacobū

LIBER PRIMVS

AD IACOBVM ERYTHROPO-
LITANVM HERCINIVM
MATHEMATICVM.

Candide cur optas uersus Iacobe boantes?
Cur petis illepidæ stridula fila lyræ?
Gaudia quæ portant insulsi carmina uatis?
Læticæ quid habet barbara lingua Getæ?
Nulla mihi altiloquo quæ uisa est Musa Maroni.
Nullusq; Ascræa fons mihi potus aqua.
Orphea non uidi syluasq; ferasq; trahentem.
Fistula quæ fuerit nescio Panis ego.
Totus ego sine mente sono, sine Apolline psallo.
Concrepuere lyræ, concrepuere fides.
Anne rudes calami, testudineiq; ululatus,
Te pepulere, meum carmen amare, rogo?
Hoc si forte uelis placidas obtundier aures,
Rideo, nec bene te pectus habere puto.
Ne tamen aut rigidus uidear, seu uelle rogari,
En cecini in laudem nominis illa tui.
Sæpe tuum ingenium, duros ego sæpe labores
Admiror, studium sæpe rependo tuum.
Tu teretem pando mundum concludere cyclo
Doctus, & exiguis astra uolare globis.
Quicquid habent Indi, quæ fumida regna Sabæus,
Tenuia quæ Seres uellera nata legant.
Cur apud Elmeones medio Sol uisitur anno,
Cur refluant Blemyis noxq; diesq; pares.

Inuida

ELEGIARVM.

Inuida quæ gelidam portendant sydera mortem,
Cur premat herbosum Sirius ustus agrum.
Cur repedent aliqui gyro curuante Planetæ,
Quare Atlantiades ludere uisus iter.
Quo pacto argutos deceat dissoluere Elenchos,
Palladia & telis ponere scuta uaftris.
Quæ natura sagax, dubiaq; tonitrua nube,
Et ferrugineo fulmina missa polo.
Omnia percalles, maiori es dignus honore,
Quæ te percelebrem carmina nostra ferant?
O utinam nobis ea tempora fata dedissent,
Et dare eam uellent tempora forte diem.
Qua nemus Helueticum, quod uestro in littore Rheni,
Sub libertatem posset adire suam.
Res nunc tornatur, felicem crescere discum
Oremus, reditum sydera iusta dabunt.
Hæc tecum lusi, pueri quoq; lusimus olim
Cum dabat Aonias Musa Erythræa dapes.
(Chare Rubelle tuo tam facundo ore Michael,
Dij tibi dent meritis præmia digna tuis.
Vnus eras, per quem quondam mea Musa renata est,
Vnus es Helueticæ gloria prima lyræ.
Quicquid habent igitur solidæ mea carmina laudis
Hoc totum debent chare Rubelle tibi.)
Sis memor Heluetij præmaturi q; Poetæ,
Id quod ego feci, chare Iacobe uale.

FINIS PRIMI LIBRI ELEGIARVM.

H 3 Ad

LIBER SECVNDVS

AD GVLIELMVM GALLINARIVM VBIVM,
VENERANDAE NOBILITATIS CLARIS-
SIMVM ADOLESCENTEM.

LIBER SECVNDVS.

S Alue Caesariae non ultima gloria terrae,
Portio magna animae mi Gulielme meae.
Si plureis mea Musa colit, si carmina fingo,
Eia mihi imprimis nonne canendus eras?
Accede o frater nostris placidissime uotis,
Accipe Castalio flumina fusa mero.
Non ego te abruptos iubeo conscendere montes,
Nec te Dædaleam chare docebo uiam.
Sola uia ad superos nobis quærenda sub isto
Corporis hospitio, cætera temne puer.
Est Deus, estq; dei genitrix, sunt numina cœli,
Hoc iter ut doceant sæpe uocanda tibi.
Dura uia est lapide, & sinuosis orbibus arcta,
Ardua q; ambiguo sydera calle petit.
Non tibi diuitiæ, non falsi gloria mundi,
Nil quod mortale est, tale parabit iter.
Esto Gigantæis glomerentur uiribus Alpes,
Cumq; suis astat molibus altus Athos.
Tum superimpositi Pindusq; & Olympus & Othrys,
Et quicquid cœlum tangere posse putes.
Niteris ha frustra, frustra contendimus arte,
Est aliud, nobis quod dabit illud iter.
Quod si forte roges quid sit quod in æthera ducit,
Distichon hoc memori mente reuolue precor.

Sola

ELEGIARVM.

Sola salutiferi placidissima gratia Christi,
A tenerisq; hominem consenuisse bonis.
Cum sit nostra ætas morbis oppleta malignis,
~~Nec iuuenes uolumus quod uoluere senes.~~
Et bene proposuit iuuenis, sed sterit adultus,
Ex placido uirulo taurus abibit iners.
Curandum a teneris ne te comprehendat Erynnis,
Quam nostri sædi uix domuere decem.
Hanc facile effugies, si lumen ab æthere summo
Illustret mentem mi Gulielme tuam.
Q; si iter est partum, patet alti ianua cœli,
Nullæ te sentes nulla moratur humus.
O te felicem si postera suppleat ætas,
Quæ bene pinxit agro casta iuuenta suo.
Eia age chare uale, cum sit tibi longa supellex,
Sit satis hæc Vbio concinuisse meo.
Et potui longis sensum portendere uerbis,
Sed quid opus Gryppis mi Gulielme meis?
AD PETRVM SCVDVM GLAREANVM
CLARISSIMVM ADOLESCENTEM.
Candide iandudum cur uersus Petre recuso?
Quidue meæ celo plectra iocosa lyrae?
Ipse ego (crede) tuas inhio, sitioq; camœnas,
Et, nisi scripssisses, pene odiosus eras.
Fac ueniant curuis tua carmina Petre phaselis,
Afferat & lepidos multa carina sonos.
Dilige supremum, Deus est quod prædico numen,
Sancta Dei genitrix sit tua cura uelim.

Ille tibi

LIBER SECVNDVS.

Ille tibi quæcunq; uoles optata ministret,
 Ista pudicitiam, cætera multa teget.
 Sunt aliæ cœli nymphae, sanctiq; penates.
 Numina sunt patriæ sæpe uocanda tibi.
 Hillarion Gallus, pictonæ gloria gentis,
 Et longum emensus dux Fridolinus iter.
 Semper eget superum auxilijs homo, quippe sub umbris
 Repit, & in tenebris uix sua damna uidet.
 In tenebris natat omnis homo, lucemq; perosus,
 Nescio quas nebulas, & loca cæca subit.
 Nil bene cum uideat, uidet attamen omnia belle,
 Tantus inest animis error & aura mali.
 Quid stultus mundus, & quid stulta negocia mundi,
 Me miseretq; mei, me miseretq; tui.
 Viuere discendum semper, qui uiuere nescit,
 Quicquid id est quod scit, somnia stulta puto.
 Bellua mundus hic est, longe truculentior hydra,
 Vincit in immensum omnia monstra modos.
 Molliter hunc tractes opus est, patiaris oportet.
 Da manibus plausus ferto sub ora cibum.
 Ius habet in corpus non in mentemue animumue,
 Est uia qua potis es perdomuisse ferum.
 Auxilium a superis petito, tu cede benigne
 Temporibus, caue quæ pœnituisse potes.
 Iracunda fera est, placidus tu, subdola tota,
 Tu Curios supera sedulitate precor.
 Si male te uexent sutores atq; subulci,
 Ingenuus placido pectore ferto malos.

Non

ELEGIARVM.

Non didicere aliud, tu qui uis comis haberi,
 Est operæ precium talia posse pati.
 Cætera scis, nec eges alieno Petre magistro.
 Quod ratio dicet fac tua Musa uelit.
 Iam molire animum, patriæ spes altera nostræ,
 A teneris uirtus sit tibi pulchra comes.
 Pauca quidem scribo, præsto est mea semper imago,
 Quæ mea sunt, tua sint, quid mage Petre petis?
 Sicut ego te plus docui, sic plus quoq; amaui,
 Sed quid uerus amor paruule scire nequis.
 Forte scies olim, tibi si præceptor iniquus,
 Seu lallator iners uix elementa docens.
 Tu modo chare uale, præceptorisq; memento,
 Rursus amor iussit dicere Petre uale.

AD LVDOVICVM CARINVM LVCERNA-
 NVM CLARISSIMVM ADOLESCENTEM.
 Imbuerat linguam, & nostros penetrauerat artus,
 Castaliusq; liquor, Pieriusq; calor.
 Hinc aderat Clio, sterit hinc Iesseius Heros,
 Hic Helicon, illic Delia laurus erat.
 Te canerem (quid enim sibi uult hæc uisio quæso?)
 Vnica spes patriæ mi Ludouicæ tuæ,
 Qua trahit in spaciū rapidus sua brachia Budas,
 Qua sedet ad uitreum celsa Lucerna lacum.
 Scilicet in nostras uenias bene digne camœnas,
 Et labor & Musæ portio grata meæ.
 Admonitus ne temne meos, quos ipse probabis,
 Cum reliquos annos tempora certa dabunt.

I Viuere

*Tormenta trahunt
idcirco magis
tanta sunt
solita fortis*

Viuerē in humanis mors est, si sydera spectes,
Sine quid est lero tristius, orbis habet.
Vexamur uarijs per membra calētia morbis,
Non nox in requie est, non sine lite dies.
Continuam in nobis pugnam cur dicere sanum?
Cur falsum triste hoc uiuere nomen habet?
 Nempe q̄ hic animus, cœlesti semine natus,
 Nil nisi terrenum gaudia falsa uidet.
 Et sedet in tenebris, totusq̄ est carcere uinctus,
 Et neq̄ se noscit, nec mala tanta notat.
 Q̄ si quando suas posset perpendere uires,
 Corporeas pœnas & sua damna uidens
 Protinus auolitet, uel si compage moretur,
 Semper ad ætherias lumina uertet opes.
 Hæc quorsum? certe ut noscas, qui blanda iuuentæ
 Tecta subis, dubio quantus in orbe labor.
 Quantaq̄ corporeæ sub sint mala semina molis,
 Q̄ fragiles curæ, q̄ male sanus amor.
 Q̄ multi errores, & stulta negocia sensus,
 Q̄ lachrymæ multæ, q̄ malefida fides.
 Nil nobis aliud causa propiore necesse est,
 Nil melius facies, utiliusq̄ strues.
 Q̄ sanam cures in sano corpore mentem,
 Liber ut est animus, liber ut ille uolet.
 Huic æther patria est, celsa tua lumina cœlo
 Fige, quid exilijs inuauat usq̄ tui?
 Qui moritur uiuet, uiuens morietur oportet,
 Eminus hic fini, cominus ille meat.

Sed quorsum

Sed quorsum uolitet post condita spiritus ossa?
 Quo tua te ducet uita beata, scias.
 Si bene uixisti, qui cœlum perdere possis?
 Non dubites, ueniæ est, qua bene spero, locus,
 Sæpe sed ad Christum sinuato poplite cundum est,
 Vnde tibi ingenium, & gratia plena fluct.
 Hæc duo qui supplex a Christo poscere nescit,
 Huic neq̄ Christus adest, & neq̄ sanctus amor,
 Lusimus hæc, certe ut nostri non immemor esses,
 Vade uale, patriæ lausq̄ decusq̄ tuæ.

AD DANIELEM ERYTHROPOLITANVM
 HERCINIVM PRAECLARAE NOBILITATIS ADOLESCENTEM.

Nobilitatis honos, ueneranda stirpis alumne,
 Vnica spes uitæ, mi Daniele meæ.
 Huc ades, & queruli comprende uolumina plectri,
 Posce uelim blandæ fila canora lyra.
 Aures arrigito, non sum tibi inutilis autor,
 En ego quæ profunt commonuisse uelim.
 Forma placet, probitasq̄ ingens, & utroq̄ parente,
 Vita probæ, & certans cum probitate pudor.
 Eia age ne teneram uitij frustra iuuentam,
 Nobilitas pereat non patiare tua.
 Ordine discutiam, quæ paucis prendere uerbis
 Mens erat, hæc animo sunt repetenda tuo.
 Posce salutiferum syncæro pectore Christum,
 Virgo decus cœli sit tua cura uelim.

I. Quicquid

*Torquax trahitur
toleramus hunc rixam
tanta enim comitum
fidelis per hunc in tempore*

Viuerē in humanis mors est, si sydera spectes,

Sine quid est lero tristius, orbis habet.

Vexamur uarijs per membra calentia morbis,

Non nox in requie est, non sine lite dies.

Continuam in nobis pugnam cur dicere sanum?

Cur falsum triste hoc uiuere nomen habet?

Nempe q; hic animus cœlesti semine natus,

Nil nisi terrenum gaudia falsa uidet.

Et sedet in tenebris, totusq; est carcere uinctus,

Et neq; se noscit, nec mala tanta notat.

Q; si quando suas posset perpendere uires,

Corporeas pœnas & sua damna uidens

Protinus auolitet, uel si compage moretur,

Semper ad ætherias lumina uertet opes.

Hæc quorsum? certe ut noscas, qui blanda iuuentæ

Tecta subis, dubio quantus in orbe labor.

Quantaq; corporeæ subsint mala semina molis,

Q; fragiles curæ, q; male sanus amor.

Q; multi errores, & stulta negocia sensus,

Q; lachrymæ multæ, q; malefida fides.

Nil nobis aliud causa propiore necesse est,

Nil melius facies, utiliusq; strues.

Q; sanam cures in sano corpore mentem,

Liber ut est animus, liber ut ille uolet.

Huic æther patria est, celsa tua lumina cœlo

Figge, quid exilijs te iuuat usq; tui?

Qui moritur uiuet, uiuens morietur oportet,

Eminus hic fini, cominus ille meat.

Sed quorsum

Sed quorsum uolitet post condita spiritus ossa?
Quo tua te ducet uita beata, scias.

Si bene uixisti, qui cœlum perdere possis?

Non dubites, uenia est, qua bene spero, locus,

Sæpe sed ad Christum sinuato poplite eundum est.

Vnde tibi ingenium, & gratia plena fluct.

Hæc duo qui supplex a Christo poscere nescit,

Huic neq; Christus adest, & neq; sanctus amor;

Lusimus hæc, certe ut nostri non immemor esses,

Vade uale, patriæ lausq; decusq; tua.

AD DANIELEM ERYTHROPOLITANVM
HERCINIVM PRAECLARAE NOBILITATIS ADOLESCENTEM.

Nobilitatis honos, uenerandæ stirpis alumne,

Vnica spes uitæ, mi Daniele mea.

Huc ades, & queruli comprende uolumina plectri,

Posce uelim blandæ fila canora lyra.

Aures arrigito, non sum tibi inutilis autor,

En ego quæ profunt commonuisse uelim.

Forma placet, probitasq; ingens, & utroq; parente,

Vita proba, & certans cum probitate pudor.

Eia age ne teneram uitæ frustrare iuuentam,

Nobilitas pereat non patiare tua.

Ordine discutiam, quæ paucis prendere uerbis

Mens erat, hæc animo sunt repetenda tuo.

Posce salutiferum syncæro pectore Christum,

Virgo decus cœli sit tua cura uelim.

I. Quicquid

Quicquid habes dedit ille tibi, corpusq; animumq;,
 Si quid habes super hæc, contulit ille tibi.

Hæc phlegetontæos facili prece dimouet amneis,
 Et cohibet nati tela tremenda sui.

Sedulus hinc sanctum uirtutis numen a dora,
 Hac sine nobilitas non erit ulla tibi.

Hercule nobilitas nihil est nisi candida uirtus,
 Si qua putes aliud, decipere palam est.

Solam uirtutem post funera scito perennem,
 Hæc te nobilitat, perpetuumq; facit.

Romanam spectes incuruo poplite Coclem,
 Virgo natans Tybrim Clœlia nota tibi.

Et Decij & Fabij, & clara uirtute Camillus,
 Moratusq; alto cum Cicerone Cato.

Sit tuus exemplo genitor, pudibundaq; matris
 Oscula, quæ gremio te ueneranda tulit.

admonuit Heu q; turpe, probos uirgines sedare parentes.
 Virtuti uerso limite terga dare.

Hæc ita, deinde unum hoc, socios comitesq; probatos
 Selige, qui mores condidicere bonos.

Effuge lurchones tumidoq; ab domine uentres,
 Et bibulos semper dira uenena putes.

Nec tu femineam iuuenis sectabere fraudem,
 Crede mori satius, q; muliere frui.

Alcides domitor monstrorum, hydræq; fauilla,
 Seruit iners Iole, cultaq; pensa trahit.

Quem non Bos, quæ non Leo, non Erymanthus ursus,
 Fœminæ mulcent suauia blanda genæ.

Sis uerax

Sis uerax, constans, & toto sobrius æuo,
 Nilq; uerecundo pulchrius ore loqui.

Virginitas placeat, qua nil præstantius orbe,
 Nilq; pudicitia mi Daniele tua.

Cætera scis, quæ non mea stridula Musa recenlet,
 Nam meliora dabo, dum mea dicta tenes.

Nobilitatis honos, & priscae stirpis alumne,
 Dulce decus nostrum mi Daniele uale.

AD IOANNEM ERYTHROPO-
 LITANVM HERCINIVM
 DANIELIS FRATREM.

Dicerer ingratus, lethæoq; obrutus amne,
 Si tibi Ioannes carmina nulla darem.

Impellor probitate tua, tua uiuida uirtus
 Cogit, in hos monitus longius ire uelim.

Accipe Pierijs paruam de fontibus undam,
 Amne Aganippæo, Castalioq; mero.

Sæpe tuum rapitur tristi uertigine corpus,
 Sæpius impatiens predidit ossa dolor.

Sis pie Ioannes patiens, memorare quid isto
 Christus agat stimulo, quid uelit ille tibi.

Nemo est qui morbo careat, quem non quoq; carcer
 Corporeus, quem non languida membra premant.

Semper homo asuescat, duos tolerare labores,
 Sudorem iuuenis, tum mala ferre senex.

Sunt tibi diuitiæ, & multa uirtute parentes,
 Nobilis es clara stirpe uerende puer.

I 3 Non omni

Non omni Deus omne dedit, nec partibus æquis,
 Munera in humanum contulit ulla genus.
 Hunc acrem bello, hunc grandi sermone potentem.
 Constituit Deus hunc agminis esse ducem.
 Huic Polyphemæas dedit acri in corpore vires,
 Ingenium ast alter comis Vlyssis habet.
 Nobilitate alta, & summo rationis honore,
 Te Deus exornans, cætera multa dedit.
 His contentus abi, dubitas an ne ulla negabit
 Quæ prosunt animæ pabula sancta tuæ?
 Fac tua nobilitas, nullo sit fuscida sæclo.
 Fac tibi succurrant splendida gesta patrum.
 Curandum est, ne sit mens ægra in corpore sano,
 Quæ si non sanum hoc, mens tamen esse potest.
 Ah satius mentem sanam, quæ corpus habere
 Sanum, si vitis mens male sana ruat.
 An dubitas utrum melius, corpusue animusue?
 Perpetuæ menti membra caduca refer.
 Mundi ingens minimo prius æqua est machina puncto,
 Et superas uastum guttula parua fretum.
 Quæ sit corporeæ mens æquiparanda figuræ,
 Quæ sit perpetuum uile cadauer opus.
 Hæc trutina pende, & mæstos sepone dolores,
 Post fragiles curas altera uita subest.
 Quæ non frigoribus, quæ nullo exæstuet igne,
 Nulla ibi in æternum linea mortis erit.
 Nullus ibi ægrotos quatit æger anhelitus artus,
 Nullus ibi excruciat corpora sancta dolor.

Hæc illa

Hæc illa Italia est, hæc est quam tramite longo,
 Troius Aeneas quærit aditque uia.
 Hucce laboremus, quæ cætera multa referrem,
 Non habeo atque habeo non habeo ipse tamen.
 Iamque uale, longos, & sanus, uiue per annos,
 O decus, o ueræ nobilitatis honos.

AD HENRICVM TREVANVM SAXONEM
 CLARISSIMVM ADOLESCENTEM.

Indyta Saxonix proles, ueneranda propago,
 O noua lux patriæ candide Saxo tuæ.
 Ut possem, uellem meliore sonare cothurno,
 Dona etiam genio pendere digna tuo.
 Non est quod nolim, nihil est quod ferre recusem,
 Si prodesse tibi Musula nostra queat.
 Eia age Treuana non infima gloria gentis,
 Huc ades Albini lausque decusque soli.
 Qua Gotthus reboat longum protensus in æquor,
 Qua trahit indomitam stridulus Albis aquam.
 Qua scindit geminos rabies uisurgia Cauchos,
 Qua ferus Oceano Cimber in arma ruit.
 O utinam uentura tibi bene prosperet ætas,
 Et præcedenti sit, rogo picta sequens.
 Non te blandus amor iaculis caue ledat acutis,
 Nec te blanditijs femina turpis agat.
 A teneris assuesce bonis, magis utile nullum
 Præceptum, utilius non dabit ipse Plato.
 Quid sit te socios prauos, hominesque bibaces,
 Fœmineamque aciem rite cauere uelim?

Id nihil

Id nihil est, bello tibi dux tu solus in illo,
 Tu monitus memori corde reconde meos.
 Fac precor abscedas gelidos Aquilonis ad axes,
 Qui noticam puro corpore cernis humum.
 Disce sub hac lachrymarum mole pericula ferre,
 Disce sub his tenebris millia damna pati.
 En natura fluens, & toto debilis aëo,
 Auxilio Christi languida semper eget.
 Huic tu funde preces, atq; ante altaria supplex
 Exora, & flexo poplite dona pete.
 Id primum, ne sit mens aëra in corpore sano,
 Irroret mentem gratia sancta tuam.
 Vincere enim carnem nostra hæc non illa potestas,
 A superis dabitur iure petenda tibi.
 Adde etiam sacrum Mariæ genitricis amorem,
 Quæ renuit nullas immaculata preces.
 Et reliquas Christi nymphas, quibus omnia debet,
 Si cui uirginitas, Hippolytiq; pudor.
 Sunt uerua huic pugnae, sunt certi robora ualli,
 Sunt quo debello millia tela mihi.
 Nam quoties uideo plagati uulnera Christi,
 Et mœsto apparet passio sancta typo.
 In melius uertor, nec amor sua spicula tendit,
 Nil habet in nobis dira libido ioci.
 Sed finem monitis faciam, præcepta uoluntas
 Non habet, ipse tibi ni tibi iura dabis.
 O utinam melius quæ sint uentura renoscas,
 Ah tu q̃p felix, si mea dicta notes.

Et ne

Et ne quis dicat, sed quid perpende canatur,
 Nec q̃ paruus ego carmina temne precor.
 Vera loqui possum, q̃uis mihi curta supellex.
 Sæpe etiam indoctus, quæ bene falsa monet.
 Stultus ego, nondum bis senus fluxerat annus,
 Quando sub alpino uertice pastor eram.
 Et miror Phœbum Clio Cliusq; sorores,
 Quid stupidum toties ad sua sacra uocent.
 Sed furor est, is me musarum tinxit ad amnes,
 Esse putes uatem qui modo pastor eram.
 Sæpe ouis hoc uoluit, uoluit quoq; sæpe iuuenca,
 Sæpeq; balatu capra petulca suo.
 Nec refert q̃ te rigida regionis alumnum
 Scindat ab Heluetio linea longa solo.
 Nil nobis flendum, tempus, sic spero, futurum est,
 Quo nos unus amor, iunget & una dies.
 Vnus amor Christi, tempusq; diesq; futuri
 Sæculi, & aeterno uita quieta loco.
 Longior obgyrat, iustoq; licentius exit,
 Et mage q̃p deceat, fida phaselus abit.
 Parce precor rudibus (nam sunt incondita) metris,
 Aut si carmina sunt, carmina sume precor.
 Lusimus hæc etenim, maiora canenda referuo,
 Aut si succinimus cantica sume lubens.
 Iamq; uale, tibi notus ego, & sententia nota est,
 Si bene quid monui, dic Glareane uale.

K Ad Antonium

AD ANTONIVM SELIDANVM VBIVM
INGENIOSVM ADOLESCENTEM

Antoni Selidæ decus & gratissima proles,
Qua uix est Vbio clarius ulla solo.
In me si totus descendat Phœbus Apollo,
Et Nymphæ Aonides Pieriusq; calor.
Immergarq; tibi Dirce, rebibamq; liquoresq;
Ordiner capiti carmina digna tuo.
Digna tuo ingenio canerem, & tanta indole digna,
Digna q; pro studijs mi Selidane tuis.
Nil opus est ut te moneam, tu te ipse monebis,
Nil opus est guttas in mare ferre novas.
u Hercinijs Vros portans seu noctuam Athenas,
e Is ferat Alpinis frigora cana iugis.
ce Exemplo tibi sit Libycis Antonius aruis,
Qui sua in exusta membra fatigat humo.
Non illum populi plausus, non splendida coniux,
Non etiam sæcli gloria caeca sui.
Nil quod momentumq; atomosq; referre uidetur,
Nil quod sub sole est pectora sancta mouet.
Sola redemptoris liuentia uulnera Christi
Basiat, & saxo pectus inermis quatit.
Sape illum læsit cauda metuendus adunca
Scorpius, & morsu uipera cruda suo.
Dicitur & diuum sterili Basiliscus arena
Vexasse, & uisu damna tulisse suo.
Quoq; magis stupeas, fallax in sæcula dæmon
Creditur in facies saepe abiisse novas.

Protea q;

Protea q; edoctus, tristesq; effingere formas,
Horrida q; igniuomis sibila ferre labris.
Dij quoties uisus paruis Pygmaeus in armis,
Moxq; Cyclops uno lumen in orbe ferens.
Iam leo, iam tygris, saliensq; in cornua taurus,
Iam piscis, iam aries, iam leopardus abit.
Inq; unum iungens ursumq; aprumq; canemq;
Lernæumq; tibi uasta Chimæra caput.
Aspicit intrepidus diuina Antonius arte
Præditus, & formas præcipit ire uagas.
Stat, uelut a tumidis scopulis non mobilis undis
Vapulat, & ridet monstra supina senex.
Sed quorsum hæc? quia tu cæcam quoq; habebis Eremum,
In qua sunt Hydra, centimaniq; uiri.
Quæ nunq; effugies, nisi chari gratia Christi
Adsit, & obiectu deterat illa suo.
Hisce mei memor es ludis, tu prouidus oro.
Sis comes Heluetio mi Selidane Petro.
Et ne sim longus, decuit seponere plectrum,
Et placet Antoni dicere chare uale.
AD CAROLVM CARITNVM FRANCONEM
GERMANVM PRAECLARVM ADOLESCENTEM.
Carole quem Mœnus spumosa uispius unda
Protulit, & lætis fons Tubarinus agris.
Quem neq; sauius amor cepit, neq; amore puellæ,
Et neq; blanditijs scœmina cruda suis.
Perge oro, si orare iuuat, nec credulus esto,
Quæ tibi mendaci Zoilus ore refert.

K 2 Quod

Quod nollet ferisse, monet te ducere eisdem
Nititur in laqueos, quos tulit ille miser.

~~Mira hominum mentes, quibus haud satis, esse malignos,~~

~~Quinetiam innocuum commaculare genus.~~

~~Ceu sint tui puri, ceu non iniuria maior,~~

~~Heu scelus exemplo perdere quenq; suo.~~

Conquereris tibi continuo fera bella moueri,
Et grauidum corpus carceris esse loco.

Carole tu ne es homo? nostrum hoc commune periculum,
Omnes hoc patimur, pestis & illa senex.

Non a te cepit, non in te desinet unq;
Sed uicisse ferum, præmia summa puta.

Tu bene propones, supplebit cætera Christus,
Quid trepidas monstra hæc o miserande puer?

Corpus habes, quod si uitij squalabit, obesum,
Siqua inerit uirtus, nobile corpus erit.

Heu frustra modulator, nam sic non uincitur hostis,
Dantur ab extremo cassis & hasta polo.

Altius expetitur dubij uictoria ferti,
Est Deus, est Christi gratia sancta tui.

Factibi succurrat Christus, prosternitur hostis,
Quo timeas nihil est, quoue uerere nihil.

Pompeium Cæsar, Syrium Pompeius Orontem
Vicit, & Assyrias Attica prora rates.

Alcides Hydram, uirtus Pellæa Darium,
Sensit Agenoridæ ferrea tela Draco.

Quid? se non uincunt miseri, licet omnia uincant,
Ante diem uanum est surgere, *καλὸς αἶν*.

Nos quibus

Nos quibus illuxit sapientia summa tonantis,
Est opus omnigenas uincere uelle plagas.

Pendet ab ætherio fatcor uictoria cælo,
Vincere posse Dei, uincere posse tuum est.

Pende precor gelidam quam non potes abdere mortem,
Pende focos Orci, perpetuumq; gelu.

Iudicis æterni memor es, libræq; bilancis,
Vibrantem gladium saepe reuolue puer.

Aspice pendentis mœstissima uulnera Christi,
Aspice quæ patitur, uerba quanta tulit.

Et mœstam matrem, & stagnantia lumina fletu,
Hæc ne tibi lachrymas Carole docte dabunt?

Adde sub æthereo flammantia limina mundo,
Qua pater omnipotens gaudia summa parat.

His pie Carle uale, uellem quæ musula suasit,
Persuasa esse tibi, sed pie Carle uale.

AD NICOLAVM CYNELIVM STVGAR.
DIANVM CLARISSIMVM

ADOLESCENTEM.

Nicoleos, studiose puer, Cunelia proles,

Atq; utero matris sarcina grata tuæ.

Quem genuit uiridi tellus Hortensia cultu,

Hercinij saltus, Helueticumq; nemus.

Visere cui nitidi Basileia moenia Rheni,

Cui placuit nostræ limen adire domus.

Pellege, qui uiridis nutantia tecta iuuenta,

Et molleis annos, blandaq; culta subis.

Pauca quidem moneo, sed quæ tibi forsitan olim

Magna uidebuntur, dignaq; uerba uiro.

K ; Quicquid

Quicquid agas, humili pietate uocatus IESVS
 Adfir, & officij dirigat arma tui.
 Hoc sine non hifcas, hunc casto suspice lecto,
 Semper ad ætherios lumina uerte polos.
 Despice quæ pedibus subsunt ludibria nostris,
 Despice quæ curua mors tibi falce feret.
 Corporeus splendor, stulti irritamen amoris,
 Diuitiæ, & cæcæ pendula regna Deæ.
 Omnia te linquent, ignisq; hæc ultima lambet,
 Nam nil perpetui uile cadauer habet.
 Vnica post cineres uirtus ueneranda beatos
 Efficit, & celsi ducit ad astra poli.
 Quid mihi uirtutes, & quid dabit omnia, quæris,
 Ha tibi q̃ paucis hoc aperire queo.
 Est fauor ætherius, placidissima gratia Christi,
 Auxilium mentis desuper omne uenit.
 Non potes affectus, non surdam uincere carnem,
 Ni tibi, qui cælum regnat, adesse uelit.
 Sæpe igitur timida pietate uocandus IESVS,
 Sæpe Dei genitrix, gratia sæpe Dei.
 Adde etiam reliquas Christi, pia numina, nymphas
 Virgineas acies, Hippolytiq; chorum.
 Nam quid in hoc tandem magno speculabimur orbe,
 Quod mage delectet, quod mage sensa iuuet
 Q; bene uixisse, & mentem seruasse beatam;
 Et nimium blandis abstinuisse bonis;
 Q; si cuncta uelis iusta perpendere lance,
 Omnia habes si te forsan habere uales.
 Omnia uicisti, si te quoq; uincere posses,
 Maximus, haud dubites, hostis es ipse tibi.

Talia

Talia commonui, uellem persuasa uidere,
 Indyte Nicoleos quæ mea Musa canit.
 Hæc siquidem persuasa tibi bona uita probabit,
 Non persuasa tibi uita maligna dabit.
 Spem mihi nescio quam facie promittis honesta,
 Virgineis manibus, blandibulq; genis.
 Signa placent, utinam sint rebus consona signa,
 O mihi q̃ uitæ portio magna mea.
 Iamq; uale, celeres uita non neglige parteis,
 Et præceptorem, si bene dignus, ama.

AD CVLIELMVM GALLINARIVM VBIVM, *Je.*
 PRAECLARAE NOBILITATIS IN-
 CLYTVM ADOLESCENTEM.

Indyta nobilium proles Gulielme parentum,
 Illustri & clara stirpe uerende puer.
 Si mihi Parnasi fontis, & Phocidis amneis,
 Si mihi Dirceus, Castaliusq; liquor.
 Primus eras quem Mæonio dignarer honore,
 Primus Thespiadum dignus adire chorum.
 Quicquid ago præsto es, ludit tua semper imago,
 Ante oculos uolitans, itq; reditq; meos.
 Summa mihi probitas in te placet, indyta uirtus,
 Et placidi mores, uirgineusq; decor.
 Inq; tuo pulchro sic lucet corpore uirtus,
 Ceu sit in exciso lucida gemma solo.
 Flos uiridi in prato, fuluo Gangeticus orbe
 Vnio, & in calathis lilia lecta suis.
 Tu probitatis honos, & uitæ forma sacratæ,
 Virtutis specimen, perpetuumq; decus.

K 4 O utinam

O utinam longo duret tua tempore uirtus,
 Et præcedenti picta sit, oro sequens.
 Est animæ hospitium corpus, conclauiæ membra,
 Sunt sensus portæ, rex anima ipsa sibi.
 Cum purum hospitium tibi sit, conclauiæ pura,
 Sint portæ uigiles, rex tuus esto uigil.
 Felix hoc regnum, cuius in limine uirtus,
 Cuius & in circo sedula turba sedet.
 Tu nisi conserues portas, procumbis ab hoste,
 Terribili facit is uulnera longa ueru.
 Multa illi sunt tela cani, pauidæq; cateiæ,
 Ira, libido, gula, & gloria uana, caput.
 Claude puer portas sensusq; reflecte uaganteis,
 Non poterit regnum fortius esse tuum.
 Auxilium tamen a superis scis esse petendum,
 Vt cecinit quondam Musula nostra tibi.
 Et uellem tua nobilitas, tua uiuida uirtus,
 Cumbent perpetuo munera magna thoro.
 Si deerit uirtus a nobilitate, uaporem,
 Quod reliquum est dices, sordidulumq; genus.
 Libertas animi, pectusq; a crimine purum,
 Et de Socratico flumina fusa mero.
 Hoc decus, hi ueri sunt nobilitatis honores,
 Hæ sunt perpetuæ sanguinis huius opes.
 Ad patriam remeo, te linquam thare necesse est,
 Sed tamen in nostro corde sepultus ades.
 Hisce uale, bis iam nostris celebrate camænis,
 Portio magna animæ, mi Gulielme meæ.

ELEGIARVM FINIS.

IN HENRICI GLAREANI HELVETII
 POETAE LAVREAM IOANNIS
 VOGETINI ARGENTORAN-
 CENSIS CARMEN.

Porrige phœbe lyram, trito uibrasse trementis
 Sat digito neruos, porrige phœbe lyram.
 Porrige phœbe lyram, stirpis requiesce sub umbra
 Laurigeri gelida, porrige phœbe lyram.
 Tende chelym uati, cantum ciet ille sonantem,
 Smyrnæum credes plectra referre melos.
 Heus tu Threicia nimium testudine promptus,
 Quid fidibus tantum saxa ferasq; capis? *o phœbus.*
 Aspice uernanti decoratum fronde poetam,
 Serta coronatus quæ geris ecce gerit.
 Vos placida Ligyæ risistis fronte puellæ,
 Munera cum nutu Cæsaris ista tulit.
 Atq; ait, hunc uiridi uatem sacrabimus herba,
 Hæc cumulent famam dona superba tuam.
 Hunc habeant socium liquido Permesside nymphæ,
 Hic comes Aoniæ gaudeat esse chori.
 Et tibi castalios committet Delius amnes,
 Et quæ Gorgoneus flumina fudit equus.
 Ecquis maiori reficit sua pectora plausu,
 Indyta q̃ tali gens Glareana uiro?
 I felix hedera cunctos uicture per annos,
 I felix patrij spesq; decusq; soli.

FINIS.

K 5

BASILEAE IN AEDIBVS IOANNIS
 Frobenij Hammelburgensis diligen-
 tissimi apud Alemannos
 Chalcographi,
 expensis
 autē
 Gertrudæ
 Lachneræ uxoris
 Frobenij. Anno domini
 M. D. XVI. Decimo octauo
 Calendas Decembreis.

ΓΙΝΕΘΙΣΤΕ ΦΙΛΟΝΙΜΟΙ ΩΣ ΟΙ ΟΦΙΕΣ.

Prudens simplicitas amoris est.

עֲלֵינוּ לְהַשְׁמִיךְ אֶת הַחֹמֶת וְהַקִּיץ

ΕΛΕΓΜΕΝΟΙ ΩΣ ΑΙ ΑΓΙΟΓΡΑΦΟΙ.

299

IUDICIUM PARIDIS.
Troiani De Tribus Deabus
VENERE IVNONE ET
PALLADE PER
Cantalyciū . *ssn. Orph.*

Hermannus Trebelius Notianus P.
Lau : ad pueros in Paridis Iudiciū .

Sperne puer Veneris laqueos contemne pharetram :
Quēq; capit Phrygium fœmina nuda Parim .
Parnasi venerare deas sophiæq; magistras :
Pallados & flauæ numina docta cole .
Sic reor expendes non falsa corpora lance :
Nam sapit is præfert Pallada qui Veneri .

F. BAPTISTE MANTVANI
Elegia contra Amorem .

Hermānus Buschius Pasiphilus
in Amorem .

Quisquis in expertus Veneris mala gaudia nescis
Qui sentis nondum quod sit amare iugū .
Si sapiis aligeri fugias fera iussa tyranni :
Felle madet si quod missile tinxit amor .

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

IVDICIVM PARIDIS BELLONA AD DEAS.

q Væ fortis Bellona feror Mauortis in armis
Aduenio summi lapsa per alta poli
Non pacem sed bella gero discordia meum est
Armigeri & Martis dicor & vna soror
Cernite dona Deæ quæ sint mea cernite quæso
Esse minus possunt munera pulchra magis
Hæc pulchrâ sed pulchra decent : formosior illa
Quæ fuerit : merito munera pulchra ferat .

IVNO :

h Aec mea sunt vobis nã sum formosior : & quæ
Et soror & cõiunx sum dea magna Iouis .

PALLAS .

h Aec mea sunt quoniã Pallas sum sola sophiæ
Mater : & armigeri sum dea Martis atrox :

VENVS .

h Aec mea sunt quoniã dulcis sũ mater amoris :
Et formæ & magni filia pulchra Iouis .

MERCVRIVS AD DEAS Altercantes :

p Arcite quæso deæ litesq; arcere nephandas
Vestraq; nunc dictis vertite corda meis .
Iusticia pollens Paris est vicinus : camus
Quem certè in syluis non procul esse reor
Huius iudicio vestram cõmittite formam
Nil illo in terris iustius esse potest .

IVDICIVM PARIDIS BELLONA AD DEAS.

q Væ fortis Bellona feror Mauortis in armis
Aduenio summi lapsa per alta poli
Non pacem sed bella gero discordia meum est
Armigeri & Martis dicor & vna soror
Cernite dona Deæ quæ sint mea cernite quæso
Esse minus possunt munera pulchra magis
Hæc pulchrâ sed pulchra decent : formosior illa
Quæ fuerit : merito munera pulchra ferat .

IVNO :

h Aec mea sunt vobis nã sum formosior : & quã
Et soror & cõiunx sum dea magna Iouis .

PALLAS .

h Aec mea sunt quoniã Pallas sum sola sophiæ
Mater : & armigeri sum dea Martis atrox :

VENVS .

h Aec mea sunt quoniã dulcis sũ mater amoris :
Et formæ & magni filia pulchra Iouis .

MERCVRIVS AD DEAS Altercantes :

p Arcite quæso deæ liteſq; arcere nephandas
Vestraq; nunc dictis vertite corda meis .
Iusticia pollens Paris est vicinus : eamus
Quem certè in syluis non procul esse reor
Huius iudicio vestram cõmittite formam
Nã illo in terris iustius esse potest .

MERCVRIVS AD PARIDEM.

d Ic nobis Troianæ Paris iustissime iudex
Ex illis placeat quæ tibi diua magis
Iuditio est permiffa tuo formosior & te
Talia pro meritis iudice dona feret.

PARIS AD DEAS.

d E forma censere placet mihi quoq; dearū
Sed fieri uobis discite quid sit opus.
Quamlibet ex uobis cupio discernere nudam
Tum quæ sit iusto pulchrior ore canam.

IVNO AD PARIDEM.

f Vm tibi nota Paris cæli regina superni
Et nosti quantū dextera nostra potest.
Si tua quam debes pro me censura feretur
Accumbes epulis tu : dapibusq; meis.
Accipies regnū : fortunā : quicquid & omne
Tradere mortali regia nostra potest.

PALLAS AD PARIDEM.

i Psa ego sum Pallas de vertice nata tonātis
Sum dea sed sophiæ : sum dea Martis atrox
Talia si nobis te iudice dona dabuntur :
Accipies Pallas tu dea quicquid habet
Plus sapiens : plus fortis eris quā cætera turba
Eia age fac Pallas vincat vtramq; deam.

VENVS AD PARIDEM.

c Hare Paris qui iusta uides da munera nobis
Aenæ mater sum Venus alma tui.
Vnica sum formæ mater speciosa nitentis :
Nil sine me quisquā dulce tulisse potest.
Si data palma mihi fuerit : formosior omni
Adueniet thalamo fœmina iuncta tuo.

PARIS AD VENEREM.

o Formosa Venus : tua sint hæc dona iubemus
Tu quoniā forma vincis vtramq; deam.
Victrix digna tua palma es : tu præmia quare
Accipe : sed Paridis sis memor oro tui.

IVNO IN PARIDEM.

p Erfide iuditii pœnas patieris iniqui
Et disces quantū tunc Cytherea potest.
Nanq; tuæ genti semper fera bella mouebo
Et mea troianas obruet vnda rates.

PALLAS IN PARIDEM.

f Preta tibi armifonæ sunt Palladis arma pudorq;
Nec tibi sunt sophiæ munera grata meæ
Non impune feres nostræ q; præmia laudis
Fert Venus : heu Troiæ funera quanta paras.

VENVS AD PARIDEM.

a I Venus alma tibi tali pro munere reddet
Præmia : iuditio præmia digna tuo.
Nam mihi quæ certat forma celebrata lacena
Intrabit thalamos me duce nympha tuos.

τελος.

A iii

ALIA Descriptio Iuditii PARIDIS Carmine
Heroico. TRES deæ ad Paridem :

Tres sumus ecce Deæ : forma se quelibet offert :
Hoc in discidio volumus Paris arbiter esto :

Cui pomum dederis titulū simul ipse referto :
VENVS AD PARIDEM.
Plectra sonora : ioci : plausus : lasciua voluptas :

Hæc mea : si reliquis me præfers : ipsa puellam
Pro mercede dabo qua non formosior vlla .

IVNO AD EVNDEM.
Sceptrorū sublimis honor : fascesq; tremendi :
Diuitiæq; mei iuris : te iudice palmam

Si rulerim : regno per me donabere summo .
PALLAS AD EVNDEM.
Quæ cælū : quæ terra tenet : quæ pontus : & orbis :

Legibus astringo certis : nil me nisi rectum :
Te si me sequeris non abstrahet inuius error :
IVDITIVM PARIDIS.

Grata mihi tua forma Venus : tua munera grata :
Plus aliis mihi mente sedes : certaminis ecce
Pignus habe victrix auri spectabile malum .

POETA.
Hac in lite triplex hominum mellita Poesis
Depinxit studium : quorū datur optio cunctis :
Falluntur tamen optando plæriq; sequaces :
Luxus habet multos honor & sapiētia paucos . Telos

Distychon.
De forma certant Aphroditis : Iuno : Minerva :
Sed vicit Paphia blanda figura deæ .

302
F. BAPTISTE MANTVANI
Carmelitæ Theologi : ad Reuerēdissimū & Illu
strissimū Sigismundū Gonzagam protonotariū
Elegia contra Amorem .

c Onfuluit pietas : vt te Sismunde monerem :
Cōmunem iuuenū ne sequerere viam .

Omnis em̄ tenera puer ut lanugine vernat
Perdere in insano tempus amore solet .

Quo caueas igitur scelus hoc : animiq; venenū :

Quid sit amor paucis instituare modis .
Mentis amor vitiū iuuenile : cupidine formæ

Visu animi robur debilitante satum .
Hoc ubi corda premens humana tenacius hæsit :

Obligat imposito colla subacta iugo :
Et trahit in facinus Veneri qd̄cūq; videtur /
Nil veritum leges Imperiumq; dei .

Res horrenda / facit licitum scelus omne videri /
Sic iacet affectu mens hebetata malo .

Vt notus æstiuus obnubilat aera nimbis :
Ac tenet oppressum sole latente diem /
Sic amor ante oculos animi velamina tendit :

Et trahit in cæcum pectora nostra chaos :
Hinc securus amans per aperta pericula ferrur

Quæ nisi mentis inops nullus audire velit .
Hic positus noctu scalis super alta domorum
Tecta salit / Getico dum rigat aura gelu ,

Hic iacet in latebris / loculoq; reconditus arcto
Spem titubans inter fluctuat atq; metum.
Pugnat in ambiguo sententia pectore duplex /
Vellet amore trui / vellet inire fugam.
Ille subit gladios / & pro muliere duellum:
Mox inire egestam sanguinolentus humū.
Fit pecus omnis amans dum pro ratione libido
Iudicium nutu temperat omne suo.
Quisquis em̄ viuit sine lumine mentis & vsu /
Fert hominis vultus / ingeniumq; fera.
Est pecus / & fallax hominem mentitur imago /
Testis opus melior veridicumq; magis.
Anser aquis gaudet / syluis aper / aere falco:
Legibus humanum consilioq; genus.
Sirenes / satyri / panes / nymphæq; marinæ /
Et Lamiae humani corporis ora ferunt.
Si videas vultus homines vidisse putabis /
Esse feras constat si intuearis opus.
Hinc igitur fati non sunt mendacia vates /
Quando homini vultus imposuere nouos.
Qui partim sensu / partim ratione feruntur /
Nec vniunt totos cum pietate dies:
Hi sunt Centauri Minotauriq; biformes /
Monstra quibus duplex ambiguūq; genus.
Talia significant animos in amore iacentes
Continue in mutum degenerare pecus.

303
Hinc bouis effigiem subit Inachis / æquora subter
Latrat / & absorptas Scylla profundit aquas.
Nyctimenæ in noctis uolucrum conuersa: Medusæ
Tempora vipereæ complicuere comæ.
Vtq; scias quantum ualeat subuertere mentes /
Inferior nullis cladibus iste furor.
Aspice Leandrum spatiosa per æquora nantem:
In se odium fati sollicitare sui.
Aspice pastorem Phrygium Spartana ferentem:
Furta domus lachrymas excidiumq; suæ.
Suasit amor Scyllæ regno spoliare parentem:
Et dare Gnosiaco se patriamq; duci
Tanta animo rabies / hostem preponere patri:
Consultuit sauo sauior angue puer.
Aspice Theseæ redeuntia vela carinæ /
Ferre Iouis neptes furta superba duas.
Crudeles casus tristemq; attende rapinam:
Nec seruasse datam fœdera vana fidem.
Quid referam Cinyræ coitū? quid Bibliidis ignem:
Et scelera admissio Pasiphaæa boue?
Phasias hospitibus dedit aurea veller Grais: *Medea*
Et secuit dura pignora parua manu.
Heu facinus crudele parens in sanguine nati
Tingitur: & sobolem carnificata suam.
Ira malū minus est / breuibus quia præterit horis /
Longa venenosus tempora viuit amor.

Viuir / & assiduus hominem cruciatibus angit /
Et tenet ardenti corda sepulta foco .
Cetera quæ nostrum dicit mortalia vulgus
Crimina sunt longæ pernicioſa minus .
His etiam satis est vni nocuisse . Cupido
Vult homines saltem præcipitare duos .
Semper enim tali febricit quicumq; cicuta
Vult alium vicio commaculat pari :
Aspice quæ variis Erymanthida Iuppiter vrsam
Cœpit ut est virgo ludificata modis :
Quor studuit verbis Daphnen facundus Apollo
Flectere / & ardori conciliare suo .
Te cui magnanimo grandes in pectore curas
Parturit antiquæ gloria longa domus :
Et cui maiorum laudes calcaria subdunt :
Ut studeas atavis non minor esse tuis /
Hanc decet ex animo penitus conuellere pestem /
Et sepire omnes / ne ferire vias .
Ac vitare locos / puer hic ubi retia tendit /
Atq; ubi in insidiis ipse latere solet .
Retia sunt iuuenû vultus / & amabilis ætas :
Quæ rapiunt sensus illaqueantq; novos .
Corda retondit amor / generosa negocia frangit :
Nec nisi forniceum mente volutat opus .
Grandibus inceptis studiisq; virilibus obstat :
Nec probat Heroa fortiter acta manu .

304
Negligit insignes quæ sunt peritura triumphos :
Et decora & titulos extimat asse minus :
Delicias / vnguenta / iocos & inercia laudat
Ocia / & ad Phrygios fila reducta modos .
Inuidus Aenæam Libycis tentauit in oris
Sistere / ne in Latium prosequeretur iter :
Ne iacta imperii primordia poneret Alba :
Vnde sata est vrbis Roma futura caput ?
Aestuatur amissa Chryseide magnus Achilles :
Languet & Argolicis ferre recusat opem /
Sic amor elatam studuit subuertere mentem /
Ut Venerem Graios poneret ante duces
Ut iuuenis tantû decus obscuraret : & arma
Græca forent læso debiliora duce /
Et quia nudus amor / studet exhaurire sequaces /
Eximias luxu dilapidante domos .
Hinc vbi quis lautis minuit patrimonia mensis
Ambulat attrita tristis inopsq; toga /
Et quas cura patrû multis sudauerat annis
Fœmina longæuas vna triumphat opes :
Et quoniam puer est / leuium solatia rerum
Qualia blanditiæ / basia / carmen amat .
Et quia pennatus / cito mobilis / & quia cæcus
Præcipiti fertur per scelus omne gradu :
Et quia fert arcus / mucronigeramq; pharetram
Atq; faciem / mala gens ingeniumq; ferox .

Incipit a risu / curis coalescit amaris
 Desinit in lachrymas improbus iste furor.
 Quisquis amas igitur quæ fortuna secundet /
 Et facilem puppi det levis aura viam :
 Sis memor euentus / versaquæ relabere cymba /
 Peruia tranquillo dum sinit vnda freto /
 Et caue ne subita maris inuoluare procella /
 Dum tonat ardenti fulminis ira polo.
 Hæc habui ad præsens tibi quæ memoranda putauit :
 Dum cupio ad summum promouere decus.

τελος :

¶ Impressum wittenbergæ per
 Ioannem Gronenberg.
 Anno a Recôciliata diuinitate
 M. D. XII.
 MEN: IANVARIO.

G V L I E L M I

BIGOTII LAVALLENSIS, CA-
 toptron, hoc est, ad emendationem iu-
 uentutis factum Carmen, cum
 primis eruditum & lectu
 dignissimum.

E I V S D E M

Epithalamium, pro D. Henrico Caduceatore
 Iurisconsulto.

I T E M,

Epigramma in Empiricum quendam, unâ cum
 Elegia ad Libellum suum, &
 alijs quibusdam.

Omnia recens & nata, &
 edita.

B A S I L E A E

M. D. XXXVI.

SIMONI GRYNÆO

CLARISSIMO VIRO, ET IOAN-
NI FICHARDO Legū Doctōri, proq; Fran-
cofordianis patrono dignissimo, amicis suis p̄cipuis,
GVLIELMVS BIGOTIVS
Lauallensis Salutem dicit.

Edico uobis GRYNÆE &
FICHARDE nugas meas.
hem, quid nugas: imò seria, &
quidē seriosissima. His docetur
cū ceteri, tum scholastici, quàm
emendatissime uiuere, procul omni malo con-
fortio. Vnde poëmatio natus titulus *ἡδονοποιία*.
Est enim tanquā speculum, in quo *οἱ πόδες ἀνδρῶν*
καὶ τὰς ἐν αὐτοῖς αἰσθησεις αὐτῶν αὐτοῖς. Huc accedit, quod
in speculo facie nostra conspecta ipsum scripsi-
mus: partim solati, partim emēdandæ iuuentu-
tis causa. Dicar fortasse parietes albare duos ea-
dem fidelia, quod duobus unū dedicem opus,
idem mire pusillum. Sed falso. quid enim GRYNÆO et FICHARDO tū cōiunctius, tum
magis unum? Illud potius uerēdum mihi, nenō
fatis cū decoro poëma tantillum uiris tantis nun-
cupē: GRYNÆO, qui meo, sicut Melanch-
thonis iudicio toti reliquæ Germaniæ prælucet
cognitiōe bonarum artium: FICHARDO,
qui utriusq; & iuris & linguæ peritiā tantus est,
quantum uel tricenariū reperias neminem. Sed
A 2 quid

EPISTOLA

quid faciam? Tāta est meritorum in me uestro-
rum magnitudo, ut nisi argumento aliquo me
declare istae memoria cōplecti, mihi nequam,
cæteris uidear ingratissimus. Quare ferendum,
paruula si maximis damus & celebratissimis ui-
ris, dum præstare possumus meliora. Quin ue-
rò præstamus, quæ in Aristotelis opera quædā
non ita pridē sumus polliciti: sicine parturiere
montes, mus ut nasceretur ridiculus? Cōcepta
primum philosophia, deinde poëticas nugas
parere: quid hoc est, si non est abortire? Ita FI-
CHARDE (si bene tenoui) cū alijs familiari-
bus nostris expostulas mecū. Sed age, uide quō-
nā hæc animo pollicebar: utrū ostēdendi, (quod
id ætatis plurimū fit) an potius obsecundandi
Cureo & Caduceatori, alijsq; cō pluribus meis
summis amicis, quorum importunæ monitio-
nes eā mihi attulerant necessitatē, perfecērātq;
ipsum ut GRYNÆVM consilij gratia spon-
te accederem: et quidem per itinera bene magna.
Erāt enim, in quibus ambigerē: in queis à GRYNÆO
me fateor oppido quā adiutū. Magun-
tiam regresso, cura fuit unica maturandi institu-
ti temerarij. Etiam uertendo promoueram ali-
quantulum (si modo præfidenter agere, promo-
uere est:) cū ecce à GRYNÆO uocor ad con-
ditionem Tubingensem. in qua, moriar, si quid
æquē me mouit ut acquiescerem, atq; oblata edi-
tionis protelande occasio. Alioqui ab homini-
bus

DEDICATORIA.

bus nostris, à Budæo illo eruditorum facile prin-
cipe, degenerē: cuius foeturas maturitas sua, sua
uitate cōdijt, testibus doctis palatis, in cōparabi-
li. Nostin' quod mihi in ore multū est: Mori me
ἀνώνυμος malle, quāμ κακωνύμος. id est, quāμ
emittere præcipitāter, quod excipiat irrisio. Sed
quid excusatione opus? cū, si quid nominis ue-
namur, id ex studijs grauibus quāμ ex id genus
poëmatibus, simus facilius inuenturi. Est enim ue-
cordia, humi repere, cum in sublime possis eodē
negocio te attollere. Quinā igitur, & quanti in
hoc scribēdi genere (in quo nobis uēdicamus ni-
hil) habeamur, nō magno opere spectamus: dū
per Catoptron emendationem aliquā iuuentu-
ti, per Epithalamium honorē Caduceatori no-
stro afferamus. Afferemus autem utrumq; si ue-
stra, GRYNÆE & FICHARDE, pūcta
merebimur in his nostris primitijs. Sed de his
plus satis: quando quidem libellum breuem lon-
ga dedecet præfatio. Bene Valete, ornatiss-
imi uiri, & munus meum non
aspernemini. Tubinge,

Anno

M. D. XXXV.

A 3

GVLIELMI BIGOTII

Lauallensis *καρπογεωγ*, id est, Speculum.

Elui in speculo nuper cum forte uiderem,

Non (Grynæ) secus mea me stupefecit imago,

Quam sua lymphatum quondam stupefecit Orestem.

Hei mihi, qualis erā; quantū muta

Quā longo exegi demēs in Marte, iuuetā? (tus ab illa,

Tota seculis erat facies mihi, luridus ima

Exanguisq; colos fœdabat labra; cautos

Vidisses oculos, & subsedisse genarum

Qui fuit ante tumor. Quid? quod mentiūta senectam

Traxerat enormes frontis pars optima rugas.

Hunc quoq; ad horrore nouus ille accesserat horror,

Quod mihi tam grauibus curis studiisq; retento,

Nulla diu barbæ pectendæ cura fuisset.

Hæc ego conspiciens deformia damna iuuentē,

(Sit mihi dura licet natura, & nescia flere;)

Non potui undantes lachrymarum sistere fluctus:

Immensum lachrymans, quodcunq; admiserat ætas

Cæca malum, execransq; diem quæ prima dedisset

Incautis manibus gladios, animamq; secundos

Sperantem casus in aperta pericla uocasset.

Hæc mihi prima lues, reliquorū hæc causa malorū.

Ut uenator iners, nec adhuc iustra alia luporum

Ingress

Ingressus, primum trepidus rem tentat, obitq;

Alt ubi pro uotis res cesserit, audet eorum

Qualibet in foueas iterumq; iterumq; reuerti.

Sic mihi tam dubijs uarijsq; audacia mixta

Consilijs fuit, in primos quæ me tulit hostes,

Vt nisi firmasset trepidum male suada iuuenta,

Tutus in æterna Musarum pace quiessem.

(Quod fecissem utinam:) sed quum fortuna labori

Primo aspirasset, securus pessima quæq;

Seſtabar iuuenum consortia, mille periclis

Et caput obiectans, & pectora prodiga uitæ.

Quas quibus in pugnis cœpiq; dedi q; uicissim,

Non habeo in præsens plagas ictus uē referre.

Vos tamen Andegauī gens humanissima scitis,

Bigotium nunquam (sæuus nisi cogeret hostis)

Conseruisse manus, aut inuasisse priorem.

Vtq; alia ex alijs ſubeunt meminisse uolenti,

In mentem mihi uita prior ferè tota reducta est,

Quot noctesq; diesq; ſteui sub pondere duro

Armorū: quoties tacui circumdatus iisdem,

Iam sub hianſe noto, ſubitos quum funderet imbres,

Miſceretq; auras nimbis furioſus Orion:

Iam sub adurenti Borea, quum tota rigerent

Flumina, quumq; gelu torperet Medua noſtras:

Iam contrā armatis radios improbus ignes

Illisit Titan, largosq; exhaust ab imo

Corpore sudores, & crebro riſit anhelos.

Quis poſſit reliquas pœnarum dicere formas,

Queis uitam dedit ante diem conſracta meorum

Pars melior comitum: reliquos nanq; abſtulit enſis

Penè omnes. Ficharde malis quid uindictet iſtis

Bigotium dubites: utrum natura laborum

Vlque adeò patiens, & largis obruta nunquam

Potibus: an potius Deus ad meliora reſeruans.

Iam uero ſi mille una pulmonibus eſſem

Perpetuas animas, nec deſint organa uoci:

GVLIELMI BIGOTII

Lauallensis κατ' ἑξῆς, id est, Speculum.

Elui in speculo nuper cum forte uiderem,

Non (Grynæ) secus mea me stupefecit imago,

Quam sua lymphatum quondam stupefecit Orestem.

Hei mihi, qualis erā: quantū muta

Quā longo exegi demēs in Marte, iuuēta (tus ab illa,

Tota senilis erat facies mihi, luridus ima

Exanguisq; colos foedabat labra: cauatos

Vidisses oculos, & subdixisse genarum

Qui fuit ante tumor. Quid? quod menuita senectam

Traxerat enormes frontis pars optima rugas.

Hunc quoq; ad horrore nouus ille accesserat horror.

Quod mihi tam grauib; curis studiisq; retento,

Nulla diu barbæ pectendæ cura fuisset.

Hæc ego conspiciens deformia damna iuuentē,

(Sit mihi dura licet natura, & nescia flere:)

Non potui undantes lachrymarum sistere fluctus:

Immensum lachrymans, quodcunq; admiserat ætas

Cæca malum, execransq; diem quæ prima dedisset

Incautis manibus gladios, animamq; secundos

Sperantem casus in aperta pericla uocasset.

Hæc mihi prima lues, reliquorū hæc causa malorū.

Vt uenator iners, nec adhuc lustra alia luporum

Ingress

Ingressus, primum trepidus rem tentat, obitq;

Alit ubi pro uotis res cesserit, audet eorum

Qualibet in foueas iterumq; iterumq; reuerti.

Sic mihi tam dubijs uarijsq; audacia mixta

Consilij fuit, in primos quæ me tulit hostes,

Vt nisi firmasset trepidum male suada iuuenta,

Tutus in æterna Musarum pace quiessem.

(Quod fecissem utinam:) sed quum fortuna labori

Primo aspirasset, securus pessima quæq;

Seçtabar iuuenum consortia, mille periclis

Et caput obiectans, & pectora prodiga uitæ.

Quas quibus in pugnis cœpiq; dediç; uicissim,

Non habeo in præsens plagas ictus uè referre.

Vos tamen Andegauī gens humanissima scitis,

Bigotium nunquam (sæuus nisi cogeret hostis)

Conseruisse manus, aut inuasisse priorem.

Vtq; alia ex alijs subeunt meminisse uolenti,

In mentem mihi uita prior ferè tota reducta est,

Quot noctesq; diesq; steti sub pondere duro

Armorum: quoties iacui circumdatus iisdem,

Iam sub hiante noto, subitos quum funderet imbres,

Misceretq; auras nimbis furiosus Orion:

Iam sub adurenti Borea, quum tota rigerent

Flumina, quumq; gelu torperet Medua nostras:

Iam contra armatis radios improbus ignes

Illisit Titan, largosq; exhaust ab imo

Corpore sudores, & crebro risit anhelos.

Quis possit reliquas pœnarum dicere formas,

Queis uitam dedit ante diem contra fracta meorum

Pars melior comitum: reliquos nanq; abstulit ensis

Penè omnes. Ficharde malis quid uindicet istis

Bigotium dubites: utrum natura laborum

Vsque adeo patiens, & largis obruta nunquam

Potibus: an potius Deus ad meliora referuans.

Iam uero si mille una pulmonibus efflem

Perpetuas animas, nec desint organa uoci:

Non animi ualeam turbas aequare canendo.
 Nos curæ immanes, semperq; in pectore fixæ,
 Nos odium, nos præcipites iræq; furorq;
 Et quæcunq; altis pestes famulantur auernis,
 Sæuè exercebant, interdum spesq; metusq;
 Alterni comites, perplexaq; gaudia, mentem
 Ludificabantur. Dicam ne deinde secutam
 Colluuiem? Vidi socios (quum uicta nequiret
 His natura modis fluxus arcere malignos,)
 Dira in fata rapi, uidi me aurugine pictum,
 Fel nimum indignante sinu, qui conditur imo
 In secore, ut linguam tunc frigida sola iuuarent.
 Hac tenus audieris temeraria facta iuuentæ,
 Maxima probra mei; tibi ne Grynæ libido
 Cætera noscendi ueniat; nisi rursus obortis
 Perfundi me uis lachrymis, mea damna loquendo.
 Exanimor, mecum hæc repetens: uideorq; uidere,
 Pectus in hoc iterum gladios incumbere sauos,
 Bombardasq; in me horrido mugire fragore,
 Et funesta peti miseram per uulnera uitam.
 Hinc quoq; Normanos, durosq; urgere Britones
 Illinc Andegauos, atq; arma scholastica cerno.
 Dij quibus ingenuum est studium, doctrinaq; curæ:
 Si bene uos colimus, si dona frequentia uestris
 Aris offerimus; nos ex quo Teutonis ora
 Detinet, has studijs turbas auertite nostris.
 Sin Grynæ iubes magnum renouare dolorem,
 Ut fuerit nobis inhonesto uulnere læuæ
 Executus pollex, sub ea (cui pendula nomen
 Pilea dant) porta, cum circumfunderer hoste,
 Cogere & capiti tutricem obtendere læuam:
 At saltem lateant æternis merfa tenebris,
 Nec tradat luci ulla dies, nec Vate sciantur
 Bigotio, quæ nobilitas (quam Landria turris
 Nominat) huic capiti defixit uulnera, quæq;

Funera

Funera prætendit, terraq; mariq; secuta.
 O si nil miseret Turris te Landria nostræ:
 Si nihil exiliū ferimus quod sponte, moueris;
 Si nil te placida Musæ, quas pectore toto
 Iamdudum sequimur: si nil te deniq; lenit,
 Quinq; quod a patria charisq; parentibus annos
 Abfuimus, morum & linguæ populi huius inertes;
 Te saltem pudeat demittere stemma superbum
 Vilis in exitium figuli, quem sola parentum
 Nobilitat proba simplicitas, uirtutq; suorum:
 Si modo quem uirtus, & facta aliena putentur
 Nobilitare, satis multas pro crimine nullo
 (Nec mihi crimen erit, ui uim retrudere) pœnas
 Soluimus. Hoc sin crimen erit, te iudice, tanquam
 Haud nobis humiles animas, uitamq; tueri
 Contra uos liceat; saltem mollescere tractu
 Temporis, edoceant te melpyla, duraue corna.
 Cedere miraris nunc, quem Germania longe
 Diuidit: & durasse tamen post facta per annum
 Istic acrem animis, nec adhuc terrore fugatum,
 Sed sophiæ immenso (quo deflagrabat) amore,
 Sponte armis positis aliena in regna profectum,
 Si nescis: ita Pierides fera pectora mulcent;
 Sicut nobilitas, sic iam prudentior etas,
 Sic fingenda tibi proauorum gesta tuorum
 Mollificent, odijq; notas dedisce uetusti:
 Et ne commacules præclarum nomen auorum
 Sanguine plebeio, generosum effinge leonem,
 Cui si qua exilis cedit fera, continet ungues.
 Quæ prius exposui, magno mea corda dolore
 Conficiunt repetita mihi, quis nanq; senectam
 Non gemat allabi tetram iuuenilibus annis?
 Sed tanto grauiora animi, quæ tempore in illo
 Damna dedi, quantum præstant æterna caducis:
 Corporibus præscripta mora est sua, cuncta fatiscunt

B

Tempore:

Tempore: non adamas, non si quid durius usquā est,
 Perduret, corrodit edax adeo omnia tempus.
 Sed discrimen in hoc: quæ miscet humor & ignis,
 Nulla diu perstant, & in hæc plus morbida tabes
 Iuris habet: nec si qua replent quod fluxerit, istud
 Esse diuturnum patitur contraria rebus
 Materia usq; suis, sanxit quoq; lege seuera
 Vivendi natura modum, ætatesq; diremit
 Finibus æternis: ut in ijs quæ praualet, ultra
 Haud queat ipsa suum proferre iuuenta uigorem.
 Tu Bacchū multum, et Venerē, tu prægrauē pondus,
 Tu noxas omneis, tu cuncta grauamina uitæ,
 Tu curas fuge mordaces: fac deniq; quicquid
 Credis inoffensam seruaturum esse iuventam:
 Non fugias propera dispendia fœda senectæ.
 Ergo & si iuuenile premit decus atq; nitorem,
 Ante diem senium: tamen hæc incommoda possim
 Hoc leuius tolerare, quod haud mortalibus ullis
 In longum hæc differre datur, Sed damna bonorum
 Quisnam æternorum, nisi pectora ferreus, atq;
 Prisca ex rupe satus, torua & lactatus ab ura,
 Nō secū grauius gemat: O quantū (ah dolor) ardens,
 Et uiuax animus, cui nec nimis anxia moles
 Est sua, uirtutum poterat sophiaq; parare
 (Quæ bona sunt æterna) illo, quo bella sequebar,
 Tempore: quod periit stulto mihi: quæ bona secum
 Aeternū seruasset ab hac compage solutus,
 Illatusq; globo reliquos qui terminat orbes:
 Eulogia audit ubi plaudentur, & dulce canentur
 Spirituum, mundi ille opifex & summa potestas,
 Illud non memoro, quantum rubiginis illam
 Ingenium per desidiam (sic nanq; uocarim,
 Quæ Musis sine uita fluit) contraxerit: et quā
 Multus in igniculos marcor peruaserit illos,
 Quis mihi iam dudum studia ad pulcherrima flagrant
 Pectora

Pectora: queis etiam (iustum si fata dedissent
 Vitæ curriculum) mihi me sperare licebat
 Euasurum aliquem, iunctumq; Heroibus iri,
 Quos sua perpetue dat summa scientia fame.
 O quenam feritas te, Turba Scholastica, quisue
 Exagitat furor: ut malis discordibus armis,
 Tranquilla quā pace frui: non præstet, amico
 Acceptare sinu dulces Heliconis alumnas,
 Ex quibus ampla tibi merces, ingensq; futura
 Gloria: quā tantis odijs confligere: quāq;
 Pro causis leuibus, pro lana saepe caprina,
 Tot mala, tot duos in te ultro accersere casus:
 Spes tibi si qua tamen spondet compendia, si quid
 Nominis, & pulchrum ducis fœdare cruenta
 Cæde manus, nec fata horres crudelia, quæ te
 Non sine labe manent, ignominiaq; tuorum:
 Irrue in omne nephas, & fac uelana iuuentus,
 Hyrcanas quicquid pudeat committere tygres,
 Si maculare parum est inimico sanguine dextras,
 Tu fauces intinge, sitimq; extingue ferocem:
 Et scelera horrendis tandem istæc elue poenis,
 Infami laqueo uitam gladioue datura,
 Aut rapidis flammis, & si quod durius ullum est
 Supplicium. tibi pro meritis hæc præmia restant,
 Hæc horrenda quidem: sed te post fata sequentur,
 Quæ non ulla queat (licet ærea) promere lingua.
 Sin forte imprudens, & ad omnia flexilis ætas,
 Persuasu iuuenum fuerit seducta nocentum,
 Quales innumeros indulgens Gallia nutris:
 Inceptis absiste, pedemq; à tramite torto
 In rectum referas, et te (quod fecimus ipsi
 Adiutore Deo) ad meliora negotia uertas.
 Hoc moneo, hoc obtestor, in hoc fleo triste Catoptrō:
 Scilicet, à prono uitiorum calle rediui
 In uirtutis iter, quod (ne qua parentibus obsit

Post hac cura mei, & quoniam uix patria credat:) Dicere sit mihi fas, ac insuper addere paucos (Queis mihi blandiri soleo, plagisq; mederi Curarum, atq; animi languorem fallere:) uersus. Non est tanta mihi (quantam frons arguit) etas: Sed labor armorum, & studia immoderata, seniles Induxere notas: demum, qui temperat orbem, Temperiem dedit ipse Deus, frænumq; iuuentæ. Displacuit quodcunq; nephas admiserat ætas: Imprudens, pœnasq; mihi tanquam ipse daturus Martia Palladijs immutauit arma, iugoq; Summoui caput indomitum, iam penè secutus Huius signa Deæ totidem non segnus annis. Et quâquam modicum est, tantis sudoribus actum: Hac mercede tamen placet hæc impensa laborum. Rugæ corpus arent, intempestiua senecta Extinguat iuuenile decus: simq; asper & horrens, Atq; alter squalore Charon: nihil essere cuso, Dum per id hunc animum sophia et uirtute decorem.

FINIS.

NOBILISSIMO SIMVLETVRVDI
tissimo uiro, Domino Stephano Aqueo, aliàs de Legue, Domino
de Beauuoys, Equiti aurato, Christianissimiq; Galliarū
Regis per Germaniā Legato, Domino suo sum
me obseruando, Gulielmus Bigotius
Lauaensis Salutem dicit.

N tibi, Charissime AQVEE, uerba damus pro fari
nis, epithalamii leue pro munificetia singulari, qua Tu
bingæ nos in hospitio tuo nō semel prosecutus es. Equi
dem raras illas tuas dotes cum ipse mecum perpendo,
non possum eas non honorificentissime amplecti:
disimiliter tamen. Nobilitatem siquidē laudo, doctrina illustratam:
præsertim tanta, quantam satis abundeq; loquūtur Cōmentaria tua in
Plinium. Dignitatem reuereor, siue Legationem, in qua geris te pul-
cherri

cherime. Sed ad stuporem usq; humanitatem suspicio atq; demiror tu
am. Eōne aliquid humanius, qui Regū potētissimi clarissimiq; Legatus,
ad nos homuntiones tam se demittat familiariter? suam ad mensam ho
norifice tum accersat, tum assumat? eruditionis suæ faciat participes?
moribus informet sincerissimis? Caue tamē, AQVEE, putes hæc à
me dici νόλας τινός. Alio enim respicimus: nempe, ut exēplo tuo reli
quam Nobilitatem incendamus, & ad bene honesteq; uiuendum, &
ad studia tam cordatè honoranda. Hoc loci mihi rogandus Antonius
Cureus, aliàs Rasor, medicus insignis, eq; in facultate præceptor me
us, ut ne putet sui factum cōtemptu, quod non sibi Epithalamii priua
tim (quæ promissio mea fuit) nuncupauimus. Quanquam non tanti ar
bitror esse nugæ meas, uti hac de causa angatur ipse acerbius. Quod
tamen ne accidat, ille sit tecū, AQVEE, huiusce particeps nostri la
boris, ut ita te et illum cōmittētes, sicut Grynæū et Fichardū in Cato
ptro commisimus, quædam faciamus tanquā Plutarchi παράκλησις.
Iam uisum est aliquot in locis Epithalamij rudiorē lectōrē iuuare, præ
mittendis & annotamentis quibusdam, & ipso argumento. Volo tamē
illud prius ex me abs te peti intelligas, meum ut donum accipias hila
riter, eoq; prosequare fauore. quo ipsius autorē es in tuo hospitio Tu
bingensi dignatus. Ita profecto accensum me ad maiora, inflammabis
amplius. Nescio quid enim mente agito sublimius. nec ulterius est con
siliū poetari: sed quale tum erat Platoni, quum satyras suas adureret.
Et sanè Epithalamium hoc aduisssem, quemadmodū quoque Epigram
mata mea in Bouchardum & in conuenas alios Marpurgenses crema
ui. Nam de indigenis iniusta fuisset mea querimonia: quod me, sicut
plerosq; omnes studiosos tractassent indignissime, aduisssem, inquā:
nisi tu & Caduceator flammæ auertissetis. Tu, cui pro gratiarū actio
ne dicare aliquid mihi animus erat: Caduceator, cui non poteram com
mittere, quin pro meritis in me suis gratificarer. Poëmatū hoc præ
lusi Catopro, tūc mire per dissuetudinem rudis. Emēda sem, aliq; alijs
in ipso mutasssem: nisi tum discessus subitarius, eius qui erat ipsum Basi
leam ad Chalcographum laturus, tum studia grauiora (quibus non ob
ruor nunquam) obstitissent. Vtcunq; est, dicam illud iuxta Martialem:
Quod faciam uersus, Musis & Apolline nullo,
Promerebor laudes, hoc Ciceronis habens.

ARGVMENTVM EPITHALAMII.

Res Maguntię gesta est. Iacobus ex Altzen, homo senex, sacerdos (pro ut fert status ille) cum primis bonus, ex amico suo ruri degente filiam, cui Eua nomen, impetrat accipitq; alendam. Eam demũ à se castissimẽ educationem, probisq; institutam moribus, uiro elocare uolens, diuissimis quibuscque repulsis procis, adsciscit puella maritum. Henricum Caduceatorem, qui paulo post Legum Doctore creatus est: habita ratione solum eruditionis eius atq; uirtutum. Res autem ipsa pertinere uidetur ad morum correctionem, ut circũspectũ senis exemplo discant alij, & maxime Ecclesiastici, literatorũ dignitatẽ amplecti: Caduceatorem uerò imitetur iuuentus studiosa, suis ut ex studijs etiam mercedem dignam consequatur. Historia poëticijs figmentis est uelata. Quod honestus iuuenũ horum inter se amor nuptias maximẽ omnium promouerit, Venerem facimus earum præcipue satagentem. Deinde uerò Mercurium, scientiæ deum & eloquentiæ: quod his duobus Caduceator uxorem hanc cõsecutus sit. Suum utrique deum, & dei ipsius dona singularia attribuimus, in *γυναικὶ καὶ θεῷ* utriusque intuentes. ansam quoque Caduceatoris nomẽ dedit figmento, quo ipsum Mercuriũ ñ, qui Caducifer est, filiũ facimus. Mercurium iter Romã tenere fingimus, quia uerisimile est eò Iouis mandata ferri. ad ipsius in terris Vicarium, quem fama est Pontificem esse. Eundem in Rukerum transformamus: quod is cum Antonio Cureo, siue Rasore, cõiugij autor fuerit, ac internuncius. Algeus uertex, & Chencburgus, collegia duo signant Maguntinæ uniuersitatis. Ad conuiuium nuptiale dii uarij intelliguntur à Venere inuitati: ut significetur multiplex status conuiuiarum, literatorum, nobilium, mercatorum, & id genus aliorum.

EPITHALAMIVM, SIVE CARMEN
nuptiale, pro doctissimo uiro Henrico Caduceatore
Legum Doctore, per Gulielmum Bigotium Lauallensem.

On animo mihi tanta mei fiducia surgit,
Vt me posse rear thalami præconia uestri,
Insignes iuuenes, digno depromere cantu,

(Quod

(Quod Maro uix speret:) sed ad hæc me munera uatũ,
Inconſueta mihi, tuus ò HENRICE, ſodales
Inter Germanos mihi dilectiſſime, cogit
Exploratus amor. nec enim (ſicet uſque reſuſent
Dona mihi ſua Pierides, nec durus Apollo
Audiat, & nobis inuita Minerua repugnet.)
Veſter hymen numeris noſtris indiſtus abibit.
Nũc age Terpſichore, mecum hunc inuade laborẽ,
Dic formam, dic coniugij primordia tanti.
Hac eſtate, ſuper Phœbo reptante Leonem,
Quum diuũ interpreter Romana ad mœnia ferret
Horrida iuſſa Iouis: de ſumma forte notauit
Nube Maguntiacas cœlo æqua palatia turres.
Factus & inde memor, quod in his liquiſſet alendum
Sedibus, HENRICVM, ſua dulcia pignora: magni
Quum per iuſſa Iouis propere expedienda, nequiret
Illum per denſas ſecum traducere nubes,
Taliter ipſe ſibi eſt accenſo pectore queſtus,
Siccine diuorum me cuncta faceſſere iuſſa,
Ipſiusq; Iouis tam multa negotia miſſis
Semper obire meis: iterum ne iterumq; uolantem,
Se ſupra hæc regio, neglecta prole, uidebit?
Haud ita, nam, quamuis deberet fulmine diro
Perdere me, cuius nunc acceleranda faceſſo
Iuſſa: tamen natum (ſic ſtat ſententia) uiſam.
Solaborq; ægrum, curasq; leuabo, quibus nunc
Ipſe dolo Veneris coquitur, ſenſimq; liqueſcit.
Non ego te flammis credebam talibus unquam
Carptum iri, Filij: nec in hos cœleſtia dona
Ingenij tibi naſcenti conceſſimus uſus.
Sed fore, qui toto ſequeris pectore Muſas,
Nunquam blandorum illecebris ceſſurus amorum.
Hac mihi de nato ſpes, hæc fuit una uoluntas:
Proptereaq; illi ne ſemina prima futurae
Virtutis foeda ebrietas, mollisq; Cupido,

Contactu

Contactu oblīnerent, causam detraximus horum,
 Diuitias. Verum quēis non mortalibus obſtas,
 "Asper amor: quā non iuuenum incrementa laceſſis?
 Iam quo conſilio, quābe arte repellere peſtem
 Aggrediar? miſerum iuuenemūe ferocius angam,
 Seu cura grauior? (ſi modo amoribus eius,
 Quid grauius?) poſſim ut clauo retrudere clauum,
 Sed ſupplantat amor, qui ſemper curat agitq;
 Legibus eternis immenſa uolumina cœli:
 Atq; inter ſeſe præſcripto fœdere miſcet,
 Semper in hoc uigilans, cunctis elementa creandis,
 An ſtudio maiore præamam: ſtudioſus Apollo,
 Aut certe præſes ſtudio, non ſemper amorum
 Excutit inſiſctos ſtimulos: & eum ſua flamma
 Sollicitat, cogitq; ſequi ueſtigia Daphnes.
 Ergo pharetratē (quando non uiribus ullis,
 Aut technis obſtare datur) ſtat cedere turbæ.
 Quin adeo certum eſt, illam coniungere nato,
 Quam perit, egregiam forma & uirtute puellam.
 Hæc exhaustorum merces iucunda laborum
 Huic ſit, & internos cum illa refrigeret eſtus,
 Et uicibus repetat Muſas, atq; ardua cœpta,
 Hac requie quandoque fruens, abſoluere pergat.

Talia præfatus ſecum Deus, omnia ponit
 Diuorum atq; hominum Regis mandata: citiſq;
 Aëra per fluidum deſpecta ad mœnia penniſ
 Vertit iter, tibi ſollicito ſuncturus amicam
 HENRICE. o ſcires tantum Cyllenia de te
 Conſilia, ut poſſes (cum ſpes tibi certa ſalutis
 Adfulgeret) eum leuius perferre dolorem:
 Qui blanda te morte necat. Sed non datur ullis,
 Noſſe Deū mentes, et ea eſt natura bonorum,
 "Ut præeant labor atq; dolor, curæq; metusq;
 Deſine te cruciare, tui pia numina curam
 Suſcepere, breui nympha poteris amata."

Iam

Iam multas deus & nubes tranarat & auras,
 Cum repetens ſubitis Venus illinc æthera cygnis,
 Occurrenſq; deo, ſic ipſum affata benigne eſt:
 Quā te habeo, uideoq; libens: q̄ in tempore nobis
 Frater ades, quando grauius te in rebus egemus.
 Vnam (ſi neſcis) mihi clara Maguntia ſeruat,
 Dotibus eximijs, præſtanti & corpore nympham.
 Iure ſuo nomen priſcæ hæc ſibi uendicat Euxæ,
 Vt quæ non ſit ei merito ceſſura figuræ.
 Chara mihi ante alias: ipſi licet æmula noſtræ
 Sit ſpecies. Ego primum illam de matre cadentem,
 Tecnodoches in anus ſpeciem mutata recepit:
 Et blandas Charites naſcenti adflauimus, atq;
 Attactu molli teneros formauimus artus,
 Lactandamq; ſuæ matri commiſimus uni.
 Pro dolor, æternum nihil eſt mortalibus agris.
 Ecce necat matrem fera mors, & ab ore tenello
 Anniculæ infantis (miſerum) rapit ubera nota,
 Fruſtra uagitu querulo repetita lamentis.
 Tunc miſerata patrem, multus quem prolis habebat,
 Sollicitum numerus: quamuis nec ruris egentem,
 Nec pecorum: quendam Piſtorem nomine, legi
 Inſignem probitate uirum: re eſt ipſe ſacerdos
 Et pius, & nulli hac in conditione ſecundus:
 Qui mihi pubiferos illam nutrirēt ad annos.
 Quā multum reuerande ſenex debere neceſſe eſt
 Te Veneri, quæ depoſuit tibi pignora tanta,
 Et dedit hoc magnum ſolamen habere ſenectæ:
 Inq; uicem Citherea tibi perſoluere grates
 Me iubet immenſas, ſibi quod ſua pignora tanto
 Seruaris ſtudio, quod & aucta hæc fœnore multo
 Reddideris. Dea cum diuo rem abſoluere pergīt:
 Hoc mea Parthenice morum formata magiſtro,
 Quod primum induerat uirtutum ſemen, ab omni
 Parte ita perfecit, nil ut reprehendere poſſit,

C

Vel

Vel mea qui quondam carpsit sandalia Momus.
 "Eius cum thalamos ambirent mille potentes,
 Insignesq; proci, cunctis pugnare seuera
 Parthenice potuit: nec eorum dona, nec ulla
 Erubuit (res mira) preces: ea propter acerbus
 Me dolor inuasit, nec enim tot maxima dona,
 Tam diuam speciem, tam dextrum & nobile corpus
 Ipsi credideram, uacuos ut duceret annos.
 Pro pudor: una etiam Venerem, quæ cætera uincit
 (Ferrea sint quamuis) animantum corda, puella
 Vicisset: non ista pati obluetamina uisum est.

Ergo uiam inueni, demum quæ flexerit illam.
 Est in eo quo nympha solo, quidam optimus atq;
 Perdoctus iuuenis: fecere caducea nomen
 Huic tua: sed dotes animi ingenijq; loquuntur
 Te, Germane, patrem: mentum, frons læta, tumensq;
 Cæsaries, Phœbum referunt: reliqua omnia magno,
 • Regnantiq; Ioui similis. sed enim quia mores
 Sunt bona pars nostri, quibus hic te & nomine reddit,
 Credo equidem prodisse tuo de sanguine: tantam
 Ne te poeniteat, pudeat uel agnoscere prolem.

Hunc igitur postquam multis è millibus unum
 Legissem, cui pulchra uiro se iungeret Eua:
 Ipsi proposui nymphae, super æthera tollens
 Laudibus, ut tali sacratum in pectus amorem
 Inspirare uia possem, mentemq; mouere
 Parthenices. Quid: quid (Veneri quæ audacia rara est)
 Iurabam Styga, si pateretur nubere cuiquam
 Me mea fors, non ullum alium (uel uita maneret
 Anchisæ, iuuenisq; foret) me uelle maritum.
 Interea (sic iussa prius mihi) turba meorum

Natorum

Natorum sub nube caua latitabat: & illinc
 Dum loquerer duræ, hanc iaculis figebat acutis,
 Talibus, Hyrcanas poterat quæ flectere tygres,
 Victa suam iuuenis tenera in suspiria soluit
 Duritiem, gratusq; obijt rubor ora pudentis,
 Altius admillas testans in uiscera flammæ.

Sed frustra ardet amor: tantum miratur uterq;
 Alterius dotes. & utriq; modestia tanta,
 Neuter ut alterius dignum se ducat amore.
 Sicq; uerecundo defixum in corde prementes
 Vulnus uterq; suum, nisi quis sit præsto, fatiscant.

Quare age (si qua tuæ tangit te cura fororis,
 Aut si quando tibi placui, & non excidit anceps
 Hermaphroditus adhuc: iungas hos, namq; per artes
 Id potes ipse tuas: orandi summa facultas,
 Vis eadem tibi fingendi, quanquam arte necesse est
 Haud magna: se uita satis commendat amantum.
 Per se nota proci bonitas, non testibus ullis
 Indiget, angustæ forsan res eius obsessent,
 Has nisi disciplina ingens suppleret abunde.

Sed quid opus Veneris mōitis, cautissime Diuūm,
 Est tibi: Sat fuerit, per me quod horis amantes,
 Et quæ tecta petas: hos ut coniungere possis.

Quod si perficias, quiduis de Cypride posthac
 Polliceare tibi: neq; inextricabile uinclum
 Coniugis, obtutum neq; Phœbi hoc fœdere uitæ.

Dixerat: ille deæ tria dulcia basia figens,
 Ceu tria connubij prænuncia signa futuri,
 Est confessus iter, cælo dea nuncia facti
 Huius abit, cunctosq; deos ad festa propinqua
 Lata rogat: Deus interea sua cœpta uolatu
 Exequitur rapido, & celeres præuertitur auras
 Ut serpentiferi dirimens nigra nubila sceptri.

Tu tamen o citius Maia fate labere: ne te
 Præueniens crudelis Amor, mihi tollat amicum.

C 2 Ah dolor

Ah dolor, ille perit, cæcisq; exæstuat intus
 Ignibus, & nullam permittit cura quietem
 Sensibus infelix, in uirginis huius amorem.
 Naturale Sophos, lus, & facundia græca,
 Quæq; prius placuere, una præ uirgine sordent.

Nō pudet improbe Amor, castas incescere Musas?
 Tu Baccho potius, Marti ue incendia misce,
 Mollibus aut satyris: studijsq; absiste nocere.

Ante Maguntiacos, urbem prope, faxea muros
 Pyramis, alta, ingens, operas testata Latinas,
 Perstat adhuc, lateq; agris urbiq; minatur:
 Quà sol exoritur Libram ingressurus, ei ue
 Oppositam pecudem, constans est fama, sepultum
 Esse sub hac Drusum: tibi qui infœlicibus armis
 Congressus dedit extremas Germania pœnas.

Hæc tandem monimenta super Cyllenius ales
 Sistit iter, pennis latera ad succincta repressis:
 Continuocq; oculis totam sortitus acutis
 Urbem, signat eas ad quas se transferat ædes.
 Hoc acto, induitur uenerabilis ora Rukeri,
 Dissimulatq; Deū. (Quis hic est) uis nosse, Rukerus?
 Magnus hic Doctor legum, custosq; seuerus,
 Quem modo rectorem perdocta Maguntia iactat.)
 Huic comes (Antoni, Rasor cognomine:) sed re,
 Excellens artis medicæ doctorq; professorq;)
 Adderis, ignarus tanto te hæere sodali
 Ergo procum accipiunt secum, uisuntq; parentes
 Virginis. hic totas promit facundia uires:
 Argumentum ingens, hinc ipsa ostentat honestas,
 Utilitas illinc. quis cætera schemata narret?
 Quæ Deus eloquij, quæ facundissime Rasor
 Hic habuisti, anceps ne causa labaret amici.
 Quid multa? inter iuuenes connubia firmant.

Et iam optata dies uenit, totamq; per urbem
 Proclamatur hymen, & iò iam prodijt Eua,

Eua

Eua puellarum summum decus, Eua pudoris
 Exemplum, non se iuueni nuptura minori.

Hunc latum cantate diem mecum, ô rogo Musæ,
 Musæ Mæonides: nam aliter tam splendida nunquã
 Decantare queam digno solennia uersu.

Sponsus uterq; meat gemmis ornatus & auro:
 Prætereo uestes filo prædiuite textas.

Hunc urbis summi procures, hanc mille sequuntur
 Matronæ, fama incolumes, cultuq; superbæ.
 Ter centum electæ procedunt antè puellæ,
 Virgineo ritu. Deducta hoc ordine pompa,
 Sistuntur iuuenes ad sacri limina templi.

Quis tibi tunc sensus cernenti Henrice, pudicos
 Demissam uultus, & dulci uoce loquentem
 In templi foribus, Tua sum charissime coniux?

Tu tamen immenso ne prosternaris amore,
 Confususue hodie iaceas, & fabula fias:
 Indulge hospitibus, frontemq; his porrige latam.
 Dijq; deæq; omnes tibi conuiuantur: habes hic
 Cum Iunone Iouem, sunt hic tibi Phœbus & Euan
 Conuiuæ: sunt Algesio de uertice Musæ,
 Sunt de Chenchurgo. Quid? quod Prudentia iuris,
 Ornatura breui summa tua tempora lauro,
 Assidet his mēsis. Quid hias? Quid hebescis amator?

Eia age, lætus obi, primusq; inuade choreas:
 Horterisq; tuos ad cætera ludicra, nec te
 Germani capiant potandi obliuia moris.
 Differ eum, qui tam misere te uexat, amorem.
 Proxima nox tibi tota uacat: quodcunq; uolutas
 Nunc animo, tunc exequere: & decerpe laborum
 Antè peractorum fructus Henrice suaues.

Tu quoq; ne cupido (rogo) desis Eua marito:
 Iunge latus lateri, & liciti certamen amoris
 Disce pati: sic unanimes generate uirilem
 Quæ patrem referat, prolem; uel fœmineam, quæ

C 3 Matrem

Matrem æquet: non est uobis quod grandius optem.

FINIS.

GVLIELMVS BIGOTIVS LAVAL

lensis Bouchardo Mythobio, qualicunq; scholæ Mar
purgensis mathematico & empirico, S.

MO C loci modestiam uides Boucharde, & experiris
meam: qui tum à te, tum à tui similibus (si qui modo
esse malignitate similes tui possunt) tot grauib; affe
ctus iniurijs, Epigrammata ea, quæ tu nosti compo
ta in te à me pluscula, supprimo, te tuis morib; reliquens ulciscendum.
Ex ipsis Epigrammatis unum modo Epithalamio subieci, leue illud
quidem & mite: hocq; nomine fratrum suorum dissimile admodum.
Sed nec subiecisssem, nisi & censuisssem te tui commonendum: & epi
thalamio timuisssem, à uenenoſa tua lingua. Nā (si bene te noui) diffi
culter facies, quin uersus meos calumniere: nisi fortè cōstitueris, in eos
fore, q̄ in me fueris quū istuc essẽ, æquior. Bene uale, Boucharde. Scis
tibi quidnā Pasquillus exoptet? eruditionẽ, candorem, & sanā mentẽ.

GVLIELMI BIGOTII EPIGRAM

ma in Bouchardum empiricum.

Nte quod soleā quādā Boucharde iocando
Dicere, nō pœnas pendere debet hymen.
Iacto iocās, q̄ metra caco: dū q̄ uomis aiunt:
Quamq̄ uomas, addo, quod meliora caco.
Cruda uomĩ, concocta solent Boucharde cacari:
Hæc meliora illis, sic meliora caco.
Non tamen abnego, quin carmen me coctius edas:
Dum uomitū reprimas, & tua metra caces.
His ignosce iocis, sin pœnam fortè reposcis,
Plecte sales salibus: seria tractat Hymen.

GVLIELMVS BIGOTIVS

Lauallensis Lectori,

MISSVRVS libellum hunc, non committam,
quin ei addam coronidis uice Elegiam unam, qua ue
lum Maguntinam Academiā salutarĩ, agiq; ipsi gratias
pro suis erga me meritis. Quorum magnitudine cum
mecum

mecum ipse considero, dubito patriæ ne, an ei uniuersitati plus debeā.
Nudum utraq; me accepit, utraq; nutriuit, utraq; opibus suis adiutum
aliò dimisit. Hoc mihi patria charior, quod etiam me genuit. Atq; hoc
quidem cum penè cæteri q̄ maxime effecerūt, tum luriſperiti: quibus
ea in facultate ut nihil est in Germania doctius, ita nihil humanius:
(solet ferè cum doctrina summa, humanitas quoq; summa coniungi)
tum medici duo clarissimi, adeoq; præceptores mei obseruandi, Anto
nius Cureus, & Gulielmus Asterotus. Plonium (quem ob suam in me
beneficentiam, tutorem meum non tam proprie, quàm uere appello)
& reliquos, longū esset recensere: qui nihilo de me peius sunt meriti.
In ipsa Elegia per canes duos Gerardū quendam, & Adamum Elſei
gner intelligo. insignes profecto *μωμουσος*. Principis Alberti obi
ter insignia tango. putant enim mihi faciundum, ut honorifice quoq;
meminisssem Principis eius, qui sua in ditione tam ornatam Acade
miam & habet, & adiuuat.

AD SVVM LIBELLVM ELEGIA.

PARVE Maguntiacā pro me liber ibis ad
urbem:

Et Mecœnates aggrediẽre meos.
Tota salutanda est lurisprudẽtia, cuius
Nil mihi non æquum, non quoq; præſto fuit.
Voce Rukerus erit primum accedendus honora,
Præstitit in ſciolos qui mihi ſemper opem.
Inde ſalutato Conradum ſcilicet illum,
Qui uentre haud paruo maius habet cerebrum.
Inde Sigilliferi pete tecta, potentia Muſis:
Tecta mihi domino ſape reclusa tuo.
Sed nec omittantur Phaffus, Laurentius, & quos
Nomine quemq; ſuo non numerare queo.
Dein ſaluere iube Medicos (his ſi placet) omnes:
(ſin minus) ex illis quinq; iubeto duos.
Algeſſæua dein ſedes grauiſſima Phœbo,
Muſarumq; altrix eſt adeunda tibi.
Plonius eſt illic, illic Chambergius, illic
Non niſi cordati multiſcijq; manent.

Non

Non procul hinc Chēcburgus apex se tollit in auras,
 Fœta domus studijs; sed fugienda tibi.
 Sin intrare uelis, Henrico forte salutem
 Illi dicturus, cui mihi scriptus hymen.
 Ne tibi dira canum faciat uim lingua duorum,
 (Fecit ut antè mihi) quæ præagenda uide.
 Ipse Maguntinæ tanquam sis nuncius urbis,
 Principis ad pectus ponito signa tuum.
 Quod si ferre nequis (nam uix tam magna pusillus
 Signa feras) intrà tu tibi sume locum.
 Hic duo utrinq; gradus coeunt in pegma, premasum
 Iustitiæ cathedram; te locus iste manet.
 Vndiq; tutus eris; dextrum latus asseret ensis,
 Læuum sceptrum, caput pilea purpurea.
 Et leo semilatens, toto & qui corpore surgit:
 Cumq; aquilis gryphes suppetias ueniant.
 Non opus est rostro, Galle, aut calcaribus; hoc te
 Præsidio fretum neutra lacegger auis.
 Cheneburgum sic doctus adi, sociumq; saluta,
 Cui modo discedens elicui lachrymas.
 Mox ubi commixtis Mosellæ confluit undis
 Rhenus, eò rectà uade pusille liber.
 Est tibi Pœzonia præclarus in arte Dryander,
 Hicq; Chilanfeldus uir uenerandus agit.
 Huic suum ob hospitium grates persolue; si d'li,
 Quod uerbo ac opera me iuuet usq; sua.
 Hinc ne solue ratem; ne cum Rheno actus in æquor,
 Ad patriam uenias, rura Laualla, meam.
 Vah pudeat; nec enim natalis terra poëtam,
 Sed physicum expectat me simul & medicum,
 Sin arctoa ferant illuc te flamina, iura
 Non solitum his nugis tempora me terere;
 Sed luisse graues inter curas hymenæos,
 Fleuisse à cura mæsta catoptra graui.

Sed prius ac patrijs succedas ædibus hospes,
 Andegauum flectas uela Libelle tua.
 O quam multus ibi te mox spectator adibit,
 Quam facies omneis protinus attonitos?
 Hic, quis ibi de me sex hinc dixisset ab annis,
 Forte alicuius erit postea causa boni?
 Iudicibus supplex me commendato; nec antè,
 Facta iuuentutis quam tibi dentur, abi.
 Exilium ueniam sponder, correctaq; uita,
 Spesq; mei si qua est forte suasa meis.
 Quid? quod Ioannes Dolobella Pisantius, alter
 Orandis caussis Tullius, urget idem?
 Hic mihi Mecœnas, hæc à patre ancora sacra,
 Syrtibus in medijs quæ mea uela tenet.
 Huic me, ne offendas, ne commédato Libelle:
 Vix patitur calcar promptus & acer equus.
 Sed saluere iube doctis cum prolibus, & cum
 Coniuge, qua nihil est sanctius & probius.
 Sed nec adi, dum caussæ urgent, sed dū uacat; ut quæ
 In trabe Martini scommata liber habet.
 Hæc sunt, quæ uolo te; seruus meus hæcenus esto,
 Postea sis publici iuris & arbitrij.

FINIS.

GVLIELMVS BIGOTIVS LAVAL
 lensis, Ioanni Oporino Græcarum literarum Basileæ
 professori, summo amico suo.

Rioribus tuis ad me literis, Oporine, quibus bibliopolarū
 causa rogabas, si qui mihi superessent uersus, eos istuc mit-
 terē; sin nulli, facerem novos, quorum accessione libellus no-
 ster, cui derogabat sua paruitas, fieret augustior: effecisti
 ut & alios, quoniam prisca nulli suppetebant, componerē,
 plus minus ducetos. & Diaphorologiam scribere aggrederer. Quā quidem
 disputationem philosophicam, à me contra neotericos susceptā, cum poëma-
 tibus nostris coniunctam cupiebam uehementer: ita uideri uolens ab his nugis fa-
 cere ad seria transitum, unde & poematibus ipsis titulum iam excogitaueram
 D alicrum.

Iterum, nempe, VALEMVSIS. Quin etiam de ratione causae uetuli hos ego uersiculos feceram.

Qui legis hunc nostri titulum nomen uel libelli,
Vim, ne fallaris, nominis huius habe.

Non ideo, VALEMVSIS uoco, cum loquar ipsis,
Postque uale dicam, ut uox sonat ipsa, Vale.

Nil mihi cum Musis, speculum propono iuuent, e,
Quo monefacta sui, me melius sapiat.

Ludo dehinc thalamos, quibus insero seria, quaeque;
Ad studia et mores non leue calcar habent.

Ut uero aggressus quis eas, quas ne sciat, artes,
Fastidit, dicitque; hisce repente uale:

Sic male confusus trahere negocia uatum,
Dico uale Musis: haec ratio tituli.

Sed opinione mea longe excidi, nisi tibi molestus, bibliopolis iniquus esse uelim: quos tu scribis exempla iam octingenta cudi, meque; rogare plurimum, ut, ne recedendis nostris damnum insigne faciant, ita patiar euulgari. Patior quidem certe, sed quodammodo inuitus: eoque; etiam egrius, quod primitias nostras tot alioqui labefactas mendis intelligam euulgatum iri. Nec tamen est magno pere quod typographis hoc imputem: quos legendis quae manu mea exaratu, non mirum sit characterum inscitia nostratum aberrasse. Illud a te peto, haec ut in parte honore nostrum tueare, nam etsi ex poeti famam nullam (quod antea sumus testati) ambimus, tamen haud committimus libenter, quo apud doctos, qui fortasse nostra legent, aut ignominiam incurramus, aut si maius ludibrium. Itaque; mihi facere gratius nihil potes, quam si quae in exemplari quod ad nos dedisti, carptim notauimus, ea tu ad calcem opusculi concinnes. Mihi tibi ac dedico PARERGA mea, aut tua potius: quippe quae te impulsore composui. De Diaphorologia mea ego alias uidero. Equidem puto mihi nunc super sedendum. tu quod (nisi parum uideo) in gratiam redij cum illis omnibus, quorum falsa suspicione, ne dicam iniquissima, compulsus eram ad hoc bellum gerendum: tu quod taxandis quibusdam nominatim, quod euitari nequit, uereor ut ne non satis pluceam Grynæo, qui suis ad me literis maiorem in modum haec mihi re interdicat: taceo, Blaurero et Volmaro, hominibus doctissimis et fortissimis iuris, meque; studiosissimis, tam praeceptis institutum non probari. Quid si retrocedam aliquantulum, quo proficiam deinde distantius? Deceueram, nisi immaturus discessus tabellionis obfuisse, Elegiam scribere, nostrisque; Parergis addere, ad nobilem uirum D. Ludouicum Vergesium, nostratum (de Lauallesibus loquor) linguarum cognitione et theologiae facile principem. Bene uale, amicissime Oporine. Tubinge. 1536.

AD D. IOANNEM OPORINVM,
GVLIELMI BIGOTII

Parerga.

CRI BIS ut haec aliquot pro longē scripta parergis,

Quo plus inde lucri bibliopola ferat.

Nec tamen ignoras, me quanta negocia.

Vndique curarum flumina concurrant. (quanta

Hinc sophiae studium, quo nil mihi dulcius: illinc

Intermissa diu me medicina premit.

Haecine posthabeam: quid nunc si tu cupis ipse,

Cuius amicitiae maxima quaeque; darem.

Sed, benefi noui te, mi Opporine, tuumque;

Candorem: haud cupis hoc, bibliopola cupit.

Ne tamen hac de re frustra scripsisse graueris,

Haec tibi, non lucrum qui cupit inde, damus.

Ergo Parerga damus, si qua essent erga daturi,

Quae petis, & falso mi superesse putas.

Hanc Grynæa fidem faciunt oracula: sunt haec

Fida alias, sed in hoc non bene fida loco.

Inuidiam contra distinxit Epigrammata quaedam:

Pro gladio, Musae uindictis usus ope.

Longa dies animi domitrix odia omnia coxit,

Suasit & ultores hosce cremare modos.

Scit me Grynæus scripsisse, incendia nescit:

Haec leuis erroris non mala causa fuit.

At noua uis faciam, simul argumenta ministras,

Diffusus nostri uiribus ingenij:

Imò nimis fesus, quum des heroea canendum,

Idque; roges, quo nil gens sua maius habet.

Vis praeceptoris Grynæi encomia texam,

Me praecone ratus nobiliora fore.

Sed frustra satagis tantis me opponere rebus:

Frustra addis, uestra hoc poscit amicitia.

D 2 Non

Non si grandiloquus Strygijs reuocetur ab oris,
 Ad laudes tantas par queat esse Maro.
 Ecquid ego primum, numerandis dotibus eius,
 Ecquid postremum, quid uē canam medium?
 Circulus illinc se nobis argenteus offert,
 Encyclopædia quem circumat atque tenet.
 Hinc uerò occurrit quadrangulus aureus ille,
 In quo uirtutum turba quaterna sedet.
 Si cupis ergo cani tam clarum herosa, camœnas
 Quære alias, deceat quas magis iste labor.
 Et simul officijs uideas ne talibus illum
 Lēdas, qui titulis inuidet usq; suis.
 Quin æquare modis possem si tanta, modestas
 Aures illius lædere suffugerem.
 Ne tamen, ut dixi, frustra me orasse graueris,
 Pauca, dicata tibi, mitto Parerga tibi.
 Restat ut excipias hoc nostri pignus amoris,
 Quo tibi nos animo scripsimus, atq; damus.
 Illud restat adhuc, ne carmina plura roges me:
 Qui dixi Musis tempus in omne Vale.

AD EVNDEM.

Bibliopola meos dubitat si cudere uersus,
 Librum haud uendibilem præ breuitate ratus:
 Opporine mone hūc, ut opuscula nostra relinquat,
 Et tumidam Marfi cudat Amazonidem.
 Sin aliquod uacat obscurum ac ignobile prælum,
 Quali edī uideo sæpe Catonis opus:
 Hunc premat autorem mecum, societq; Catoptr o
 Quippe argumentum penē sonamus idem.
 Vno differimus; iuuenem Cato format inermem,
 Armatum ex factis ipse reformo meis.
 Sic bene conuenient amborum carmina, quodque
 Bibliopola petit, sat liber amplius erit.

FINIS.

AD D.

AD D. AMBROSIVM BLAURERVVM
 & Ducatus Vuirtembergensis Antistiti
 tem, ac summum Theologum.

Acra fidēq; doces Cicerone disertus, et nil
 Non facis appositē, ni quod abire cupis.
 Siccine Gryneus migrarit? siccine post hūc
 Altra Tubingensis spes abeat studiū?
 Attamen hoc liceat, rem dum promiseris unam,
 Quod tibi nempe tui substitues similem.
 Legibus his nunquam, puto, nos Blaurere relinques:
 Quippe tui nunquam substitues similem.

AD EVNDEM.

ME quia sæpe mea de conditione rogasti,
 Si tibi quando uacat, nostra Catoptra lege,
 Sin nec onus cleri, nec concio docta frequensq;
 Hoc patitur, super his hæc metra rebus habe.
 His ex carminibus ne me reputato Poëtam:
 Sed nec opus monitis, hoc satis ipsa docent.
 Annos penē decem nullus mihi carminis usus,
 Annos ante decem nec bonus usus erat.
 Annos ante decem fucum ueneresq; sequebar,
 Quale hæc eloquium secla subinde ferunt.
 Quinq; deinde malo suasu seducta iuuenta,
 Me certaminibus pluribus implicuit.
 Quinque alios grauibus studijs impendimus, uno
 Dimidioq; dato mense poëmatibus.
 Nunc uerò ad Musas rediens Blaurere seueras,
 Dico poëmatibus tempus in omne uale.
 Sigenus inquiris, mater de sanguine regum est,
 Quis Agathoclea fert fama fuisse satum.
 Sēq; suosq; pater iactat textrice Minerua
 Esse satos atauos: hæc mihi nobilitas.
 Iam mihi conandum, ne exempla domestica scædem:
 Ne uē à stirpe mea degener esse ferar.

D 3

ADD.

GVLIELMI BIGOTII
AD D. MELCHIOREM VOLMARVM,
Iurisconsultum, & utriusq; linguæ nullo
Germano imperitiorem.

E Phœbus, te Pieriæ Volmare sorores,
Te studioforum prona caterua rogat;
Vt sibi des spectanda senis miracula cæci,
Cui tua restituit lumē utrumq; manus.
Sic syngramma rogat, quod in omnem prorsus Ho-
Dij quam doctiloquū te scit habere domi. (merū,

AD EVNDEM.

Si suspendis ea, quæ stat tibi semper adunca,
Nare, quod in lucem tam leue carmen eat.
Suspendā te illa, quæ mi quoq; semper adunca est,
Nare, quod ire foras non sinis Iliada.

DE EODEM.

Væ tibi Cæsarei perplexa scientia iuris,
Væ quæ Volmarum lex tibi prorsus habes.
Nanq; aliter Troiam, & spectandū offerret Achillē,
Et quæcūq; illic strenua dextra fuit.
Cum tamen hunc ad opus Iuris prudentia reddes,
Væ tibi non dicam, sed bona uota dabo.

AENIGMA AD EVNDEM.

Res naute pereit, latrantis ad inguina Scyllæ,
Et iam hoc discrimen quartus adire parat.

AENIGMATIS EXPOSITIO AD
EVNDEM.

Res habet una procos, nec habet, nomie Scylla,
Virgo decens, quartum sic habitura breui.
Illa tuæ soror est Volmare uxoris: amantum
Germani duo sunt, & duo Galligenæ.
Si temnat nostros gallina Sueuica gallos,
O habeat quartum, qui senio capus est.

AD

PARERGA.

AD IOACHIMVM CAMERARIVM
utriusque linguæ peritia nulli Germanorū secundum.

Vi mihi *λυκλογινοίετε, τὸ δ' ὄλεμ ἑροκοδέλει*
Sumē enigmataq; das, hoc quoq; solve mihi.
Quis nec iamq; loquor, nec sum prius ipse lo-
Nec uidi, aut uideo, noscōue, dico uale. (cutus,
Dico uale Musis, quis cum mihi copia fandi
Nulla fuit: nec eis, quum modo dico uale, est.
Nec loquor his ludens thalamos, plangens uē Cato
Ni, qui balbutit talia, rere loqui. (ptron:
Sed sic pica loqui, sic cornix rauca petetur:
Quæ conata loqui, non loquitur, crocitat.
Quis non ergo loquor, nec sum prius ipse locutus,
(Rite loqui capio) dico perenne uale.

DE SE, ET SVIS ELEGIS.

Euexant elegi, me uermes noctis: edunt hi
Carnem, illi ingenium, cedit utrisq; quies:
Sic proprios temerāt patres turpa impia, quū
Carnis & ingenij sudor utrisque parens. (sit
Sed iubet Opporinus, & huic Grynæ suades.
Vos igitur, non hi me cruciant elegi.

AD BOVCHARDVM MYTHOBI-
um empiricum.

Non te odi Boucharde, nec hoc epigramate mēs
Ledere: quādo in te cætera scripta cremo. (est
Sed castigo, monens, habeas ut dignius olim,
Quos te maiores noueris esse uiros.

AD D. THOMAM THEOBALDVM
Anglum.

CVr modo sim queris, Theobalde suauis amice,
Tam scribendo breuis, qui prius amplius erā:
Mutauilatos Asiæ stricta Attide campos:
Ante Galeni, nunc lector Aristotelis.

D 4 AD

Hostis apertus eram tibi, quum occultū esse pu
Te mihi: tam noui dissimulare nihil. (tare
Teq̃ (quod ignoscēs) κακὸς ἦν rebar & inde
Oderam: at ἐν ὅλῳ ὁ εἶναι sciens, adamo.
Nec minus ingenium laudo, moresq̃ benignos,
Quā laudo eloquium, PAVLE, trilingue tuum.

AD EVNDEM.

Cur non edis opus, quod habes in sacra paratū?
Nō proba fidis, q̃ tot tibi PAVLE probatū?
Siue fidem doceas, in mensa siue ioceris,
Laudat quisquis adest, omnia PAVLE tua.
Si Chronicum fert puncta tuum Grynaiā, plausus
O tibi iam quantos docta theatra dabunt?
Mox eris hoc libro re iuxta ac nomine Paulus,
Pamphilus in Chronica sicut es historia.

AD D. IOANNEM SICHARDVM IV
risconsultum, & reformatē Tubingæ primum Rectorem.

Iosce reformatē Rector tibi prime Tubigē
Idq̃ tuo merito, dat mea Musa modos.
Non quod ab hac aliquod sperem tibi fore
Affore, crassitię conscius ipse meæ. (nus honoris
Sed contrā & reliquos & te canit ipsa, Sicharde,
Nomen ut hinc aliquod non bene nota trahat.

DE TRIBVS SVIS CONTRA

neis, q̃sdemq̃ optimis suis amicis, Thoma à Planca,
Claudio Melino, & Ioanne Liparino.

Tres patrios tantum mihi fors concessit amicos,
Ex quo sum in terra flauæ Sueue tua.
Rara hīc Gallus auis: tamen hoc utcunq̃ ferendum,
Sors modo liquisset me tribus hīce frui.
Tu Planca ne dees: nec ades iucunde Meline:
Hei mihi, si non hīc mi Liparine fores.

Ast

Ast hos, aut alios quaeso mihi Gallia redde:
Me uel ab exilio, quod fero sponte, uoca.

FRIDERICI FAUTI EPITAPHIVM.

Lete hūc Pierides, flecto hūc studiose uiator,
Qui uiuens nec opē, nec tibi clausit opes
Nomine erat Federicus, erat cognomine
Fautus:

Fautus erat, per quem tu quoque Fautus eras.
Sed nihil est adeo fautum, quod non minuat mors:
Cuius in hac Fautus falce minutus humo est.

AD D. MICHAELEM ROVCHERVVM

Medicum, & D. Bartholomęum Amantium Iuricon-
sultum ac Poētā, & D. Leonardum Fuchsum
Medicum, uiros cum primis eruditos.

I Rouchere mihi, si doctē uacaret Amanti,
Et Fuchsi, uobis carmina multa darem.
Quin & doctores alios ad sidera ferrem,
Inq̃ meo uersu tota Tubinga foret.
Sed ueniam dabit is studia ad maiora coacto,
Quod non sat uestris nominibus faciam.

FINIS.

**LOCA QVAEDAM AB IPSO AV-
tore, libello magna parte iam absoluto,
partim mutata, partim emendata.**

In præfatiōe, pag. 1. facie. a. uers. penul. lege, qui uix dum annum ætatis sue
tertium & uicesimum egressus, utriusque: &c.

Pagina 5. a. uers. 3. Si nihil exilio, serimus quod sponte, moueris.

Eadem b. uers. 21. Prisca ex rupe satius, torua aut lactatus ab urfa.

Ead. pro uersib. 25. & 26. Quæ bona, &c. Tempore, &c. lege, illo infelici
quo demens arma sequebar Tempore, quæ secū bona nulli obnoxia fato,
Aeternum, &c.

Pag. 6. a. uers. 17. I, rue in omne nefas. Ead. b. uers. 27. En tibi Clarissime
Aquee, &c.

Pag. 7. a. uers. 25. (Nam de indigenis iniusta fuisset mea querimonia:) Ead-
dem, uers. 35. Promereor laudes, hoc Ciceronis habens. Eadē, b. uers. 20.
quo ipsum Mercurij, qui Caducifer est, filium facimus.

Pag. 8. a. uers. 29. Carptū iri, fili, nec in hos cœlestia dona, &c. Ead. b. uers.
5. Aggrediar? miserum iuuenem ne ferocius angam,

Pag. 9. a. uers. 26. Quam multum uenerande senex d. bere necesse est.

Pag. 10. a. uers. 33. Vi serpentiferi dirimens nigra nubila sceptri. Ead. b.
uers. 3. Sensibus inflexis. & uers. 22. Magnus hic est Doctor. & uers. 33.
Quid multis?

Pag. 11. a. uers. 13. Quis tibi nunc sensus cernenti Henrice, pudicos.

Pag. 12. a. uers. 4. tum & Iurisperiti. Item uers. 7. & medici duo clariss. Item
uers. 13. putauim enim mihi faciundum. Item uers. 26. Inde Sigilliferi pete te
clā, patentia Musis. Item uers. 32. Algeßena dein sedes, &c. Ead. b. uers.
6. (Fecit ut antè mihi) quæ peragenda, cape. Item uers. 11. Hic duo
utring; gradus cōiunt in pēgma, supremam: etc.

Pag. 18. a. uers. 2. dcle &, ante Du atus.

Pag. 19. b. uers. 5. laudib; rebar, & Item uers. 11. quæ tot tibi Paule probant.

**CONSTANTINVS MAGNVS RO-
manorum imperator Ioanne Reuchlin
Phorcensi interprete.**

MAGY. TUD. AKADEMIA
KÖNYVTÁRA

ILLVSTRISSIMO FRIDERICO SAXONIAE DVCI ET
PRAESIDI PROVINCIAE TYRINGIAE, MARCHIO

niq; Mysia, sacri Romani imperii Hyperipparcho, Principi
electori, domino suo clementissimo, Ioannes Reuchlin
Phorcensis LL. doctor librum hūc de uita Constantini
magni ē græco in latinum sermonem transtulit,
commendans sese illius protectioni.

RAT ut accepi quondam Parthis in more dux illustrissi
me Saxonum Friderice Romani imperii elector, nemini
esse cōcessum absq; munere principem salutare. Cuius imi
tatione iam ista mihi exoptata oritur accedendi tui occa
sio, qui hoc & si tantillum munus affero, tamen spero non
habebis despiciatū, eo quia sit de subitaneo intuitu exile nimis. Si enī
donantis ad animum ipse intendas oculos, & meam erga te uolunta
tem diligenter ponderes, ingens erit & grande, nec cum illis Sibyllæ
uoluminibus (quia longe præstantius) comparādum, quæ tamen nō
minoris uenibant Tarquynio prisco quam trecentis philippeis, neq;
certo Philolai libris, quos Plato dicitur decem millibus denariū mer
catus, neue Speusippi philosophi, quos Aristoteles talentis atticis tri
bus quantumuis pauculos emit. Hoc enim libello uitam Magni Con
stantini Romanorum quondam imperatoris ē græco in latinum ser
monem traduxi, spectabile quidem exemplar uiris fortibus atq; ma
gnanimis, quos oporteat scientia rei militaris, uirtute, autoritate, fœli
citate præditos, optimo tandem iure, una omnium uoce, gubernādæ
rei publicæ præfici, & in orbis terrarum fastigio locari. Eum itaq; co
dicem tuo nomini dedico, q̃ in hoc negocioſo tempore meo nihil
a me tibi potuit inter chartacea munera donari absolutius & ut arbi
tror magis acceptum gratumq;. Quom unus tu & prorsus unicus sis
in nostra germania (pace omnium regni præsidum & præſulum dixe
ro) nō solum equestris exercitii & rei bellicæ, uerum etiam bonarum
simul literarum & literatorum omnium princeps maxime studiosus,
cui potissimum debeat huius Constantini præclara uita pari uirtu
te imitanda. Vt enim missa faciam strategemata tua tanquam ab in
stituto meo aliena, quæ latissimæ prouinciæ & norunt & laudant, iam
hoc ipsum ueniet omni posteritati admiratione dignum, nō tantum

q̄ sacra & rem diuinam quantis potes uiribus ornas, ut multo lucidi-
 us tecum q̄ ceteris germaniæ in locis splendescant, quod isti thesauri
 ecclesiæ tuæ collegiæ Vittenburgensis cōmonstrant, uerum etiam
 q̄ inter arma & enses, inter thoracas equos & phaleras (mirabile di-
 ctu) curam tantam & tam sumptuosam adhibes rei literariæ ac om̄is
 generis doctrinæ, id quod plurimum ab aliis militaribus hominibus
 nostra ætate negligitur ne dicam contemnitur, dum illorum quisq̄
 tanto uult esse Marti propinquior, quanto sit ab Apolline remotior.
 Qua in causa longe prudentior tu quidem qui Palladi iungeris, ea enī
 & armorum dea est simul & artium. Hinc illa tua illustis cunstarum
 disciplinarum & omnigenæ philosophiæ uniuersitas, quam à primis
 fundamentis magnifice plantasti, quam doctissimis uiris ceu coronā
 fulgentibus gemmis adornasti, quam annona prouentibus & stipen-
 diis abunde ditasti. Hinc illa insignis bibliotheca, te architecto per ar-
 tificum exquisitissimorum curam industriam diligentiam & ingeni-
 um nuper ex intimis areis ad fastigiumeducta, quæ sit omniū omnis
 formæ ac conditionis librorum illustre diuerforium, quo cogis ho-
 spitari peregrina omnis ætatis & omnium autorum uolumina. In eo
 egregie uincens & exuperans acerrimos olim ueterum librorum con-
 gestores. Polycraten Samium, & Pisistratum Atheniensium principē,
 & ipsum Euclidem quoq̄ Atheniensem, & Nicocratem Cyprium, &
 Pergami regnatores, & Euripidem poetam, omnes philobiblos & li-
 brarios, & Aristotelem philosophum, qui primus omnium (Strabonis
 iudicio) libros congregauit, ægyptiosq̄ reges bibliothecam ordinare
 docuit, suam autem & cellam librariam & unā scholam Theophra-
 sto reliquit, qui cunctos libros suos Neleo tradidit. Is deinde Scepsim
 singulos quosq̄ detulit, a quo illos ipsos Ptolemæus ægypti rex cogno-
 mento Philadelphus, corpore quanquam imbecillis, attamen animo
 fortis, cognoscendarum rerum studiosus, simul etiam quæcunq̄ pote-
 rat uel Athenis uel tum Rhodi conquirere ad bonas literas pertinen-
 tia emit, Alexandriamq̄ aduexit. Eorum Athenæus in dipnoso-
 phiste libro primo, & Iustinus philosophus atq̄ martyr in suo paræne-
 tico abunde meminit. Talibus te possum uiris librorum coaceruato-
 ribus, item Persarum ægyptiq̄ regibus optima causa æquare, licet nō
 dum numero, at scilicet uoluntate tamen. Nam memoriæ proditum
 reliquit Aulus Gellius. Athenis una in bibliotheca fuisse ad millia fer-

324
 menoluminum septingenta. Quæ posteaquam erant Alexandriam
 translata. Heu heu Alexandrinorum inimici & hostes, incensa biblio-
 theca horrido igne combusserunt uniuersa. O quanta pauperies, o la-
 chrymabile daninum, o tot & tam præclara flammis absorpta inge-
 nia nunquam reditura, Male igitur pereant incendiarii librorum, pe-
 reant omnes talia æquo animo ferentes. percutiat eos deus egestate,
 febre, frigore, ardore, æstu, aere corrupto, ac rubigine donec pereant,
 Percutiat eos ulcere ægypti, scabie & prurigne, ita ut curari nequeāt,
 percutiat eos amentia & cæcitate ac furore, nec habeant qui liberet
 eos, tradantur Satanæ ut spiritus saluus fiat. Tu uero excellentissime
 princeps benedictus sis, qui libros undequaq̄ corradis & colligis, ut &
 præsentibus nobis & posteris eos perinde atq̄ preciosissimos thesau-
 ros uenerandæ philosophiæ cultoribus, & uariarum scripturarum cu-
 pidis diligenter & accurate conserues. Benedictus tu in ciuitate, bene-
 dictus in agro. Benedictus ingrediens & egrediens. Emitteret dominus
 deus benedictionem super cellaria tua, & super om̄ia opera manuum
 tuarum. Videbuntq̄ omnes terrarum populi q̄ nomen domini inuo-
 catum sit super te & timebunt te optime princeps, patriæ tuæ decus &
 claritas, sol nostræ Germaniæ, qui tuos omnes præclariter illustras.
 Vnde Saxones Myfi & Tyregetæ tui, qui nunc Tyingi mutato uoca-
 bulo nominantur, rectius gloriari possunt sese ante solem natos esse
 q̄ Arcades, qui se affirmarunt ante lunam ortos. Fuit enim quondam
 inter nationes multa concertatio, quæ illarum esset antiquior, nobili-
 tatem suam ex annorum uetustate uestigantes, Iudæis se primos ho-
 minum fuisse asserentibus, Moyse autore. At ægyptiis se antequā astra
 orirentur natos, testibus & non cōtemnendis Leonte in primo libro
 ad matrem, & Cnosso in primo geographicorum Asiæ, quibus adsti-
 pulatur Nicanor & Archemachus in metonymiis, & Xenagoras in pri-
 mo de temporibus, ut Lucillus Tarræus in argonauticis commentari-
 is notauit. Phryges autem se quibusdam indiciis argumentis, priores
 omnibus fuisse putabant, q̄ Psammetichus quondam ægyptiorum
 rex cogniturus qui homines primi fuissent, concluderet duos in fantes
 recens natos in solitudine, iubens ægyptiis ut ne quis ullo cum illis
 sermone loqueretur. At quodam tempore cum puelli fame labora-
 rent in hanc uocem proruperunt clamantes Bek Bek, & compertum
 fuit apud Phrygas Bek panem significare, Vnde coniiciebant primos
 a iiii

natu eisdem fuisse. Id longiuscule commemorat Halicarnassensis Herodotus in libro secundo qui Euterpe inscribitur. Sed Arcades in hac permansere fama q̄ dicerentur ante lunā orti. Sic Apollonius Rhodus Argonauticorum quarto.

Ἀρκάδ' οὐδ' οἱ καὶ πρότερον σελήνης ὕδονταν.

Id est. Arcades qui etiam ante lunam celebrantur. Cuius existimationis hanc causam esse comperimus, q̄ Endymion primus uerum motum & numerationes lunæ inuenisse dicitur. Qua scientia gens ista Endymione suo qui & genere arcas erat illustrata fuit. Ideo Mnaseas aiebat Arcadas ante lunam regnasse, hoc est q̄ reges habuissent antea q̄ Endymion nasceretur, post quem primum luna oriri & occidere arte & modo deprehensa est. Cui haud absimile de ægyptiis arbitramur, qui primi famigerati sunt de stellis & earum supputationibus præcepta tradidisse, post quos in hominum intus & artificiosam cognitionem deuenerunt. Pari modo Tyregetæ Myfi & Saxones amplissima gens, cuius tu summus & rector & moderator es, iactare possunt ante solem se natos esse, cum prius multo tempore rudes admodum, corporis tantum uiribus freti, Britāniam Galliam & aliorum regna uiolenter inuasere. Nunc aut post tuos splendidissimos natales tuis solaribus radiis illustrati, mentis & rationis usu didicerunt patriā suam seruare, honestius esse q̄ alienam incursare, tandem aliquando per regias uirtutes tuas ad māsuetiorem humanitatem redacti, apud quos nunc sit, & futurus permaneat amor sapientiæ quæ philosophia nominat. Quāq̄ dimissis fabulis & ænigmatum inuolucris, si de germanorū profapia certamē erit, nemo probiter situm exordium tuo anteponet. Thraces enim unde tibi genus & origo est, multis & historiis & carminibus celebrati, etiam ante res troianas claruere, quod primi Argonautæ cōfidentur. Nam Orpheus ille senex qui tum unus ex eis & thrax erat sic de se ipso scribit.

Ὀρφέω ἐς ἑνὶ πάλιν ἐπέγχετο Δῖος ἱόντων.

καὶ μ' ἔκιστον κυδάρην πολυδαίδαλον ἐν τῖνοντα.

Id est. Thraciam ad pulchros equos habētem aduehebāt diuus Iason. Et me inuenit citharam artificiosam parantem. Thracum aut incolæ Cimmerii, qui a græcis ita nominant, Latinis aut Cimbri treis in populos diuisi fuerunt, Mysos, Axenos & Tyregetas, singulos in extremis Istri quem nos Danubiū uocamus finibus, aquilonem uersus habitan-

tes. Ex quibus Myfi quondam Troianis à græcorum copioso exercitu ferme tū decennio inimiciter obsessis auxilio uenerūt, robusti pugiles Homero attestante antiquissimo rerū gestarū enarratore Iliados x.

Πρὸς τὴν Μυσην δ' ἔλαχον Λύκιοι Μύσοι τε Ἰγέρωχοι.

καὶ φρύγες ἰπποδάμοι. Id est. Iuxta tymbram fortiti sunt Lycii Mysiq̄ strenui Et phrygii equites.

Laudat autem Mysos de terra Thracum uenientes, dicens eos esse bellaces, illustres atq̄ claros, & hominum iustissimos xiii. Iliados.

Θρηκῶν καθαρῶν ἄνδρες αἶψα

Μυσῶν τ' ἀγχιμαχῶν, καὶ ἀγαθῶν, ἰππομόλῳ.

Γλακτοφάγῳ, ἀβίων τε, δίκαιοι τῶν ἀνθρώπων.

Id est. Thracum respiciens terram, Mysorum cominus pugnatium, illustriumq̄, equas mulgētium, Lac comedentium, non sumptuosorū scilicet tenuis uitæ ac duri uictus, iustissimorū hominum. Ecce quanta laus à quāto autore & qua uetustate. Adhuc Possidonius de illis refert q̄ sint religioni indulgentes, & de proximo pugnaces & boni bellatores. De Axenis uero apud Prisciani Dionysium mentio fit qui ait.

Hi tanain habitant fluuium prope Sauromatarum

Cui sunt uicini Sindi quoq̄ Cimmeriiq̄

Post hos Cercetii iuxta quos Axenus altis

Fluctuat æquoribus. Quāq̄ aliter in græco, Vbi Cimbrorum ac colas quosdā tunc Axenos nominabant id est inhospitales, à rudi truciq̄ barbarie incolarū, de quibus Pōtus prope situs priscis fuit Axinus denominatus, sic em̄ illo æuo uocabatur, ut est apud Orphea in argo nauticis. Et Ouidiū in tristi. Dictus ab antiquis Axenus ille fuit. Nunc uero postquam aduenarum commercio molliti sunt mores, & habilior exteris lingua facta Euxinus dictus est. Sed Tyregetas eodem loci utranq̄ Istri ripā incoluisse Strabo asseuerat in septimo. Hi omnes populi siue à Scythis exacti sint ut multi sentiūt, seu propter inundantis maris incursum non uno contingētem impetu, cum eorum terras de uastasset Oceanus, territi nouas sedes toto orbe quæsuerint, ut Erato sthenes & Clitarchus scripsisse ferunt, & L. Florus de bello Cimbrico confirmat, aut q̄ nebulosa regio est, ut testatur Homerus Odyssæ xi. Fortasse cœlum caliginosum propter aeris inclementiam fusti diuerint, seu certe auaritia ingruente acquirendiq̄ cupiditate inualescēte, à suis habitationibus ad obtinendas opes transmigrarint.

Quicquid horum in causa erat, id certe constat quod maxima pars eorum Boios qui trans rhenum uenerat, ut Iulius caesar in primo commentariorum ostendit, & ad Harcyniam syluam ubi nunc uos sedetis, mansionem sibi fixerant, ut ait Possidonius, mox eiecerunt & expulerunt, sequi ipsos illius terrae quae iam tua regio est habitatores pro Boiis fecerunt. Reliqui uero memoratae transmigrationis uiri cum liberis & uxori bus paulo superius iuxta radices alpium ad Celtas qui tum uocabantur Galli sese corripuerunt. Nam omnes Gallos opinione Strabonis graeci nominarunt Celtas. Et Lucillus Tarræus in quarto Apollonii Alexandrini scribit in hanc sententiam. Harcynium iugum inquit est Celtarum sylua. Sic itaque ad Gallos & Teutiscos ac Heluetios Tigurinos partim peruenerunt, ut Romanis pro quaerendis sibi sedibus bellum inferrent. Ex aduersum resistebat Syllano, Manilio, Cepione, Mario ducibus. Nam & Marius tandem illos funditus deleuit. Alii procul in Galliam Narbonensem spaciati sunt, incerti quo diuerterent, nec testis nec hospicio gaudentes, ut nomini satisfieret. Axeni namque dicti sunt qui sine hospicio uagantur. Tandem circa Bituriges cum permanendi sibi locum elegissent, coeperunt lingua Gallorum pro axenis Saxones uocari. Sic Lucanus in primo.

Signa mouet, gaudetque amoto sanctus hoste.

Et Biturix longisque leues Saxones in armis.

Sane hoc saepe accidere solet in nominibus propriis ut kataprosthesis littera. S. uocabulo praepositur. Nam quos graeci Egestanos Cicero & Prolemæus Segestanos nominant, quoniam Egesta oppidum Siciliae ut Festus Pompeius meminit, ne obsceno appellaretur nomine. S. litteram sibi praeposuit. Et Apollonius Alexandrinus Sillei quod alii dicunt Illei filius reperitur, ut scribit Theon in Argonauticorum commentariis, & Suidas assentitur. Quodque graeci e nos si pronunciamus, & axon dicitur saxum in quod populorum leges sculpuntur, pluraque similiter. Ita Saxones nuncupati sunt pro Axenis e penultima uocali mutata in o ut tego toga, Eiuscemodi quoque usu quem prisci latinorum Apollinem per e breue ut Festus ait, eundem graeci Apollona per o longum in penultima proferunt. Nosque in quotidiano sermone Apollinem enunciamus, hoc modo compar in multis reperies. Usque ad hanc igitur tempora durat pro Axenis Saxonum nomen, quod in Narbonensi Gallia cum antiquitate nunc euauit, solaque ditionis tuae colo-

nia ex ueteribus mansit, & in secula permanebit. Hanc itaque tam alte repetitam genealogiae tuae radicem tam antiquam tam inusitatam ac non uulgariam illustrissime princeps recte cogito apud nonnullos reprehensionis aliquid, apud quamplurimos uero & maxime annalium historiarumque peritos certe multum admirationis habituram, quod in tam breuem tabellam nobilissimi sanguinis tui fontanam scaturiginem a fundamētorum primordiis nullo fūco addito tam uere congesterim, nihil imitatus aetatis nostrae quosdam triviales genethliacos, qui regum & principum quotquot exornandi sunt gentiliam familiam, uel a profugis Troianis, uel ex incestu natis Romanae urbis conditoribus deducere longis ambagibus conantur. Sed tam uniuer sis tua clare patet prosapia, ut figmento non sit opus. Erit satis ad eximiam generis tui laudem, quod stirpis tuae ortus est nulli germanorum secundus. Cetera praeniorum tuorum omni ubertate ac quasi sylua dicendi merito exponenda, committo in praesentiarum historicis tuis, quorum arbitror magna tibi copia est, qui in tanto & tam splendido non solum tuorum bene gestorū, uerum etiam maiorum tuorum campo literario non poterunt esse non eloquentes, quos multo prius uerba deficerent quam res, quum de te scripturi essent, de statura & habitu corporis atque membrorum, de moribus tuis optime institutis, de pietate & labore in imperio, de cautela & audentia in expeditionibus, de constantia & seueritate, de amore & fidelitate militum, de fide ac studio erga adherentes & clientulos, de dilectione amicorum, de moderatione & clementia, de operibus publicis instructis, de correctione & reformatione abusuū & excessuum, de bellica uirtute, de eloquentia, de honoribus tibi decretis, de spreis adulationibus, de cura reipublicae de fauore & dilectione erga te omnium bonorum, de studio acriter tuendi laceffitos, de ope afferenda oppressis, de restitutione spoliatorum, de amore tuo in omnes uirtute praeditos, de omni honore nobilis tuae prosapiae, & infinitis huiuscemodi. Id nisi esset, & iis tu si careres, plane recenserem nunc tibi Héricos, Otthones, Lotharios, omnes tui generis Saxones, circiter septem aut octo serenissimos & sacratissimos Romanorum imperatores domi tuae natos & alios, omnes denique cognatos tuos & affines. Quanquam unus iam mihi ex affinitate tua satis & super est Constantinus Magnus imperator, genere Dacus, Istricola, maioribus tuis propinquus, cuius uitam ab Anonymo graece conscriptam

tibi præ cæteris omnibus offero. Noui enim te & uirtutis illius amore & sanguinis coniunctione regios mores suos plus aliis studiose imitaturum, cum in omnibus laude dignis tum in eo maxime, quod diffamationes delatorum acerrime omnium oderat, nihil magis inhumanum, nihil tam crudele iudicās quod hominem hominis famæ insidiari, & infamiae libellos uulgo prodere. Quapropter multorum famosas scripturas a sacerdotibus & religiosis contra uiros bonos ei porrectas, idē ipse presentibus detractoribus una hora simul flammis combussit, iuramento affirmans se illas non legisse, cum esset alioqui uindictæ seuerissimus executor, in temeratores uiolentos & innocentum oppressores. Vnde & Maxentium exterminauit, & Lycinium profligauit, quanquā sororis suæ maritum, tanta & tam humana commiseratione erga lacessitos iniuria semper erat affectus. Enimuero senserunt optimi quicquid regem innumeris uirtutibus esse præditum, fortem, iustum, seuerum, grauem, magnanimum, largum, beneficum, liberalem, hæc sunt regis laudes. Sed ob hoc unum præter cætera, quod tantus excanduit in diffamatores & bonorum uiroꝝ turbatores, Roma tota & uniuersi romani publico applausu saluatorem eū & benefactorem clara uoce nominauerunt. Hæc te moueāt exempla maiorum tuorum, ut iniuria laceffitis præsto feras auxiliū, & turbatores pacis si aliter fieri nequeat grauius percussos instar Moyſi illius diuini ducis abscondas fabulo, ut habeāt quietis appetentes ad quem haud frustra confluant. Sic enī Vlpianus de præsidibus qui provincias regunt plane statuit his uerbis. Ne potēiores uiri humiliores iniuriis afficiant, neue defensores eorū calumniōsis criminibus infectentur innocentes, ad religionē præsidis provinciæ pertinet. Multa erunt crede mihi uirtutū tuarū monumēta, sed maxime illorū incolumitates, quibus salutē & tranquillitatem peperisti. Quo ardentius ad te Saxonēsque tuos confugio, ceu ad Phæacæ & Alcinoū Vlyſſes, ut me contra quorumlibet latronum incurſus semper tuearis. Ego enim cum Nasone uera loquor. Nunc erat ut posito deberem sine laborum Viuere, me nullo sollicitante metu Quæque meæ semper placuerunt oci a menti Carpere, & in studiis molliter esse meis. Ad quod tu me tibi o illuſtrissime imperii Romani elector, totis uiribus pacifice cōserua, cuius arbitrio & uniuersitatis tuæ Vittenburgēſis iudicio scripta mea perpetuo fore subiecta promitto, Idibus sextilibus. Anno M. D. XIII.

CONSTANTINVS MAGNVS ROMANORVM

imperator, è græco in latinum traductus Ioanne Capnione Phorcensi interprete.

ECORATISSIMAE rerum gestarum enarrationes non tantum auditoribus quandam solent uoluptatem parere. Verum etiam ad imitandum quoque haud mediocres excitare conatus. Gaudet enim mortalium auditus eiuscemodi oblectari deliciis, haud secus atque uisus hominis puro quodam obiecto & splendēti. Neque iidem solum & auris & oculus, sed ipse nihilominus intelligendi sensus, quo uno magis arbitramur nos & esse & nominari homines. Hæc cum ita se habeant, certe & nos quoque pulcherrimam quandam et utilissimam recitationē in medium conferentes, aures uestras optimarum rerum auditu demulcebimus, et in telligentia oculos iucundissima quasi descriptione pascemus. Ea namque non pauci quæ de Magno illo rege Constantino dicenda fuerunt, siue historici seu annalium scriptores alii aliter tractauerunt. Vniuersi tamen summo scribendi genere copiosaque oratione confissi, multis et abundantibus uerbis tentauere, ut dum exuberanti sermone fluere, uix a nobis accipi diiudicarique possent. Itaque sibi ipsis complacere conati, causam omnem proposuerunt absque audientium commodo et utilitate. Nos autem externarum quidem artium quantulumcunque adepti, nostrarum uero aliqua ex parte non ignari, libros istorum nostra manu uersauimus, et instar apium uniuersos flores pro modo et modestia depaſti, meliora et utiliora incopro et humili stilo (ut pluribus foret usui) nihil domo afferentes exarauimus. Quorum initia hoc modo sumi conuenit. Magnus ille et fama insignis ex imperatorum numero Constantinus, quantum uicerit omnium non tantum fui æui, uerum etiam anteriorum regum et præsidum æqualem uicem, et ubique constat, et cunctis patet. Non enim pro dimidia parte tantum gloriæ adeptus est, neque cum esset splendidis ortus partibus, a magnitudine paternæ uirtutis degenerauit. Neque obscuris maioribus natus, ex humili prosapia in lucem prodians, alios exegit reges, ut pro iis ipse impetu uique regnaret. Sed mox uirenti laude rex illi pater fuit Constantius, regum clarissimus atque piissimus, nec mediocris regni dominator, nec paucorum militum, aut fractæ potētiæ. Quin immo ut ita dicam totius pene uniuersib ii

et innumerabilium gentium et quæ nominari haud queant imperator, quippe qui ex Claudii filia natus esset. Deinde laudatissima præ omnibus fœminis Helena mater non solum decora, sed etiam uenerabilis hæc ipsa erat. Iste uero Daciæ oppido exortus, quo in loco à parentibus et genitus simul et nutritus fuisse perhibetur. Vnde uulgo dicebant imperterritos et inuictos esse Dacas. Nihilominus tamen illos degere uitam temperatam et modestā ferebatur. Diocletianus itaque tunc sceptrum imperii Romani gerens, cum Constantium ut maior in eum beneuolentiæ fides deprehenderetur, educere curaret, iam pridē hunc maiestate dignitatis cæsareæ ornare studuit. Et quam is sibi habuit Helenam uxorem, beatissimam ut diuulgatum erat fœminam, abdicare à se, ille, alteramque nomine Theodoram, Herculi Maximi filiam etiam inuitum ducere coegit, quo magis indissolubile Constantii erga se persisteret connexionis pignus uadimoniiq; uinculum. Hoc Galliam ei uniuersam, Britanniamque usque ad fines oceani regendam commisit. Præterea celeberrimum illum atque beatum Constantinum Constantii filium apud se retinuit, cæterisque prouinciis eius fidei creditis præfecit. Cōmemorare libet quod in libris maiorum continetur sanctum illum et admirabilem prophetam Moysen, in tyrannicis atris enutritum et in omni sapientia ægyptiorum fuisse institutum, qui tamen meliore usus consilio, cunctis eisdem aduersus et uerbo extitit & opere. Communem namque sibi calamitatem subire cum suo populo elegit. Quique secundum apostolum Pharaonis filia negabatur filius, is postea deus Pharaoni & genti suæ dux cōstituitur, ut hebreos à seruitute liberaret, & ægyptios graui diuinitus affligeret uindicta. Hæc anteriorum ætatis sint enarrata. Nunc autem idem ipse deus eadem nobis miracula conficit. Qui enim circa Diocletianum erant tyranni contra uniuersitatis deū bella gerere ausi, ecclesias undique depopulati sunt. Medius autem eorum inciderat Constantinus, paulo post tyrannicida. Iam uero adolescens adhuc & tener & specie pulcher, & facie floridus. At is qualicumque creuerit nutricio, aut cuiusnam adoleuerit sumptibus, nunquam tamen etsi iuuenis in tantum temeritatis collapsus est, ut singulari familiaritate communicaret prophanis. Emulatio namque paterna ipsum incitabat, ut traheretur ad optimas res affectione. Cumque iam esset ætatem iuuentam supergressus, summum coepit apud illos honorem adipisci suo merito, quippe qui pulchritu-

328
dine polleret corporis & staturæ magnitudine tanta, ut cæteris conferri nequirit, & ui roboris omnium præstātissima ita ualeret, ut non nullis formidini esse posset. Dein accederet id quoque quod animi uirtutibus longe magis excelleret, quam corporis uiribus modestia, temperantia bonarum artium institutione, innata prudentia, & cœlitus accepta sapientia. Quare qui rerum potiebantur, cernentes eum inter hæc gloriosum fore, magnanimum atque fortem, item prudentia & solertia plenum, dolo inuidiaque moti, & simul quod uererentur ne non tuta futura eis esset cum illo quotidiana conuersatio, clam insidias homini parabant. Quas hic cum præsentisceret salutem sibi cedendo peperit, etiam illud ipsum instar prophetæ Moyse obseruans. Ad hoc omne cooperatus est ei deus, propter paternam successionem, eo quod hunc ipsum prædestinauerit superstitē fore. Vbi autem ex insperato agnouit adesse filium Constantium (ad patrem enim corripuerat se concito gradu) suscepit eum mature admodum. Quodam igitur die cum pater ex nouacula moriturus esset, seque de lecto protenderet, ut ambabus filium complecti posset dixisse dicitur, mortem esse immortalitate meliorem. Sicque testamentum inter filios filiasque ordinasse pro sua sententia, Quo in loco hereditatem regni Magno Constantino ascribi tradidique fecit, post hæc deo gratias agens requieuit. Sunt qui asseuerent Constantio & religionem præ cæteris maxime acceptam fuisse, & idola odio abominationis. Aiunt & illum christianis consulibus, in rebus agendis studiosissime usum esse, semperque fuisse & mitem & benignum. Et quod agnosceret subditorum parsimoniam sibi ipsi nullos unquam thesauros collegisse. Vnde etiam hæc ex dei dispensatione cōsequutus est, ut cum primoribus imperatoria maiestate participaret, & ex quatuor posterius demonstrandis imperatoribus primus religiosus Augustus cognominaretur, & reliquos reges bonitate prolis uinceret. Quid tum? Certe Magnus Constantinus uiriliter succinctus, principatum aggredditur, quæque prius nationes sub patris officio gubernatæ fuerant, eas ipse non sine plurima humanitate uisitat, oculos nihilominus iactans ad reliquos terrarum populos. Sic Britannia in ipso sita Oceano portitur, quam suæ ditioni subiecit. Sic aliam post aliam regionum partē obseruat, usque dum uidet Romani imperii regnantem ciuitatem tyrannica seruitute oppressum iri. Tunc sibi deum inuocauit adiutorem, recte secum ipse statuens, fortiori auxilio fore opus quam ut militari fo-

lum manu tantam rem auderet, propter malas & ueneficas magiae artes, quibus praua tyranni mens turpiter imbuta impudentissime utebatur. Vnde patrium deum colere praeligens, eundem illum inclamabat supplicis & precibus obsecrando, ut quisquis tandem is esset, sese patefaceret, & dexteram suam clementer ad propositum opus porrigeret. Oranti autem in hunc modum regi & accurate supplicati, coram omni exercitu dei signum apparuit maxime admirabile in ipsa meridi die hora. Ecce enim fulgurant radiorum iactus late per aerem supra solem in crucis modum figurati, latinis literis quasi per stellas inscripti sic. In hoc uince. Cum igitur post hanc uisionem ultra procederet, donec ad uesperam dies inclinabat, semperque miraculosam hanc apparitionem secum ipse medicaretur, pro rata noctis parte in somnum solutus est. Quo in somno christus illi cum eo signo appareret, quod in caelo iam ante coruscauerat, loquiturque regi uerbis huiusmodi. Fac tibi signi eius quod uidisti simile imaginem, eamque publico edicto iube castris tuis praeferi, sic enim omnes tibi hostes tuos subiugabis. At is somno expressus mane secretariis amicissimisque suis insomni arcanum aperuit. Mox accersiri praecipit aurifabros, quibus mandat ut eam imaginem intrentur auro preciosisque gemmis. Eratque eius figura tali apparatu, longa quidem hasta bracteis aureis amicta, in fastigio cornu habens obliquum in crucis formam distinctum, in summo uertice corona zomenon appellamus in archi christi characteres ostendebat aureum, imaginibus sacri regis liberorumque pectore tenus acupictum. Hac igitur omnis aduersae potestatis ultrice imagine, omnino in ipso bello usus est rex, qui & uniuersam militiam eadem simulacra ferre praeeperat. Sed ista usque huc pauca sint, postquam autem uisus est recte deum colere, asciuit rerum suarum fidos secretarios, e quibus unus extitit Siluester beatissimus urbis Romae episcopus, abs quo propter obtinendam salutem baptismum suscepit. Ibi ecquis ille deus sit, qui uel tam sanctae imaginis quod in signo gestare deuouerat modus, quaesiuit perquam diligenter. Itaque omnem de saluatore christo rationem edoctus est. Deum esse sempiternum, & propter nostram salutem induisse carnem, passum fuisse, resurrexisse, & in caelos ascendisse. Inde rursus uenturum ut iudicet uiuos atque mortuos. Signum uero quod apparuerit esse immortalitatis memoriale,

329
ac deuictae mortis triumphum, quoniam uictor ipse statuit cum esset in terris. Igitur talibus arcanis initiatus, ex tanta & tam coelesti uisione, profecto dignissimus est iudicatus, cui mysteriorum contingeret interpretatio, ut dictis acquiesceret, nullatenusque dubitaret. Vnde & sacerdotes dei assessores suos fecerat, arbitrans uisum sibi deum omni cultu fore honorandum. Cuius optima spe fretus, mox impendentem tyrannicum ignem extinguere studuit. Erat enim ualidus qui regnauit urbem praecupauerat Maxentius, quique superstitiosis & impuris studiis qualiacumque pro uoto conabatur. Ita quod nequiebat ullum praeterire facinus, quantumuis nefandum & flagiciosum quod non ille auderet. Innumerabilibus enim ingenuis matronis turpiter iniuriatus, odibile ac infestum adiecit a maritis diuortium, a quibus raptas & auulas suis ipse militibus coniungens, multa millia ciuium Romanorum in ipso trucidauit ciuitatis medio, & alias aliis occasionibus inuentis plurimos occidendo tam patricos quam plebeios cuncta oppressit tyrannide. Ei autem tyranno finis hic erat, ut prae omnia uerfaret magicis adinventionibus. Quandoque enim uteros pregnantium foeminarum discidendo aperiens, quandoque infantes nuper ortos ad nefanda daemoniacarum inuocationum sacrificia euiscerans, sperabat inde constantem obtinere uictoriam. Accessit adhuc quod in tantam res publica Romanorum deuenit annonae penuriam, ut ore humano satis explicari non possit. Quae cum omnia secum animo uolueret Constantinus, commiseratione motus, certe quidem cum omni apparatu contra eam tyrannidem armatus est, & uictoria signa id est salutiferam domini crucem, ante omnem exercitum eleuari portarique decreuit, mandans nihilominus ut obseruarentur eo loci cohortes Maxentii, quatenus dicto citius ac primo impetu caperentur. Itaque dirigens aciem, & castra uertens celeriter Romam uersus metatus est. Cumque urbem proximae accessisset, suspicio Romanis oritur, non propter tyranni crudelitatem, sed proprium commodum & regnandi cupiditatem hoc bellum institui. Qua propter dum inuenire quiddam rex cogitur, quo tyrannum extra muros ad pugnam contra se alliciat, deus ipse quasi uinculis quibusdam scelestum hunc, & noxium longissime extra portas educit. At ego ne uobis incredenda uidear dicere, totius belli seriem expositurus quam breui sermone rem omnem coaceruabo.

Nam subito pauore terga uertit Maxentius, cum suis satellitibus & hastatorum turma, & (o dei iudicia) singuli ceciderunt in profundum sicut lapis, corruente fluminis ponte, quem ipse dolo prius ad capiendum regem suffossis decipulis ita molitus erat, ut persequentium se agmen mergeretur, hac enim fraude cogitauit posse Constantinum prosternere. Igitur dei nutu præter opinionem ruptis iuncturae machinis, in ipso tyranni transitu corruunt fossæ, structura decidunt, & primus miser ille, mox circū se scutiferi atq; satellites, inde quotusquisq; stipatus & armis munitus in ima deurgunt, ubi licuit uel hoc dicere, lacum aperuit & effodit eum, & incidit in foueam quā fecit. Pro quibus rex Constantinus deum hymnis laudans, cum uictoria urbem ingressus est, uniuersi uero turmatim illum cum ingenti gaudio suscipientes, saluatorem eum & benefactorem clara uoce nominauerūt. His iste laudibus nō est effœminatus, nec mollior factus, sed deo cuius tanta sensit auxilia gratias agens, mox publico uoto auctori uictoriæ supplicationes decreuit. Sequitur in prouinciis ingens ubiq; laticia, episcoporum augetur honor, exadificantur ecclesiæ, beneficia in pauperes conferuntur, frequentia regis illustrat episcoporum concilia, crebræ uictoriæ contra barbaros accidunt, statuuntur trophæa, tenduntur insidiæ regi, tum à Maximino, tum à cæteris, præsentuntur paratim, & aliqua reuelantur. Ita decimus regni sui trahitur annus, quo interea nihil fit nisi quod ad dei cultū popularēq; festiuitates attinet, & quod ad seruandam pacem cōducit, donec nationes ad orientē sitæ regem de quadam intolerabili oppressione certiores faciunt. Licinius namq; iocoris sui maritus contra oriētis episcopos male commotus, prohibuit ne synodi fierent, & christianos infinitis subiecit cruciatibus. Legēmq; tulit qua sanxit, ne post usquam inter se ecclesiam cōgregerent. Item ut extra portas habitarent, quin etiam oppidorum & urbium custodibus iussit, ne quis eos inuiferet, neq; cibos præberet, episcopos interfecit, ecclesias destruxit, & omnino inhumanum contra christianos concitauit tumultum, crudelissimamq; instituit persecutiōnem, & regem nostrum ultra non fuit late quiescere, sed iustum animum ad cōdignam prouocauit iniuriā. Vnde rigidum morem cum ingenua humanitate permiscens, ad uindictam accelerabat oppressorum. Credidit enim religiosum & sanctum fore opus, si unum eminus exterminando plurimos saluet, hæc secum cogitans, ad præstandam

salutis dexteram iis qui tam longinqua incolerent erigitur. Itaq; militari ante apparatu de more indicto, tam pedestris q̄ equestris ordinis phalangas conuocat, & ad belli motum accenditur, postq; dei saluatoris inuocationem premia uictoribus proponit, & priorem turmā ferre salutare crucis signum demādat, cognoscite uero quid actum sit, ecce enim qui primi erāt impetus ex aduersariis, deferentes socios, proiecere arma & ad regis transfugere castra, quos ille clementer suscepit gaudēs de eorum euasione. Quo factō Lycinius fugam detestabilem nactus ad propugnaculum quoddam Thraciæ se corripuit, inde expugnatus celeri perfugio uenit Philippopolim, illic pacē dare uictus qui euit. At denuo iudicatus hostis iterum ab Hadrianopoli fugatus, Byzantium se contulit, & transmittens Chrysopoli peruenit Nicomediam, illic priuato habitu & uili ueste incedens cōprehenditur, ductusq; per Thessalonicam ab exercitu interficitur, ex suis facinorosis ut prædictum est eminus iactatus. Deinceps euacuatum est tyrannica potestate Romanum imperium, & prouinciæ orientales iunctæ sunt occidentalibus, tanquam caput aliquod à corpore separatum, & rursus insitum. Quare latissima in toto fere orbe pax fuit, restituitur quæ christianorū sunt, & in altum tollunt. Dæmonum aræ cōminuunt in puluerem, ecclesiæ splendido eriguntur apparatu, ferunt religiosissimæ leges, græcus sub cruce ne militet, nemo quarta uel sexta aut dominica cōdemnetur, istud propter domini passionē atq; mortem, hoc propter resurrectionem. Qui cōtra christum blasphemare attentauerint, capitali plectantur supplicio. Solos christianos præfici orbis terrarum gentibus posse, athletas christi uenerandos esse, ac templis oblationibusq; ornados. Vnde contigit ut & Celtæ & Galli, & Daces, & Tauri & tam Hesperii q̄ Orientales homines, Hyberes item & Armenii & Persæ, & Indi citeriores & simpliciter omnium regionum incolæ lumen ueritatis acceptarent, suosq; deos propriis manibus contererent, hoc non tulit malignus dæmon, optimam uoluntatē nostrā considerans, Sed rursus miscendo turbare ecclesiam studuit. Quendam em̄ Arium inuenit ecclesiæ Alexandrinæ presbyterū, quo tanq̄ instrumento suæ prauitatis uterē, & flatu eius inueheretur aduersus sanctorū ecclesiā, & ut breui cōplectar, obsessus maligno spiritu Arius mouebatur, ut & diceret & doceret fuisse aliquando tempus, quando nō fuisset postea tamen natus esset christus uerus deus noster, addiderat nihilominus

adhuc asseuerans eum fuisse creaturam et passibilem et mutabilem, et alterabilem, qui tamen est creator increatus, impassibilis, immutabilis permanens. Præterea qui est absq[ue] tempore sine loco, sub nullo sensu cadēs, secundum deitatis rationem, Eum esse sensibilem, localem & temporalem nugabatur, hoc modo nō mediocrem in partibus Lybiae suscitauit dissentionem atq[ue] turbam. Quāq[ue] saepe & multam a magno Alexandrinorum episcopo Alexandro, ne talem perfidiam doceret, fraterne fuerat commonitus, cuius tamen consilium sequi maledictus ille recusauit, ea cognoscens beatus & Magnus rex Cōstantinus, singulos undiq[ue] episcopos in urbem Nicæam cōuocat, mandans publicis uehiculis eos adduci, putauit enim reipubli. interesse. Quod dubiorum propositiones simul uniuersi agnoscerent, iudiciūq[ue] commune super his conferrent, ut sic una fide & una sententia deus unus in toto orbe collaudetur. Stata uero die cum dubia solui debuerunt, domus quædam in regia ingens & spaciola ad eam rem omni apparatu ornata est. Sessionum quoq[ue] scamna secus parietes secundum quælibet latera plus numero conuenientium patrum, & in medio erectior quædam sedes erat parua & non preciosa. Cōgregato itaq[ue] in unum sacro concilio, intrauit & ipse rex omnium ultimus, uultu gratioſo & perbenigno, statura corporis neq[ue] lōga nimis, neq[ue] minuta, latior aut humeris, & crassa ceruice, colore subrubido. Cæsariem capitis non admodū densā, menti aut & genarū alioqui rarā habens & purā, neq[ue] ubiuis in facie crescentē, nasū aquilinū, uisū instar leonis. Continētissimus in iis erat quæ ad concupiscentiam uentris spectant, quo plurimos sibi morbos abigebat corporis, si quando non belle ualere cōperat. Nec prius sedebat q[uam] sacratissimus eū conuentus ad sedendū hortaretur, Videns autem quosdam ex choro patrū oculis in dextera parte priuatos, certiorq[ue] factus q[uod] propter confessionem christi hæc passi essent sub Diocletiano Maximianōq[ue], confestim assurgit, et folliculos uulnerū exosculatur, credens id sibi in uim benedictionis cessurum. Tāta erat admirandus hic uir & reuerentia & fide & modestia illustratus. Hæc rex ille reuera magnus, sed diuinus ipse pontificum confessus, laudum & præconiorum floribus caput eius coronātes, studia diuinorum benedictionibus suis crebro interpellabant. Sequēti uero die cum utrinq[ue] aduersus alterutrum uarie tumultuarentur, fierētq[ue] auditorii cōfusio strepitus. Rex ipse graues casus circiter Diocletiani & Maximiani tempora perniciosasq[ue] christianorum persecutiones recēfuit, quas iam dei

331
prouidentia in tranquillitatē & bonū ecclesiæ statū uertisset, hæc recitādo & inducendo lōgius ad cōcordiā est omēs simul hortatus. Cū uero accederēt quidā contentiosi & inimicitiarū appetētes, quorū singuli cōscriptos cōtra quorūq[ue] suū episcopū accusatorios libellos regi porrigerent, suscepit oēs annulōq[ue] proprio cōsignans in arcula seruari iussit, pacēq[ue] facta & reductis omībus ad cōcordiā, mandauit cōsignatos proferri libellos, quos cūctis p[re]sentibus & intuentibus igni & flāmis cremandos tradidit, iureiurando palā protestatus se nihil eorū quæ in eisde fuissent scripta legisse. Nequaq[ue] em̄ utile esse dicebat, errata sacerdotū manifesta fieri multis, ne hinc suæ ruinæ allegantes excusationē intrepide peccent. Ego em̄ inquit si solus spectator euenirem episcopo qui alienas nuptias infringeret, certe palliare hæc mea purpura illegitimum facinus, ne talium perpetratorum aspectus noceret intuentibus. Sic igitur & dicentes compescuit, & contradicentes suauiter sedauit, persuasibili commonitione omnes in unam trahens concordiam, Tunc omouit id est consubstantialē patri filium una uoce concilii prædicans, rebelles uero tanquam inutiles in exilium proscribens, postquam uniuersos paris sententiæ ac unius opinionis stabiliuerat, quemlibet eorum propriam recipere ecclesiā promisit, retentis prius a patribus frugum primitiis, ut eam ciuitatem quam de suo nomine exadificaturus sit aliqua etiam benedictione dignarentur. Quia uero amplissima urbis meminimus, opus est ut aliqua de ipsa explicemus tanq[ue] in trāsitu. Et aiunt quādo apud se urbē sui noīs fundare cōstituiſset, sedisse in animo, ut campū ei rei aprissimū eligeret, ubi quondā Iliū steterisset, circū Aiakis sepulchrū. Sed in somno monēte deo in aliā sententiā reductū mutasse consiliū, & in loco Byzantii fundamenta iecisse. Luſtratis ante totius loci circūcirca cōmoditatibus, & amœnitatis & situs & tēperamēti & aeris, & q[uod] maritima circūquaq[ue] pura essent & moles in altum eleuata, quo habitari queat in recuruis cavitatibus. Processit ultra consueto beneficio, & orientē uersus palatiū exadificauit iucundissimū, & uariis deliciis refertum, mari propinquū, adiunxit equorum stabulū, & duo maxima nauigia. Quæ quidē adificia si quis recte pro artis & prudentiæ modulo sicut sunt facta diligenter fuerit contemplatus, asseuerabit ea nō in secundis Phidiæ reponenda fore. Post hæc templa extruxit sanctæ pacis, sanctorum apostolorum, sancti Mocii, sancti Agathonici martyris, & cætera, iussit etiam purgari aream in medio urbis, & splendidis lapidibus pauimentum sternere.

Admirare
inſignem
Cōſtantini
pietatem
o Jamborſe
delemē

Illic etiam fieri hemisphæria columnis & porticibus extēta, unum ad uersus australem plagā, & cōtra borealem alterum, ut populo forum quasi quibusdam limitibus disterneret. In summitate lapides posuit eiusdem naturæ, sed sculpturæ diuersæ, in quibus omnem artificum industriam publice spectantibus cernere licebat, ut simul & ornamento esset ciuitati, mercatoribus cōmodo, qui uenalia in hemisphæriis reponerent, quo minus à transeuntibus molestarent, idq; nominauit forū. Cæterum aliā erexit columnā uno marmore porphyritico excelsam, quam Romā abduxit circulis areis cinctā. Eam in medio statuit effigiatam, in uertice quidem gestantem suæ figuræ statuam, Ad pedes autem, duodecim cophinos quos christus benedixit, et simul sanctorum reliquias & ueneranda ligna, ut esset ad firmamentū & custodiam urbis posita. In secessu autē & portu quo loco diuinas apparitiones & mysticas uisiones acceperat, illuc Michaelis archangeli templū construxit. Et postq; incidimus in speciosa eius ædificia, parū commemorabimus quæ per matrē in palæstina fieri fecit, nihil de studio inueniendi sacra illa ligna referentes, eo q; facultatem nostrā excedat. Helena enī colendissima & omnium religiosissima mulier, amore quo ad res diuinas erat affecta ducebatur, ut hierosolimā uisitaret, aliq; circūquaq; religiosa loca, eō cum accessisset, essetq; & filii & regis adiuta literis, cōpertum habuit diuinum & colendissimū christi sepulchrū aggere multo & quodam idolorum phano à græcis defossum ac obstructum esse. Quem locū purgando cum phanum & colles tum aggeres & alias sordes abiici longēq; moueri iussit. Ita sancti sanctorū reperit monumentū. Ibiq; templum adorationis in cōmemorationem resurrectionis saluatori nostro IESV christo decentissimū statuit. Multa etiā gratissimo cum animo dona obtulit, Inuenit & uenerabilē atq; uiuificantem domini crucem, ad quā ob nostra scelera uolens & libes appensus est. Item & ueneratissimos clauos, quorū aliquibus in ferto atq; corona utebat, reliquos filio regi dono mittebat. Sed & in Bethlehē & in monte oliueti ecclesias struxit, ubi religiose uitam degens supplicationibus indefessis diuinitatē adorauit. Octoginta erat annorum quādo Constantinopolim regressa est, & illic tandem deo beatā reddidit animam iusto funere illustratam. Dicūt profecto eam omni ad imitationem christi humilitate fuisse ornatā, & erga omnes quidē, maxime autē solitariorum id est monachorū sanctissimum ordinem

Inuentio
Crucis &
Clauis.

plurimam reuerentiam & misericordiam gessisse. Cum iis qui uitam cœlibem castamq; ducebant crebrius conuersata est, stramineis lectis recumbens, & post somnū uirginibus necessaria ministrans, panem apponens & pocula præbens, aquam etiā manibus omnium fundens, ancillæ peragebat ministeriū. Talis ac tanta cum esset, multo magis excellenti eam honore atq; premio filius prosequabatur. Vnde mortuæ fuit ipsemet præibat digna ei legitimāq; persoluens. In eo uir ille magnus unice fuit occupatus, ut quotidie cogitaret quo pacto posset e medio tollere idololatriæ memoriā. Itaq; aras atq; statuas dæmoniorum a fundo sustulit, eorūq; nomina deleuit, non in ipsa insigni & maxima urbe tm̄, uerum etiā in toto quoq; orbe. Tempia uero sacra & deo dicata sapius & in ipsa regnatrice ciuitate frequentaui, & in Nicomedia & in quercu Mambrae ubi saluator Abraham uisus est, & in omni circūcirca regione, ne cūcta enumerare oporteat. Quibus oblationes & munera dedit & terras possessioni eorū ascripsit, simul & laus, ut tam à fundis q̄ à profundis uictum quærerent. Quid autē Num tanta & tam clara erigens ædificia, etiā ea bonis artibus uacua permisit uel propter rerum gerendarū quotidianam molestiā, uel quod sæpe sit propter ignorantiam? Non certe. Sed quomodo summā adhibuit diligentia ad ædium constructionem ut fierent q̄ornatissime ita studiū frequens circa libros impendit, ut uolumina essent & uerissima & pulcherrima. Quod indicant ipsius ad Eusebiū Cæsariæ episcopum literæ, quas equidē nisi uererer oratiōis fastidium historiæ huic inseruissē. Fertur post hac Iulianus transfuga quascūq; magnus ille rex derit ecclesiæ dotes diminuisse, ac eistertiā solum partem reliquisse. Igitur rex Constantinus proficiendo ecclesiis tam in ædificiis q̄ recta fide, tamen nequaquā aliis deerat rebus gerendis. Sed liberalis fuit, & singulas prouincias dignitatibus & prærogatiuis quālibet pro sua conditione donabat. Tempora uero imperii sui plurimū cupiebat esse uniuersis subditis grata & accepta, toleratūq; leuia. Quapropter uestigalibus tertiā partem ademit, & agrorū dominis tradidit. Et si quis cōdemnatus in pecunia supplicabat, facile de suo remisit. Pro eo itaq; deus illi cōpensationem uicissim retribuit, & scythas pedibus se suis prostertere fecit. Sauromatas item barbarorūq; aliorū innumeras nationes. Eū uero Saborius Persarū rex fortitudinē uiri & pietatem aliāq; obstupescens uirtutes, tam q; formidaret, ne cōtra se arma moueret, suos

ad eum misit legatos, quos ut decebat magnifice rex noster suscepit. Datisq; ad Soborium literis tñ opera & studio per eosdē legatos effecit, ut omēs in Perside christiani libere uiuerent & sincere diligerent. Vbi uero triginta iam annos regnasset, tum diuinissimæ super regali trinitati, filiorū suorum trinitatē diuersis tamē temporibus obtulit. In primo em̄ decennio primū ex liberis susceptū consimili nomine Constantinum. In secundo uero decennio secundū filium patris sui nomē ferentem Constantiū hoc est anno uigesimo. Tertium autē Constantē circiter tertium decennium ad honorē regni & status magnitudinem prouexit. Cumq; Hierosolymis esset, omni studio curauit episcoporū sacro conuentui nihil deesse. Ideoq; promisit gratiarū se munera quolibet decēni tempore quoad uiueret ob honorē filiorū deo saluatori oblaturum. Viso itaq; eo sibi q; orbis terrarū duo latera obtinuisset, deinceps totum regni principatū in tres partes tribus filiis diuisit, quasi paternā substantiā inter charissimos partiretur hæredes. Quæ enim pater suus dimiserat assignauit maiori, orientis autē regnum secundo, eorūq; mediū tertio, iisdem bonā hæreditatē & animarū salutem & religionis ueræ sementem iisdem relinquens, quos & promouit bonis literis & discipulis, ut haberēt p̄ceptores religiosos atq; probatos, et id quidem dum essent teneriori adhuc ætate cæsares, aliud em̄ nihil desyderabat in liberis q̄ ut fierent religiosi atq; sui similes. Postq̄ uersa hæc in honorē summæ trinitatis condecenter disposuerat. Deus omnis boni administrator quasi omnino re bene acta, tempus ei opportunū quo ab hoc mundo trāssumeretur cōstituit ut naturæ debita solueret. Expletis scilicet duobus supra triginta imperii sui annis, et mensibus quoq; duobus et diebus totidē, uitæ uero eius duplicato numero. Quando infractū adhuc ætatis robur et corpus solidum erat, et totus probro carens, ac quasi adolescēte adolefcentior. Pulchrum fuit aspectu, uidere fortem uirum ad omne aptum exercitii genus et ad omnia uiarum discrimina paratum, et consuetas sine graui labore de inimicis sumere uictorias affectum, tantā nihilominus animi perfecti onem in humanis consecutum, ut cum rebus honestissimis omnibus abundaret, tum maxime profecto humanitatis laude. Dignum uero meminisse arbitror tanti uiri mortē, uel potius interitum. Audito em̄ Persarū motu cōfidēs antiquā illi affuturā belli uictoriā, excitauit militares ordines, cumq; ad oppidum uenisset cognomēto matris appel-

333
latum, sensit quandam corporis ineptitudinem, et aliquantulam mediocrēq; febrem, quæ ubi fortior insurrexit, ad deum suum assumptus est, mortalibus quod mortale est tradens, quod uero mentis ac religiofum, deo reddens. Hic Magni regis Cōstantini finis uitæ. Hic fuit innumerebilibus eius dispositionum terminus. Secundus uero ē filiis tumbam patris in urbem detulit, semperq; præsens uesturæ nō modo præsuit, uerum etiā interfuit. Portabant illum per cuneos gradatim militares ordines, sequentēq; sunt uirorum multa millia. Hastati autē et armati circuibant corpus regis. Vbi uero ad templum apostolorū saluatoris uentum est, quo in loco sibi monumentū locauerat, Constantius ipse rex corpus patris amplexus cum multis lachrymis desumpsit, et suis manibus in monumentū reposuit. Quiq; astabant se ipsos magis q̄ regem lamentabantur, cogitantes si unq̄ talem et tam utilem haberi essent regem. Sic nouit deus glorificare eos qui se glorificant, et iuste quidē. Si enim qui in membris solum eius diuinitatē procurauerit beatissimus iudicatur, et canis ab omnibus, quanta dignus erit gloria qua laude, quo honore à christo rege dignandus is? qui tanta et tam gloriosa statuit trophæa, qui et innumera gētium atq; linguarum genera, ad uerissimam christi fidem reducens, tantæ multitudini auctor fuit quo uere deum adorarent. Quapropter imitanda nobis est pro uirili nostrā tanti uiri uirtus. Quod si nequeamus aliis fore salutis causa, saltem per fidem puram, per beneficia et eleemosynas, per abstinentiam uoluptatum, per ueram pœnitentiam nobis ipsis salutem pariamus. Quo nos et præsentia bona non amittere, et apprehendere contingat futura. *ugj legien. Amen*

Tubingæ apud Thomam Anshelmum Baden
sem mense Augusto. Anno M. D. XIII.

MAGYAR TUDOMÁ-
NYOS AKADEÉMIA
KÖNYVTÁRA KÉZ-
IRATTÁR K 55

Szenczi Molnár Albert
versei és glosszái 1597.

FINIS

VEGE